
This is the **published version** of the bachelor thesis:

Cerdeira Casals, Ferran; Cunill Artigas, Raquel, dir. Una aproximació local al catàleg de paisatge. El cas d'Olesa de Montserrat. 2021-2022. (1390 Geografia, Medi Ambient i Planificació Territorial)

This version is available at <https://ddd.uab.cat/record/264230>

under the terms of the license

Treball de Final de Grau

**Universitat Autònoma
de Barcelona**

**UNA APROXIMACIÓ LOCAL AL CATÀLEG
DE PAISATGE**
EL CAS D'OLESA DE MONTSERRAT

Ferran Cerdeira i Casals

Tutorització: Raquel Cunill
Geografia, Medi Ambient i Planificació Territorial
Promoció 2018-2022
Juny 2022

Grau: Geografia, Medi Ambient i Planificació Territorial

Curs acadèmic: 2021-2022

L'estudiant FERRAN CERDEIRA i CASALS amb NIF 39392289M

Lliura el seu TFG amb:

Títol .Una aproximació local al catàleg de paisatge: el cas d'Olesa de Montserrat

TUTOR/A Raquel Cunill

Declaro que el Treball de Fi de Grau que presento és fruit de la meva feina personal, que no copio ni faig servir idees, formulacions, cites integrals o il·lustracions diverses, extrems de cap obra, article, memòria, etc. (en versió impresa o electrònica), sense esmentar-ne de forma clara i estricta l'origen, tant en el cos del treball com a la bibliografia.

Sóc plenament conscient que el fet de no respectar aquests termes implica sancions universitàries i/o d'un altre ordre legal.

Signatura de l'Estudiant

Vist-i-plau Tutor/a

Bellaterra, de de 20.....

1. Índex

1. Índex	3
2. Resums	4
Català	4
English.....	4
Castellano	5
3. Introducció	6
Objectius.....	7
4. Plantejament Teòric.....	8
5. Estat de la Qüestió.....	11
El Conveni Europeu del Paisatge	11
La Política Paisatgística a Catalunya	12
Els Catàlegs de Paisatge.....	13
L'Observatori del Paisatge.....	14
6. Metodologia.....	15
Els Catàlegs de Paisatge.....	15
Plantejar un canvi d'Escala	16
Metodologia emprada en aquest treball.....	17
7. El Cas d'Olesa de Montserrat.....	19
8. Conclusions.....	24
9. Referències Bibliogràfiques	25
10. Índex de Figures.....	26
Annexos	27
Annexos 1: Mapes	28
Annexos 2: Catàleg de Paisatge Local.....	45

2. Resums

Català

Aquest treball té com a objectiu explorar la possibilitat de realitzar un canvi d'escala en els catàlegs del paisatge, que són l'instrument utilitzat per els organismes competents per actuar sobre el paisatge a Catalunya. Els catàlegs estan pensats a escala territorial, mentre que el planteig que es fa en aquest treball és el d'augmentar-lo a escala local, amb tots els canvis que això comporta. A nivell metodològic es segueix el mateix patró marcat per l'Observatori del Paisatge en la realització dels catàlegs, amb alguna variació per evitar repeticions innecessàries. Per a portar a la pràctica aquest planteig teòric als annexos del treball s'hi pot trobar l'exemple del cas d'Olesa de Montserrat, on s'han portat a terme la metodologia plantejada al cos del treball.

Com a resultat trobem un catàleg molt complert de tots els trets paisatgístics i valors que en formen part del terme municipal d'Olesa de Montserrat. Amb uns objectius de qualitat paisatgística i unes propostes de criteris i accions concretes, amb possibilitat de vinculació a figures de planejament urbanístic i territorial, o que poden servir de base per a campanyes de sensibilització o educació i per a futures directrius del paisatge locals.

English

This thesis has as a purpose the possibility of a change of scale of the "catàlegs del paisatge", the Catalan administrative figures used for regulating and protecting the landscape. These catalogues are made on a 1:50,000 scale, which responds to the needs of the territorial planning scale. This thesis tries to establish a methodology with the aim of changing the scale into a local one. In order to do so, the landscape catalogues' methodology has to change a bit, but this thesis takes that as a starting point. In addition to this new theoretical approach, this paper comes with an example of a local catalogue, the case of Olesa de Montserrat, a 25,000 people town located in the Catalan pre-coastal range.

The scale change allows to zoom in on the landscape characterization and enables the creation of more specific landscape quality objectives. This offers the possibility to write definite actions and criteria, easier to translate into urbanism and urban planning tools.

Castellano

Este trabajo tiene como objetivo explorar la posibilidad de realizar un cambio de escala en los “catàlegs de paisatge”, que son los instrumentos utilizados por los organismos competentes para actuar sobre el paisaje en Catalunya. Los catálogos están pensados a escala territorial, mientras que el planteamiento que se hace en este trabajo es el de aumentarlo a escala local, con todos los cambios que eso supone. A nivel metodológico se sigue el mismo patrón, marcado por el Observatori del Paisatge en la realización de los catálogos, con alguna variación para evitar repeticiones innecesarias. Para llevar a la práctica estos planteamientos teóricos en los anexos del trabajo se puede encontrar el ejemplo del caso de Olesa de Montserrat, donde se ha llevado a cabo la metodología planteada en el cuerpo del trabajo.

Como resultado encontramos un catálogo muy completo de todos los rasgos paisajísticos y valores que forman parte del término municipal de Olesa de Montserrat. Con unos objetivos de calidad paisajística y unas propuestas de criterios y acciones concretas, con posibilidades de vinculación a figuras de planeamiento urbanístico y territorial, o que pueden servir de base para campañas de sensibilización o educación y para futuras directrices de paisaje.

3. Introducció

Aquest treball té com a objectiu apropar l'estudi i l'anàlisi del paisatge a una escala més gran del que és habitual: la municipal. Prenent el terme municipal d'Olesa de Montserrat com a àmbit d'estudi, i agafant els Catàlegs de Paisatge com a documents marc i de referència, aquest treball busca fer una aproximació al paisatge local de manera transversal i amb uns objectius que van més enllà d'una simple radiografia o descripció.

Quan parlem de paisatge, que és l'ànima d'aquest treball, ho entenem com el conjunt, com la suma d'elements que ens envolten. Una de les impulsores del paisatge al nostre país, Rosa Barba, per explicar el paisatge deia que *"Es pot parlar del paisatge com l'entorn, l'àmbit, el lloc, l'indret que situa el valor d'una identitat territorial [...]"* (Barba, 1982, p. 60). Per tant, quan parlem de paisatge, parlem de molt més que d'una simple imatge; parlem de la relació entre la persona i allò que està al seu voltant i que esdevé part de la seva identitat territorial. És un camp, doncs, que malgrat tenir una metodologia d'estudi clarament quantitativa [l'existència física dels elements del paisatge] necessita d'una metodologia qualitativa, més complicada de treballar, que ha esdevingut la clau per als estudis del paisatge des del primer dia.

L'escala de treball dins del món del paisatgisme, a casa nostra, està pensada per respondre a les "necessitats" d'anàlisi de tot el territori. L'escala amb la que acostumen a treballar les institucions i els professionals del sector és, en conseqüència, la d'1:50.000. És per això que si s'augmenta fins a escala municipal, cal replantejar tots els paràmetres marcats. Aquest treball té l'objectiu d'aplicar els procediments que utilitza l'Observatori del Paisatge de Catalunya per a redactar els Catàlegs de Paisatge, a escala municipal, definint unes unitats de paisatge locals i creant nous objectius de qualitat paisatgística per a cadascuna d'elles. En augmentar l'escala de treball, la metodologia canvia, i és la voluntat d'aquest treball la de marcar el procediment a seguir per tal de que el canvi d'escala es produeixi millorant el resultat i les propostes que se'n deriven. Que, al cap i a la fi, és la volença amb la que es regula el paisatge.

Aquest treball, doncs, recull alguns dels plantejaments teòrics que inicien el tracte del paisatge com un element més dins de la planificació i l'urbanisme, i que acaben amb el desenvolupament de mecanismes de gestió i regulació del mateix. Explica també la realitat de les figures de gestió del paisatge a casa nostra i la funcionalitat de l'Observatori del Paisatge i els catàlegs de paisatge. Per enllaçar-ho amb una proposta metodològica de canvi d'escala, per tal d'adaptar la regulació paisatgística a nivell local

i en posa un exemple; el d'Olesa de Montserrat. El treball en recull alguns procediments i conclusions del projecte, que es pot trobar íntegrament als annexos, conformant un treball complementari.

Objectius

L'objectiu d'aquest treball és el de fer gran l'escala i acostar aquesta protecció, gestió i ordenació del paisatge al nivell municipal. Al final, el paisatge es percep no només a grans trets, sinó en els petits elements que ens envolten i que configuren la nostra realitat més propera. Ser capaços de delimitar-los, analitzar-los i generar propostes per a protegir-los o millorar-los és un repte que, a parer de tot aquell que té certa estima per al seu territori, val la pena d'assumir.

L'objectiu és doncs el de plantejar un canvi d'escala, especificar una metodologia i posar-la en pràctica utilitzant el cas del terme municipal d'Olesa de Montserrat.

Figura 1: Mapa 3D del Terme Municipal

4. Plantejament Teòric

Aquest treball penja teòricament de les diferents teories del paisatge, especialment de les investigacions i treballs realitzats per l'arquitecta Rosa Barba, com ara la seva tesi doctoral titulada *L'abstracció del Territori*. Aquestes teories i maneres d'entendre el territori van ser claus per l'articulació de les bases administratives per la gestió paisatgística; com ara el Conveni Europeu del Paisatge (2000) o, a casa nostra, l'Observatori del Paisatge (2004) i els mateixos catàlegs de paisatge.

El plantejament d'aquest treball parteix de la definició bàsica del concepte del paisatge, entès com *"la fesomia que mostra un territori determinat, com a resultat de les interaccions que es produeixen entre els diversos components, i a la manera com és percebut per la població."* (Busquets i Fàbregas & Rubert i Tayà, 2011, p. 25). És a dir, l'entesa del paisatge com la suma dels valors naturals, històrics, socials i estètics i les seves dinàmiques, que existeixen i que es desenvolupen en un espai determinat, sumat a la percepció que se'n té. Aquesta definició i manera d'entendre el paisatge segueix la doctrina de Rosa Barba, i, tot i que avui en dia és vastament acceptada entre geògrafs i arquitectes, no ho era abans de finals del segle XX.

El geògraf i professor Oriol Nel·lo ho recull al pròleg del llibre que publica la tesi de Rosa Barba: *"El primer tema que ha d'abordar sempre qualsevol estudiós del paisatge és el de la pròpia definició de l'objecte d'estudi. Això era encara més necessari als anys 80, quan encara prevalien, fins i tot en l'àmbit acadèmic, definicions que identificaven paisatge exclusivament a espais singulars o pintorescos."* (Barba, 1987, p. 23). Aquesta diferència en la concepció del paisatge va suposar una revolució en el món del paisatgisme. L'impacte de Barba és, com es pot comprovar, molt elevat en el desenvolupament d'aquesta disciplina; dins i fora del nostre país.

En les seves definicions i debats, Barba diferenciava dos trets principals en l'entesa del paisatge: la identificació de tots aquells elements que el constitueixen i la concepció del mateix paisatge com un factor generant d'identitat del lloc. Per a aquesta segona afirmació desenvolupava el concepte de permanència, que és allò característic que té el paisatge (en els seus elements, formes o dinàmiques) que garanteixen la seva permanència (i personalitat) al llarg del temps. Ella deia *"Si es parteix de la idea que la identitat -que com a valor del lloc anomenem genius loci- neix d'una interpretació del relleu transformat per la intervenció i té la seva qualitat principal en el caràcter de permanència, definirem les coordenades del debat paisatgístic"* (Barba, 1987, p. 41). És,

actualment, la permanència, un element més constitutiu del paisatge; no només ha de tenir uns valors, sinó que aquests han de ser capaços de perdurar en el temps.

En tot, Rosa Barba defensava que l'anàlisi i gestió del paisatge no era només quelcom de caràcter tècnic, i que la ciutadania hi tenia un paper molt important a desenvolupar: *"...ens obliga a pensar que tenim una societat civil que s'ha de preocupar per el seu entorn i s'ha d'entendre sobre aquest mateix entorn. Els problemes de l'urbanisme i el territori en la gestió són els problemes de crear una societat prou potent per posar-se d'acord sobre determinats punts pel que fa al patrimoni que és de tots."* (Barba, 1997, pág. 14). Aquest caràcter de valorització paisatgística és clau per entendre les seccions de participació ciutadana en la redacció dels catàlegs de paisatge o les jornades obertes a la ciutadania cada cop que s'han d'emprendre accions de gestió de caràcter paisatgístic. Sense conscienciació ciutadana, les polítiques de paisatge queden coixes; cal un arrelament, una valorització i un respecte a l'entorn per tal de poder protegir i gestionar adequadament el paisatge.

La primera fita per aconseguir un canvi en la gestió és la del canvi conceptual del terme. En uns inicis, la terminologia paisatge, feia referència a espais concrets, normalment de caire rural, i de gran bellesa. Aquest canvi de pensament, que en el fons obria la porta a considerar tot el que hi ha sobre un territori com a paisatge, va suposar un canvi de paradigma, que comportava també una manera de replantejar la gestió d'aquest paisatge: si tot és paisatge, a la gestió de qualsevol lloc s'hi pot afegir aquesta mirada paisatgística general.

Partint d'aquests plantejaments i afirmacions, i amb aquesta nova manera de mirar i entendre el paisatge, s'arriba a la conclusió que des d'aquesta branca de coneixement es pot incidir en la gestió territorial i es pot transformar la realitat. En les diferents publicacions que fa l'Observatori del Paisatge es reflexiona sobre la construcció i desconstrucció del paisatge: *"...el paisatge és un fet complex la comprensió i la gestió del qual poden ser d'utilitat per governar la complexitat del món actual, i poden ser també un factor de desenvolupament i aprofundiment de la democràcia."* (Sanchez Garcia & del Castillo, 2018, p. 40-55). Es remarca així el plantejament general actual que contempla la gestió i actuació paisatgística com a motor de canvi i element generador de noves possibilitats a la manera com entenem el nostre territori.

Actualment, a qualsevol nivell de la realitat humana, el canvi és immediat i constant. En un món tant efímer on les coses són i deixen de ser en tan poc temps, el territori i el paisatge també en pateixen aquestes dinàmiques. Un element bàsic en l'escultura del

paisatge és l'empremta i actuació de l'ésser humà sobre el mateix. L'impacte que es genera en aquest món tan veloç fa que existeixi un perill d'homogeneïtzació territorial, que copii els mateixos elements (estructures urbanes, xarxes de comunicació, formes extractives...) en tot el globus, llimant les particularitats i diferències naturals. És per això que poder incidir en la gestió paisatgística, i reforçar la identitat especial del lloc, és clau per evitar la globalització del paisatge. Així ho reflexionen Sánchez i del Castillo en un dels seus articles en una de les publicacions de l'Observatori: *“La velocitat a què transcorren les transformacions territorials està homogeneïtzant els paisatges. Introduir la identitat que ja hi és present en aquest procés de transformació fa que l'homogeneïtzació no sigui tan efectiva i permet crear un nou caràcter específic en cada cas.”* (Sanchez Garcia & del Castillo, 2018, p. 42)

5. Estat de la Qüestió

Les polítiques paisatgístiques i la gestió del paisatge, fetes a consciència i posant-lo al centre del debat, és quelcom relativament nou. A nivell teòric, com recull l'apartat quart d'aquest treball, va ser el resultat d'un llarg procés de maduració del concepte i la implicació del paisatge el que va acabar amb una necessitat d'establir unes bases que el reguessin. El punt d'inflexió i de canvi, des d'on va iniciar-se el replanteig jurídic del paisatge, és l'octubre de l'any 2000, moment en que es va aprovar de manera definitiva el Conveni Europeu del Paisatge (CEP). A partir d'aquest document les diferents administracions dins dels països membres del Consell d'Europa van anar creant, a la seva manera, els diferents organismes i figures encarregades de la gestió del paisatge.

El Conveni Europeu del Paisatge

El CEP neix després de veure, per part dels estats europeus, que l'impacte humà estava desmillorant el paisatge a nivell general i que això tenia implicacions directes en el benestar de la ciutadania. En el moment de signar aquest acord el paisatge passa a ser reconegut legalment com a *“part essencial de l'entorn de les poblacions, expressió de la diversitat del seu patrimoni cultural i natural comú i fonament de la pròpia identitat”* (Conveni Europeu del Paisatge, 2000). Les implicacions són molt grans, i el conveni no es limita a definir paisatge, sinó que també estableix les definicions i obliga a la incorporació a la legislació nacional les polítiques de paisatge, els objectius de qualitat paisatgística, la protecció dels paisatges i la gestió i l'ordenació dels paisatges. Dona llibertat per a que cada estat que en forma part adapti a la seva legislació de la manera convenient i a partir dels formats i figures desitjades.

Jurídicament, però, cada estat es compromet a reconèixer legalment el paisatge, *“definir i aplicar les polítiques de paisatge destinades a protegir, gestionar i planificar els paisatges per mitjà de l'adopció de les mesures concretes”* (Conveni Europeu del Paisatge, 2000); afegir la participació ciutadana i pública en els processos de gestió del paisatge i *“integrar el paisatge en les polítiques d'ordenació del territori i d'urbanisme i en les polítiques culturals, mediambientals, agrícoles, socials i econòmiques”* (Conveni Europeu del Paisatge, 2000).

El conveni, a més, obliga als estats membres a fer polítiques i accions destinades a la sensibilització ciutadana de l'entorn i el paisatge. A formar i educar a especialistes per a poder transmetre els valors i la importància del paisatge a la població. A fer una identificació i qualificació dels paisatges del territori nacional i establir Objectius de

Qualitat Paisatgística per a cadascun d'ells. I, finalment, aplicar mesures i polítiques destinades a la protecció, la gestió i la planificació dels paisatges. Amb tot això els estats que formen part del Consell Europeu es veuen amb l'obligació de generar els seus pròpies mecanismes, però compartint unes característiques bàsiques amb la resta d'estats. Aquesta igualtat en les bases permet una cooperació europea, que també queda recollida dins del conveni¹.

La Política Paisatgística a Catalunya

Partint del CEP, i un cop l'estat espanyol va haver signat i ratificat el conveni, l'administració competent a Catalunya, que en matèria territorial i de planejament és la Generalitat de Catalunya, va iniciar els tràmits per tal d'adaptar a la normativa vigent a aquesta nova visió del paisatge. Per fer-ho es va aprovar la Llei 8/2005 de protecció, gestió i ordenació del paisatge, coneguda des de llavors com la Llei de Paisatge.

Paral·lelament a aquesta llei, el Parlament de Catalunya, seu de la sobirania popular, va afegir dins l'estatut de Catalunya aprovat l'any 2006 la consideració que reconeixia que *"totes les persones tenen dret a viure en un medi equilibrat, sostenible i respectuós envers la salut [...]. Tenen dret a gaudir dels recursos naturals i del paisatge en condicions d'igualtat i el deure de fer-ne un ús responsable i evitar-ne el malbaratament."*(art. 27.1). Aquest va ser el primer cop que el paisatge va formar part com a tal dins de l'estructura legislativa i jurídica catalana. Amb aquesta condició de dret per a la ciutadania, és clar i evident que necessita d'una gestió per a poder satisfer adequadament aquest dret i controlar-ne el deure de respecte. La Llei de Paisatge té aquest objectiu, i es redacta amb un estil positivista, allunyat de les normatives sancionadores, amb una voluntat clara de fer del paisatge quelcom de gaudi, valoritzat per la població.

La Llei té com a objecte *"dotar els paisatges catalans de la protecció jurídica pertinent i establir els instruments corresponents per gestionar-los i millorar-los..."* (Departament de Política Territorial i Obres Públiques, 2010) i impulsa la plena integració del paisatge en el planejament i l'urbanisme així com en altres àmbits sectorials, que l'incorporen com a un element més. La prioritat de la llei és la protecció i millora dels paisatges i els principis que segueix van des de la preservació del mateix dret a la vida en un entorn culturalment significatiu, fins a la promoció de la iniciativa pública i privada per tal d'impulsar actuacions o presa de decisions sobre el paisatge. Tots els principis busquen la protecció i bona gestió dels paisatges, preservant-ne els valors naturals i reconèixer

¹ No tots els estats membres del Consell d'Europa apliquen aquesta legislació, Malta és l'únic cas de país signant no ratificant, i Albània, Alemanya, Àustria, Liechtenstein i Mònaco no van signar-lo mai.

l'element de benestar personal i col·lectiu que representa el paisatge. També reafirmen la relació entre paisatge i identitat territorial.

Un altre dels punts importants d'aquesta llei és la creació dels diferents instruments de gestió, que es desenvolupen més tard, però que prenen una forma fixa en el cos d'aquesta llei. Aquests instruments són els de protecció, gestió i ordenació, els d'organització, els de concertació d'estratègies, els de sensibilització i educació, els tècnics d'integració paisatgística i els de finançament. Tots aquests pensats per vestir tècnicament l'actuació administrativa vers el paisatge. El primer instrument, de protecció, gestió i ordenació, és el que defineix les Directrius del Paisatge, des d'on pegen els Catàlegs de Paisatge, les unitats i els objectius de qualitat paisatgística. Els instruments d'organització són l'actual Direcció General d'Ordenació del Territori i Urbanisme (actualment concretament la Subdirecció General d'Estratègies Territorials i Paisatge) i l'Observatori del Paisatge. Pel que fa als documents de concertació d'estratègies es crea la figura de les Cartes del Paisatge. I per la resta d'instruments es fan programes educatius, projectes de sensibilització i difusió, estudis i informes d'impacte, guies d'integració paisatgística i es dota d'un fons per a la protecció, gestió i ordenació del paisatge.

Per la rellevància d'aquest treball, que el que planteja és un instrument de protecció a escala més gran, s'ha de posar el focus sobre la figura dels catàlegs, que pegen de l'Observatori del Paisatge. Aquests són els instruments bàsics des d'on es despleguen les polítiques paisatgístiques i se'n marquen els objectius.

Els Catàlegs de Paisatge

El naixement de la figura dels catàlegs del paisatge respon a la necessitat d'actuar paisatgísticament dins del territori català per tal de revertir o controlar les modificacions i impactes humans que es produïen a bona part del territori. La manera de controlar aquests impactes s'iniciava amb la definició d'uns objectius de qualitat paisatgística clars. Amb la Llei de Paisatge (8/2005, de 8 de juny) es crea aquesta figura i se n'assigna la responsabilitat a un òrgan extern, l'Observatori del Paisatge, sota l'aprovació final de la conselleria de Territori.

Els catàlegs són una eina que s'utilitza per introduir el paisatge en la planificació territorial i sectorial. L'objectiu és *“contribuir a la incorporació de criteris paisatgístics en els plans territorials parcials i també als plans directors territorials i urbanístics, així com els sectorials lligats al paisatge i a la sensibilització de la societat catalana.”*

(Departament de Política Territorial i Obres Públiques, 2010, p. 43). El catàleg en si no té un caràcter de pla, la seva aplicació es produeix a partir de la incorporació dels objectius de qualitat paisatgística i les directrius del paisatge que es generen a partir d'aquests dins dels instruments de planificació i urbanisme ja existents. Gràcies als catàlegs es poden definir estratègies locals o regionals (a partir d'instruments com les cartes del paisatge) o campanyes de sensibilització i educació. La funcionalitat d'aquests instruments és la de recopilar la realitat paisatgística catalana i establir-ne unes bases i objectius per tal de que, a través d'altres instruments, se n'acabin fent unes accions i actuacions que protegeixin o millorin el paisatge per a cada lloc concret.

Hi ha 7 catàlegs de paisatge i se n'està elaborant un vuitè, que corresponen als àmbits territorials catalans, coincidents amb les vegueries. Tot el territori català forma part d'algun d'aquests catàlegs i el paisatge que conforma o del que en forma part té la seva fitxa corresponent. El contingut del catàleg de paisatge és el següent: un inventari de valors paisatgístics a l'àrea, una enumeració de les activitats i dels processos que han acabat resultant amb el paisatge actual, els principals recorreguts i miradors des d'on es percep el paisatge marcats, la delimitació de les unitats de paisatge (que són la unitat bàsica, l'estructura funcional que marca les diferències paisatgístiques entre les zones i permet establir-ne diferents objectius adequats a la naturalesa paisatgística concreta), la redacció dels diferents objectius de qualitat paisatgística per a cadascuna de les unitats del paisatge i les propostes, lligades a aquests objectius, de mesures i d'accions per assolir-los.

L'Observatori del Paisatge

L'Observatori del Paisatge és l'òrgan competent en l'elaboració i redacció dels catàlegs del paisatge. Aquest organisme es va crear l'any 2004, i té per objecte *“la diagnosi, proposta, estudi i sensibilització de la societat catalana per a la preservació, protecció, gestió i, si escau, restauració i millora del paisatge de Catalunya, en un marc de desenvolupament sostenible i protecció del medi, ús racional del sòl i estalvi de recursos”* (Departament de Política Territorial i Obres Públiques, 2010). S'encarrega de dirigir, coordinar i elaborar els catàlegs del paisatge i els altres instruments de gestió paisatgística existents. Referent als catàlegs, encarrega els treballs necessaris per a la seva elaboració a organismes externs, com ara les universitats UAB, UPC, UB, URV, UdG o el CODE.

6. Metodologia

Els Catàlegs de Paisatge

Els Catàlegs de Paisatge estan fets a escala territorial, és a dir escala 1:50.000. Aquest nivell de treball permet fer un anàlisi general, però no permet entrar en el detall de la identificació concreta de tots els elements, que seria més pròpia de l'escala local. La metodologia que es segueix per a redactar un catàleg del paisatge queda breument explicada a continuació, per tal de deixar constància dels passos comuns que s'han de seguir també a l'hora de fer-ne un de local.²

La primera fase és la de caracterització i identificació del paisatge. A partir d'un estudi profund (de fonts textuais, cartogràfiques i de treball de camp) i tenint en compte els elements naturals, històrics, culturals, simbòlics, perceptius i visuals que configuren el paisatge, es delimiten unes àrees o zones amb característiques paisatgístiques similars anomenades unitats de paisatge. Aquestes unitats són les que s'utilitzen com a base per a plantejar els objectius, els criteris, les accions, etc.

La segona fase correspon a una avaluació del paisatge a partir d'un anàlisi DAFO (de debilitats, amenaces, fortaleces i oportunitats). La tercera fase és la definició dels Objectius de Qualitat Paisatgística (OQP). Els OQP són definits com *“la plasmació per part de les administracions públiques de les aspiracions de la col·lectivitat pel que fa a les característiques paisatgístiques del seu entorn, després de conèixer-ne l'estat, els valors i els riscos, tant per a l'àmbit territorial com per a cada unitat de paisatge.”* (Nogue, Sala, & Grau, 2016).

La darrera fase és la de marcar uns criteris i unes accions per tal d'acomplir els OQP anteriorment establerts. Són aquestes accions i criteris que, en forma de propostes, s'inclouen dins dels plans territorials i els plans sectorials. També són les que s'aprofiten i esdevenen punts de partida a l'hora de marcar les directrius de paisatge.

Aquestes fases es fan a dues escales. Primer de tot es fa una identificació, descripció i caracterització general del paisatge per a cada àmbit territorial existent (és a dir per a cada agrupació d'unitats del paisatge existents dins de les fronteres administratives des les Vegueries). Després se'n fa un DAFO i es marquen uns Objectius de Qualitat Paisatgística per al conjunt del catàleg, que se suma als deu objectius que estan marcats

² Aquesta metodologia s'explica a partir de (Nogue, Sala, & Grau, 2016)

per a la totalitat de Catalunya. Finalment es marquen unes accions i criteris per l'acompliment d'aquests objectius.

Un cop realitzades aquestes fases es fa el mateix procediment per a cada unitat del paisatge que forma part de l'àmbit territorial d'estudi. Abans, però, d'aquest anàlisi detallat, es fa una radiografia dels espais singulars i el caràcter de la regió. Per a posar un exemple, en el cas del Catàleg de Paisatge de la Regió Metropolitana de Barcelona ho són les Vinyes del Penedès, les àrees industrials, l'*Skyline* de Barcelona, l'agricultura periurbana... Després d'això es mencionen i s'expliquen al detall els paisatges d'atenció especial, que representen tots aquells espais (moltes vegades unitats) que tenen uns valors paisatgístics remarcables i uns valors naturals o agrícoles molt elevats i que estan en risc per l'acció humana.

Aquesta, mitjançant les fases mencionades, és la metodologia que s'ha de seguir per a redactar un Catàleg de Paisatge, tal i com l'organisme competent, l'Observatori del Paisatge, marca. Per a realitzar un catàleg de paisatge a escala local la metodologia que s'empra és molt similar, però pateix alguns canvis degut a la naturalesa del canvi d'escala.

Plantejar un canvi d'Escala

En el moment de decidir augmentar a una escala més gran i fer aquest apropament a l'escala local es plantegen dubtes sobre la utilitat de tots els elements presents en un catàleg de paisatge. Aquest canvi d'escala es tradueix a agafar una porció encara més petita que les plantejades unitats de paisatge, per tant implica arribar a un detall d'anàlisi molt més concret i precís. D'igual manera que t'obliga a plantejar uns objectius de qualitat paisatgística i proposar uns criteris i accions molt més realistes i clarament enfocats. Això té qüestions positives i negatives, en comparació amb els d'escala territorial o els de les unitats de paisatge. Per una banda et permet proposar objectius més assolibles i unes propostes molt més concretes, amb unes accions molt marcades i de fàcil traducció a la planificació urbanística. Per altra, s'ha d'entrar a un detall tan petit que és fàcil oblidar i tenir en compte la connexió d'aquest paisatge amb els del seu entorn, i si bé s'han de delimitar els paisatges per tal de treballar-hi més adequadament en funció de la naturalesa, es pot caure en l'error d'oblidar que formen part de quelcom continu.

És per això que en aquest canvi d'escala a nivell local és molt important la caracterització del municipi, que, a nivell compartiu, també tindria la seva caracterització, els seus

objectius i les seves propostes d'accions i criteris d'igual manera que ho fa la vegueria en el cas dels catàlegs de paisatge convencionals. Després de la caracterització, però, en el cas del catàleg local es podria estalviar el procés de les singularitats i dels espais d'atenció especial. Al tractar-se d'un àmbit reduït, de tan poques hectàrees, el risc de repetir el contingut és molt elevat; és per això que amb la caracterització, DAFO, objectius i propostes n'hi ha prou abans de passar a les unitats locals del paisatge. És en les caracteritzacions de les unitats locals on es pot expressar si es tracta d'un espai d'interès especial o de necessitat de protecció, atès que la mida d'aquestes unitats és molt flexible i permet incidir molt en el lloc concret.

L'element més important a l'hora de fer el canvi d'escala és el de la delimitació de les unitats locals. S'ha de decidir els criteris que prevalen a l'hora de delimitar-les. En el cas del Catàleg de Paisatge Local d'Olesa des Montserrat és el següent: *"S'han analitzat les capes cartogràfiques de reconeixement realitzades per a veure'n les característiques i s'ha investigat sobre el terreny els elements visuals característics de cadascuna d'elles."* (Annex 2, pàgina 66). A més, en cas de les unitats rurals s'han seguit procediments referents a l'anàlisi de la funció de l'ús del sòl, la densitat de vegetació, el tipus i espècies vegetals... I en cas de les locals l'anàlisi de l'entramat urbà, la densitat de població, la construcció del procés històric de poblament... En el cas de la realització d'un catàleg local amb un període més allargat en el temps, la participació ciutadana seria clau per a la delimitació de les unitats. A través de sessions informatives, jornades de participació, enquestes i qüestionaris s'hauria d'implicar a la ciutadania per tal de formar part en la presa de decisions i per veure els elements qualitius i les percepcions, que són claus en la interpretació del paisatge.

Amb això, un cop feta la fitxa de caracterització i identificació del paisatge, el recull dels valors que conté, l'explicació de les rutes i miradors que hi passen, els objectius de qualitat paisatgística i marcats els criteris i accions per a cada unitat, el catàleg ja està complert.

Metodologia emprada en aquest treball

Per a fer el Catàleg de Paisatge Local d'Olesa de Montserrat he seguit una metodologia majoritàriament quantitativa, atès que el volum de feina en el temps plantejat era molt elevat i no vaig poder introduir la metodologia qualitativa de participació ciutadana com m'hagués agradat des d'un principi.

El primer pas va ser el de documentació. Per una banda el marc teòric, i per l'altra la política del paisatge a Catalunya. Un cop llegit els instruments que existeixen a casa nostra, i quina és la metodologia que segueix l'Observatori en la redacció vaig iniciar l'obtenció de dades. Per a fer-ho vaig generar cartografia, que és l'eina bàsica de tot geògraf per a poder visualitzar la realitat. En total 18 mapes del terme municipal realitzat a partir de dades extretes entre la Generalitat de Catalunya, l'IDESCAT, l'ICGC o de collita pròpia de diferents fonts. El mapa de localització, del relleu, de pendents, d'orientacions, de camins i vies, d'assentaments, de cobertes del sòl (a nivell 5 i a nivell 3), de qualificacions, de classificacions, de les unitats del paisatge originals del Catàleg del Paisatge de la Regió Metropolitana de Barcelona, de la densitat de població per secció censal, la diferència normalitzada de l'índex de vegetació, geològic, d'espais PEIN, el de valors i el de les unitats locals del paisatge plantejades.³

Un cop realitzats aquests mapes, que contenen tota la informació quantitativa a analitzar necessària per a la categorització i identificació del paisatge, va tocar buscar fonts documentals i d'informació per a poder tenir la base informativa sobre la qual desenvolupar el catàleg. El treball de camp, que representa una part important de la feina, va desenvolupar-se durant tota la redacció. La millor manera d'explicar com és una zona concreta del municipi és anant-hi, analitzar-ho amb els propis ulls i prendre nota. Aquest és un avantatge de l'escala local, la proximitat dels elements que configuren el catàleg.

Per a la definició de les unitats no vaig tenir temps de fer cap sessió de participació amb persones residents a Olesa de Montserrat, però és un punt que seria molt interessant de poder realitzar si es tingués més temps per a poder tirar endavant el projecte. Per a delimitar-les vaig seguir els criteris tècnics ja explicats.

³ Tots ells es poden trobar als annexos

7. El Cas d'Olesa de Montserrat

Per tal d'aplicar el canvi d'escala i la metodologia explicada a l'apartat punt 6 d'aquest treball es planteja l'exemple d'Olesa de Montserrat. Les motivacions d'aquesta localització són evidents; és el municipi de l'autor del treball.

Tal i com s'explica a l'apartat de Metodologia, el primer pas és la caracterització i identificació del paisatge. Els punts que comprenen aquesta fase, en el cas del catàleg d'Olesa de Montserrat, són els que corresponen al bloc 1, d'Aspectes Generals. Dins d'aquest apartat s'hi pot trobar una radiografia dels elements naturals, que van des del propi geosistema al paisatge vegetal, passant pel clima i la hidrologia. En aquest punt s'explica la realitat geològica del terme, situat a la falla del Vallès-Penedès, des d'on es pot observar l'existència de la mateixa a l'aflorament de Ribes Blaves. A nivell hidrogràfic es parla del pas del riu Llobregat i de la riera de Sant Jaume, amb els seus respectius boscos de ribera que es troben en estats de conservació diferents. Pel que fa al clima, al

tractar-se d'un municipi situat a la zona climàtica mediterrània, el climograma indica el dèficit hídric que pateix el territori, i del gran impacte que està generant el canvi climàtic. Finalment, la cobertura vegetal del municipi, és el resultat de l'abandonament progressiu i constant dels conreus. La presència de l'olivera (*Olea europaea*) és una realitat a tot el terme, que conviu principalment amb alzines (*Quercus ilex*), pins (*Pinus halepensis*) i matollars baixos. (Annexos 2, pg. 8)

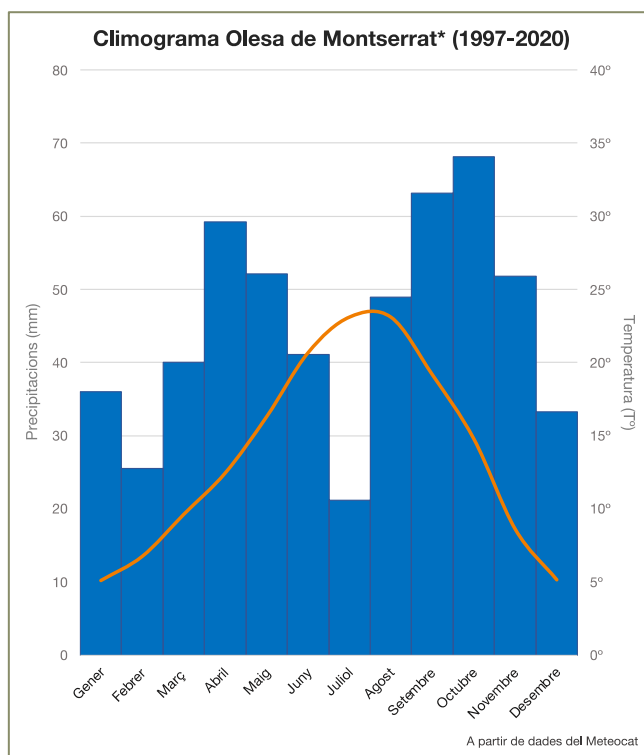

Figura 2: Climograma d'Olesa de Montserrat

Dins d'aquest bloc també hi ha l'apartat del procés de poblament, dividit en dos subapartats, el de l'Olesa antiga i l'Olesa de l'últim segle. Dins d'aquests punts s'hi recullen els vestigis històrics del terme i la seva realitat en els seus inicis. Cronològicament, es segueix explicant el procés de creixement del terme, detallant les èpoques de les seves ampliacions. Olesa va començar essent un petit poble fortificat, tot arreplegat dins de

les muralles. Mica en mica va anar creixent, fins a delimitar les seves fronteres urbanes. Paral·lelament, el conreu de les terres era pràcticament total dins del terme. Per això avui trobem vestigis històrics de restes de masos, en aquell moment repartits per tot el municipi, connectats amb camins amb el nucli urbà, i que van funcionar a ple rendiment durant molts anys. Les fronteres marcades en aquell moment van ser esborrades amb el creixement sud del nucli, instaurant la forma de l'eixample. Més tard el creixement va arribar degut a la demanda d'habitatge produïda per l'arribada de grans fluxos migratoris del sud de l'estat espanyol. Aquests barris van créixer de pressa, també de manera vertical. Més tard l'ampliació de les zones urbanes va arribar en forma de segones residències i urbanitzacions. Algunes de les quals s'han acabat integrant al municipi amb el seu creixement les últimes dècades. (Annexos 2, pg. 19)

Continuant amb el bloc 1, s'explica també en un altre apartat les dinàmiques del paisatge. Diferenciant el paisatge forestal i de muntanya, l'urbà i els agraris, s'explica de manera detallada la realitat paisatgística del terme municipal. Aquest apartat reflexiona també com l'impacte de la presència de l'ésser humà és el que defineix el paisatge d'Olesa *“Pel seu posicionament geogràfic, i per la seva pròpia història, el paisatge d'Olesa de Montserrat és el resultat de l'acció humana i les seves dinàmiques actuals no es poden entendre sense aquest factor extractiu-productiu que l'ha provocat.”* (Annexos 2, pg. 26). El paisatge rural del terme municipal és el resultat de l'abandonament de les activitats agràries, que antigament havien ocupat la totalitat del municipi. Una gran part del terme respon a aquest tipus de paisatge, que està en expansió degut a l'encara constant abandonament de les activitats agrícoles a tot el país. El paisatge agrícola, per contra, disminueix a gran velocitat. Dins del terme s'hi poden trobar un gran nombre de parcel·les en diferents estats dels estrats de substitució agrícola. Des de prats i herbassars, passant per matolls baixos, matolls alts, boscos clars de pi i boscos densos d'alzina. Pel que fa al paisatge urbà, el municipi s'expandeix, tot i que de manera ordenada pels instruments de planificació i urbanisme. L'entramat urbà, molt diferent entre els barris del poble, també s'explica en aquest apartat. (Annexos 2, pg. 25)

		Metres Quadrats	Hectàrees	Percentatge Sobre el Total	
Rural	Boscos	4753077,409	4,7531	28,57	58,98
	Matollars	4162643,253	4,1626	25,02	
	Prats i Herbassars	624790,169	0,6248	3,76	
	Roquissars	75147,636	0,0751	0,45	
	Masses d'Aigua	115778,092	0,1158	0,70	
	Altres Sòls	80179,683	0,0802	0,48	
Urbà	Urbà	3799123,497	3,7991	22,84	22,84
Agrícola	Agrícola	3025134,003	3,0251	18,18	18,18
		16635873,742	16,6359	100	100

Figura 3: Taula de les cobertes del sòl del terme

A continuació, dins d'aquest bloc de caracterització, s'hi fa un petit recull d'obres artístiques de la vila que mostren l'expressió artística del paisatge. Serveix per veure quins són els elements més bucòlics dels paisatge, que en aquest cas és l'olivera i Montserrat. (Annexos 2, pg. 32). Després hi ha l'apartat de valors, que recull els elements de valor del terme municipal que defineixen el paisatge, diferenciant-ne els històric, naturals, simbòlics i estètics, industrials i socials. (Annexos 2, pg. 37). A aquest apartat el segueix el de rutes i punts de gaudi, que proposa unes rutes (majoria de les quals per l'espai rural del terme) que permeten veure i trepitjar els diferents tipus de paisatge i gaudir de les vistes panoràmiques en els espais marcats com a miradors. (Annexos 2, pg. 46)

Figura 4: Vistes d'Olesa i Esparreguera des del camí que va al Pla del Fideuer (realització pròpia)

Finalment, dins d'aquest bloc, s'hi pot trobar l'anàlisi de les debilitats, amenaces, fortaleces i oportunitats de tot el municipi, corresponent a la següent etapa dins de la metodologia a seguir en la realització de catàlegs. A grans trets, les debilitats d'aquest municipi passen per l'abandonament dels espais agrícoles, l'escassa gestió forestal que fa augmentar el risc d'incendi, l'existència de construccions aïllades i les pròpies urbanitzacions apartades del nucli urbà i la fragilitat del bosc de ribera. Les amenaces estan formades per la fragilitat dels ecosistemes vegetals propers a les zones industrials, per les conseqüències del canvi climàtic i la manca de recursos hídrics, pel risc d'incendi cada vegada més alt degut a la falta de gestió forestal, i, la més important,

l'abandonament total de les zones agrícoles. Les forteses del terme estan lligades a la situació geogràfica que afavoreix les comunicacions, el fons escènic de la muntanya de Montserrat, l'alt percentatge de sòl protegit per formar part de la xarxa natura 2000 o dels espai PEIN, l'alt patrimoni cultural i històric que hi ha al municipi, així com el social i el gran teixit associatiu que conforma el municipi o el grau de valoració i arrelament de la ciutadania amb el seu entorn. Finalment les oportunitats que es generen al terme municipal són l'augment de la conscienciació dels espais naturals per part de la ciutadania gràcies als confinaments provocats per la pandèmia, l'existència del Parc Rural del Montserrat, el conreu de l'olivera i l'extracció de l'oli d'Olesa com a possible producte DOP, el desplegament del nou Pla d'Ordenació Urbanística Municipal i les conseqüències d'adaptar una vila al segle XXI i a les accions de millora pel bosc de ribera i el riu Llobregat que han donat els seus fruits. (Annexos 2, pg. 49)

El següent bloc segueix també la tercera fase de la metodologia descrita, la del planteig d'Objectius de Qualitat Paisatgística. Primer de tot s'incorporen, de tal manera com estan als catàlegs de paisatge, els objectius de qualitat paisatgística generals per a tota Catalunya. Després s'hi poden llegir els objectius marcats per a la totalitat de l'àmbit corresponent a la Regió Metropolitana de Barcelona, i que es dissenyen en el moment que es fa el catàleg de paisatge d'aquesta regió. Finalment s'incorporen els objectius de les unitats de paisatge d'aquell mateix catàleg, que en el cas dels paisatges del municipi d'Olesa es reparteixen en 3 unitats diferents. Consten, doncs, els objectius d'aquestes unitats que es poden aplicar a l'espai corresponent a la part de la unitat que està dins d'Olesa. Finalment es creen una sèrie d'objectius de qualitat paisatgística per a tot el municipi. (Annexos 2, pg. 56)

Finalment, l'últim apartat explica el procediment que s'ha seguit per a la delimitació de les unitats locals del paisatge i en fa una fitxa per a cadascuna de les quinze. Aquestes fitxes consten de quatre apartats, el de descripció del paisatge, el de valors, rutes i miradors, un DAFO individualitzat i uns objectius de qualitat paisatgística i uns criteris i accions a realitzar. Les fitxes, a més, inclouen quatre fotografies característiques de la unitat, un mapa de localització dins del terme i la mida que ocupa en hectàrees i en percentatge respecte el total municipal. (Annexos 2, pg. 65)

Els criteris per a delimitar les quinze unitats de paisatge que es plantegen en aquest catàleg són explicats en el mateix catàleg i en l'apartat de metodologia d'aquest treball. En el cas de les unitats rurals s'han seguit criteris quantitius explorats en les diferents cartografies: cobertes del sòl, índex de vegetació, tipus de vegetació, el relleu, el pendent, les orientacions... I en el cas de les unitats de caire urbà, s'han seguit criteris

basats en les diferències en l'entramat urbà, els usos del sòl, el tipus d'habitatge, la densitat de població, les dinàmiques existents de barri i el procés de poblament (en funció de quan va ser incorporada al nucli urbà cada sector o quan va iniciar-se l'ampliació del mateix). (Annexos 2, pg. 66)

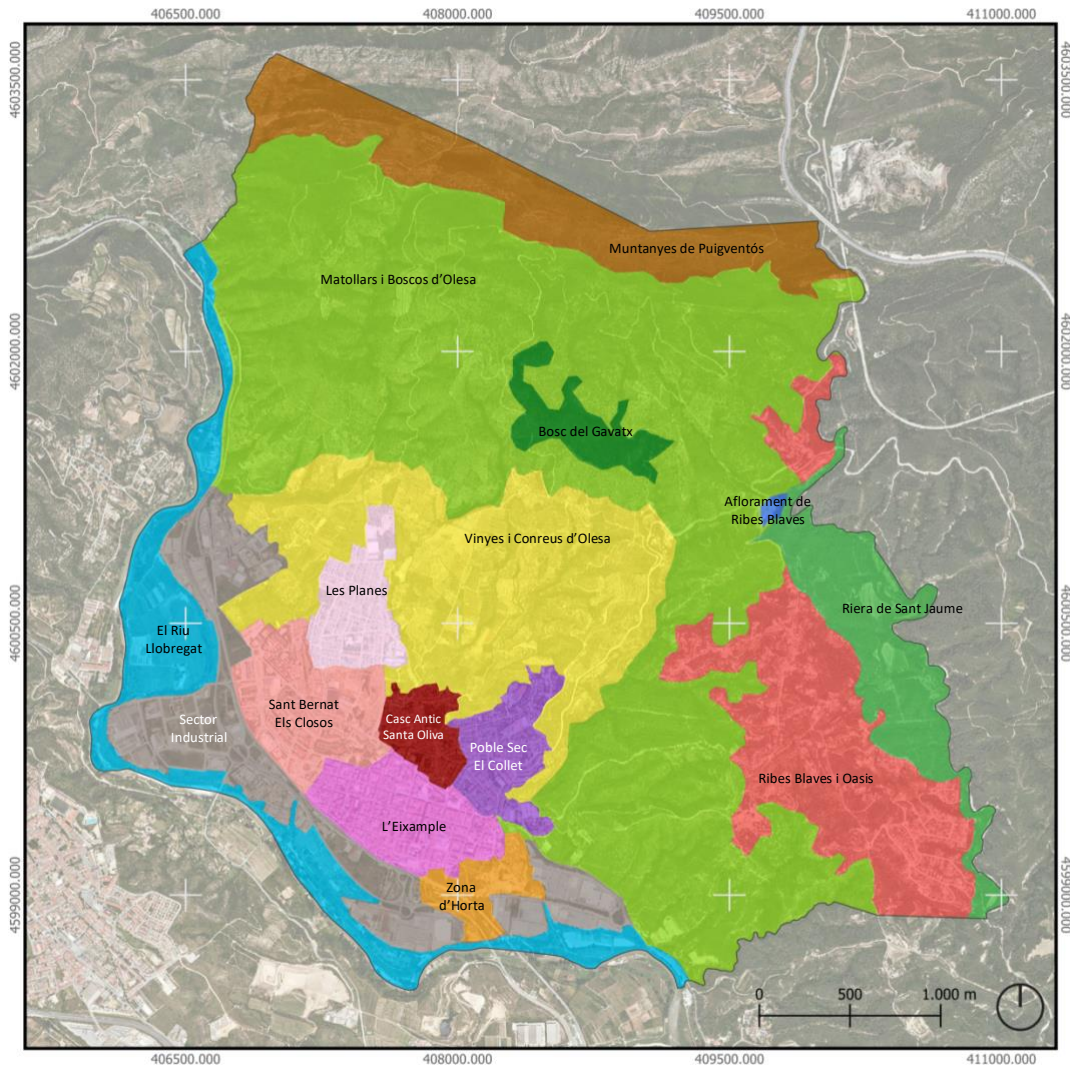

Figura 5: Mapa de les Unitats Locals del Paisatge Plantejades

Tal i com es pot veure en el mapa d'unitats locals del paisatge plantejades en aquest catàleg, les quinze unitats es poden agrupar de la següent manera. Unitats urbanes dins del nucli urbà [*Casc Antic – Santa Oliva, L'Eixample, Les Planes, Poble Sec – El Collet i Sant Bernat – Els Closos*], unitats urbanes fora del nucli urbà [*Ribes Blaves – Oasis i Sector Industrial*] i unitats rurals [*Aflorament de Ribes Blaves, Bosc del Gavatx, El Riu Llobregat, Matollars i Boscos d'Olesa, Muntanyes de Puigventós, Riera de Sant Jaume, Vinyes i Conreus d'Olesa i Zona d'Horta*].

8. Conclusions

La gestió i protecció del paisatge a través d'un instrument com el catàleg de paisatge busca aportar la mirada paisatgística sobre altres instruments de planificació i urbanisme i incidir, de manera decisiva, en les decisions que es prenen d'un espai determinat. Per a fer-ho, una visió general del paisatge és necessària, sobretot per els instruments de planificació. Però a escala local, amb els instruments d'urbanisme i les polítiques de gestió de l'espai públic, la visió concreta i propera resulta clau per a una presa de decisions encertada. Aquesta aproximació local al catàleg de paisatge pretén ser l'ajuda per a la gestió local del paisatge, arribant molt més enllà que els catàlegs territorials.

La funció d'aquests catàlegs és, doncs, complementaria als territorials. A partir d'un anàlisi territorial del conjunt paisatgístic, que aporta les directrius generals de les línies que ha de seguir gestió del paisatge català (i en aquest cas de la Regió Metropolitana), el catàleg local busca ampliar l'escala i ajudar a l'administració local, tot dotant-la de contingut i propostes paisatgístiques que es poden traslladar a la planificació urbanística municipal. Són, segurament, més fàcil d'assolir els objectius de qualitat paisatgística i les propostes i accions que es descriuen per a cada unitat de paisatge local, que no pas els objectius generals del catàleg territorial. Tot i que, realitzant aquestes accions i buscant l'assoliment dels objectius de qualitat paisatgística local es treballa i s'avança, també, pels objectius generals marcats.

En definitiva, l'existència de catàlegs a aquesta escala pot ser de gran ajuda per a l'urbanisme i la planificació municipal, i pot esdevenir la solució per una introducció efectiva del paisatgisme dins les polítiques urbanes, públiques i a la gestió urbanística municipal. El tracte delimitat d'unes unitats de paisatge tan petites permet fer propostes d'actuacions molt concretes, que disminueixen molt el marge de complexitat d'aplicació de l'ens local, que es pot limitar a executar-les sense haver de pensar també com aplicar-les a la seva escala (com podria passar amb propostes d'acció dels catàlegs territorials). Donat el caràcter tan acotat de les unitats, les propostes en les unitats urbanes, per una banda, poden incidir en decisions urbanístiques, ja sigui en forma d'ordenances, canvis en els POUM o en la realització d'obres públiques. Per l'altra banda, les propostes d'unitats rurals permeten realitzar campanyes ciutadanes o educatives concretes, tenir cura de problemes de tipus ambiental en punts molt delimitats del municipi o realitzar accions i tirar endavant polítiques en àmbits marcats.

9. Referències Bibliogràfiques

- BARBA, R. (1982). El projecte del lloc: entre l'anàlisi de l'entorn i el disseny de l'espai exterior. *Quaderns d'arquitectura i urbanisme*(153), 60-67.
- BARBA, R. (1987). *La Abstracción del Territorio - Tesis Doctoral*. Barcelona: Universitat Politècnica de Catalunya.
- BARBA, R. (1997). La gestió del paisatge. *L'Atzavara*, 7, 11-14.
- BUSQUETS I FÀBREGAS, J., & RUBERT I TAYÀ, J. (2011). *La Sensibilització en paisatge: un repte per al segle XXI*. Barcelona: Generalitat de Catalunya - Departament de Territori i Sostenibilitat.
- CONVENI EUROPEU DEL PAISATGE. (20 / Octubre / 2000). *Council of Europe*. Recollit de European Landscape Convention:
<https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?docId=09000016802f3fa4>
- DEPARTAMENT DE POLÍTICA TERRITORIAL I OBRES PÚBLIQUES. (2010). *La Política de paisatge a Catalunya*. Barcelona: Generalitat de Catalunya - Departament de Política Territorial i Obres Públiques.
- GENERALITAT DE CATALUNYA. (2006). Estatut d'Autonomia de Catalunya. *Estatut d'Autonomia de Catalunya*. Catalunya.
- NOGUE, J., SALA, P., & GRAU, J. (2016). Els catàlegs de paisatge de Catalunya: Metodologia. Olot: Observatori del Paisatge.
- SANCHEZ GARCIA, G., & DEL CASTILLO, A. (2018). Posar en valor el paisatge com a estratègia d'intervenció territorial. A P. S. Martí, *(Des)fer Paisatges* (p. 40-55). Olot: Observatori del Paisatge.

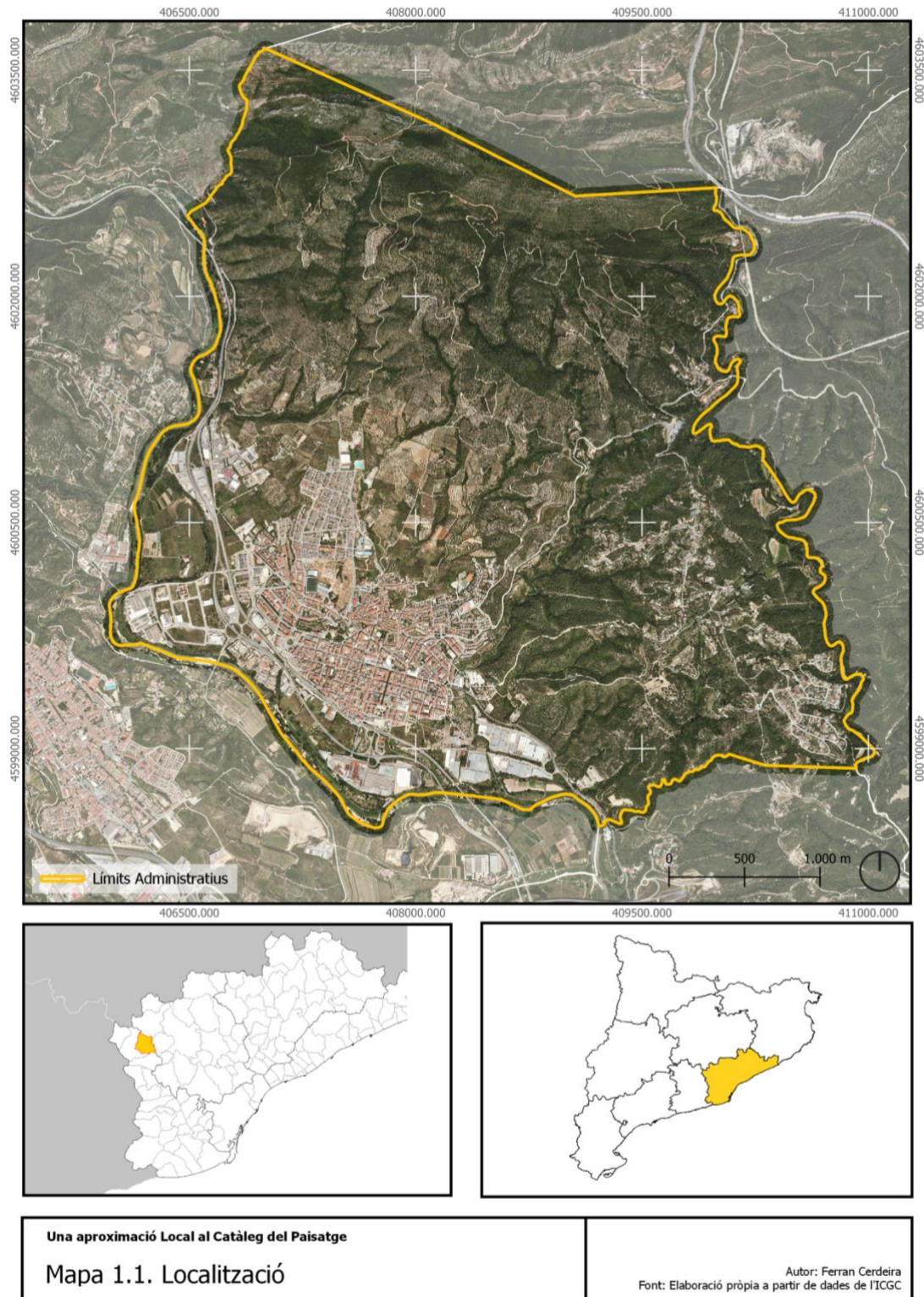
10. Índex de Figures

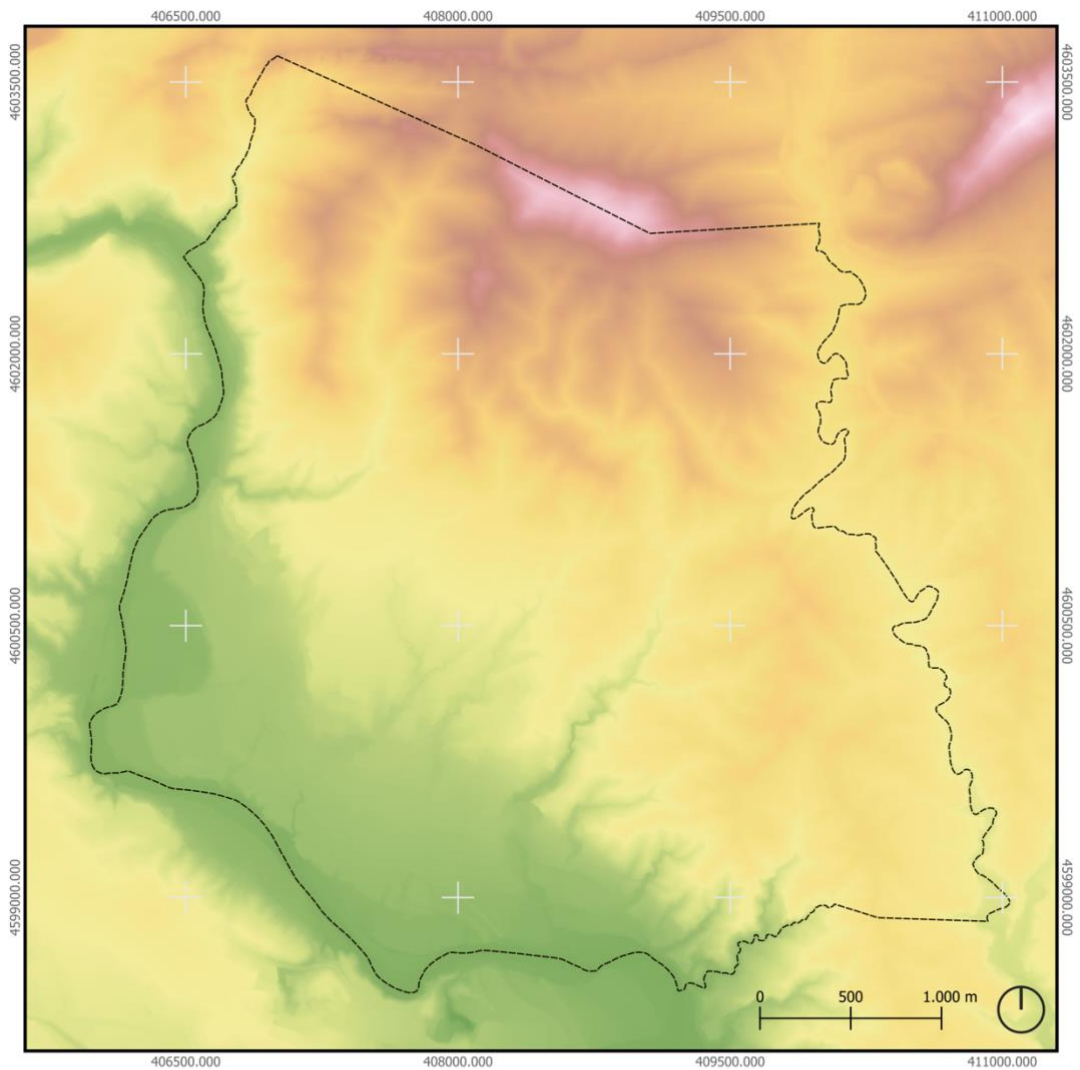
Figura 1: Mapa 3D del Terme Municipal	7
Figura 2: Climograma d'Olesa de Montserrat	19
Figura 3: Taula de les cobertes del sòl del terme.....	20
Figura 4: Vistes d'Olesa i Esparreguera des del camí que va al Pla del Fideuer (realització pròpia).....	21
Figura 5: Mapa de les Unitats Locals del Paisatge Plantejades.....	23

Annexos

Annexos 1: Mapes

Els mapes d'aquest apartat d'annexos s'han realitzat per poder fer el catàleg local de paisatge, a partir de les dades quantitatives, georeferenciades.

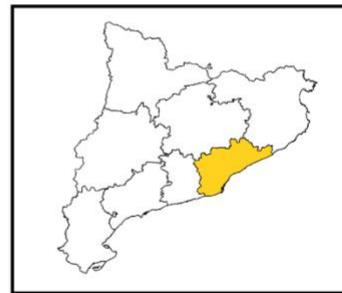
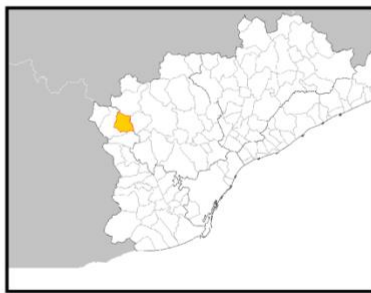
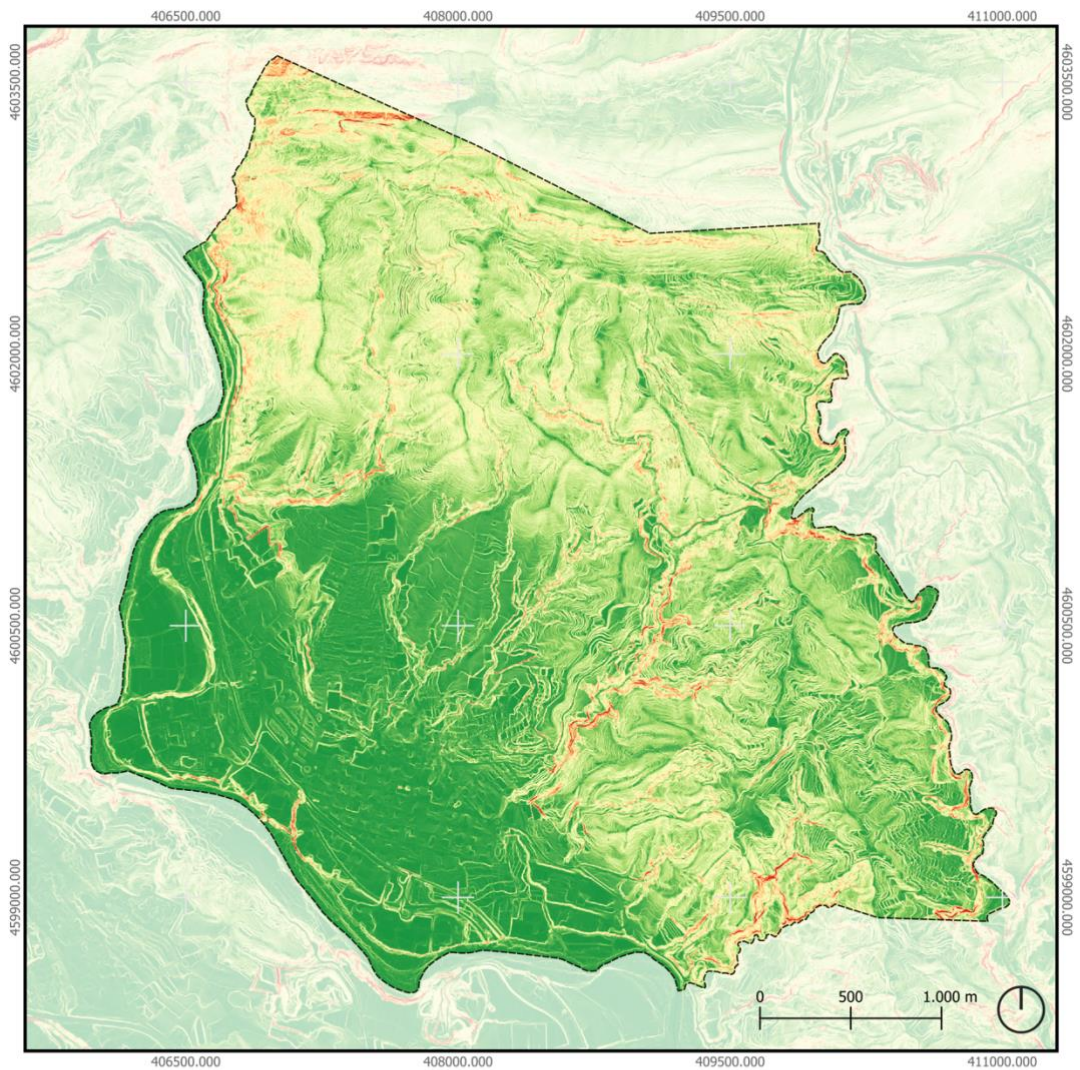

Llegenda

MDE - Model Digital d'Elevacions					
Altitud en Metres					
40	134	342	567		
69	168	395	612		
105	209	439	650		
	254	483			
	295	523			
				Límits	
				-----	Terme Municipal

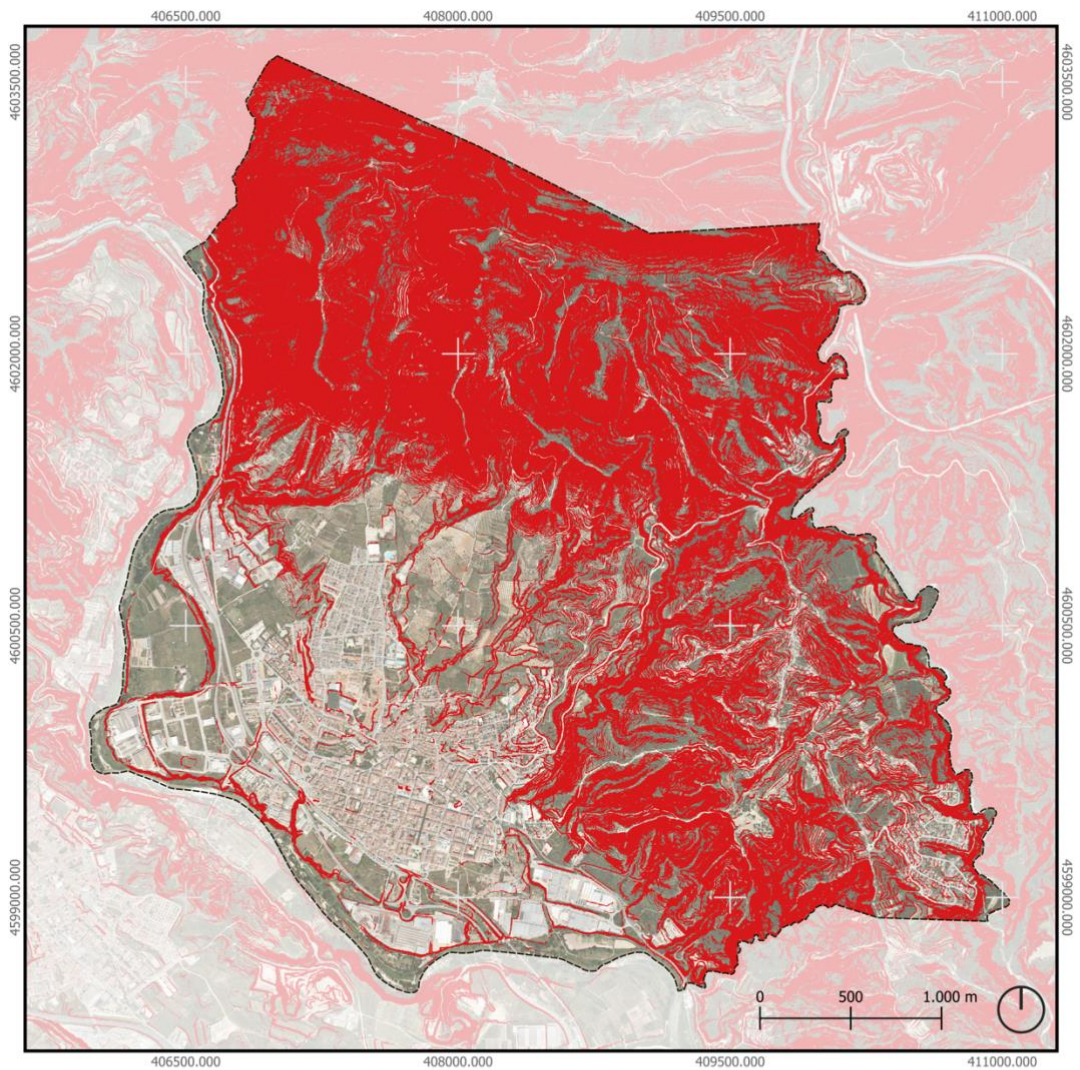
<p>Una aproximació Local al Catàleg del Paisatge</p> <p>Mapa 1.2. Relleu</p>	<p>Autor: Ferran Cerdeira Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'ICGC</p>
--	--

Una aproximació Local al Catàleg del Paisatge

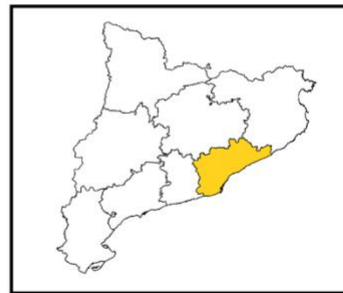
Mapa 1.3. Pendants

Autor: Ferran Cerdeira
Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'ICGC

Llegenda

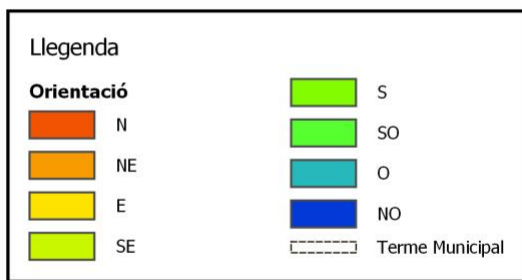
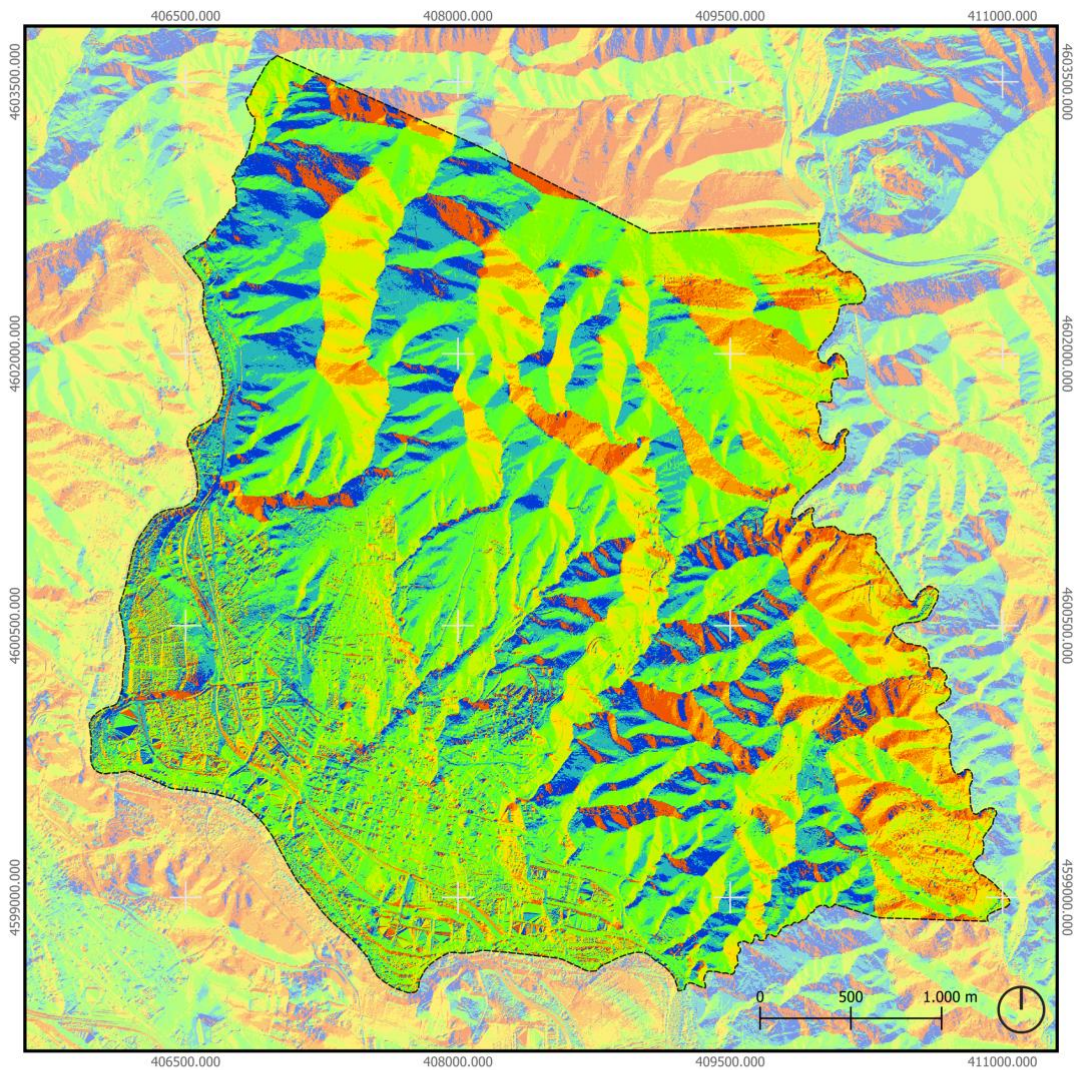
 Terme Municipal
Percentatge de Pendent
 Superior al 20%

Una aproximació Local al Catàleg del Paisatge

Mapa 1.3.2. Pendants

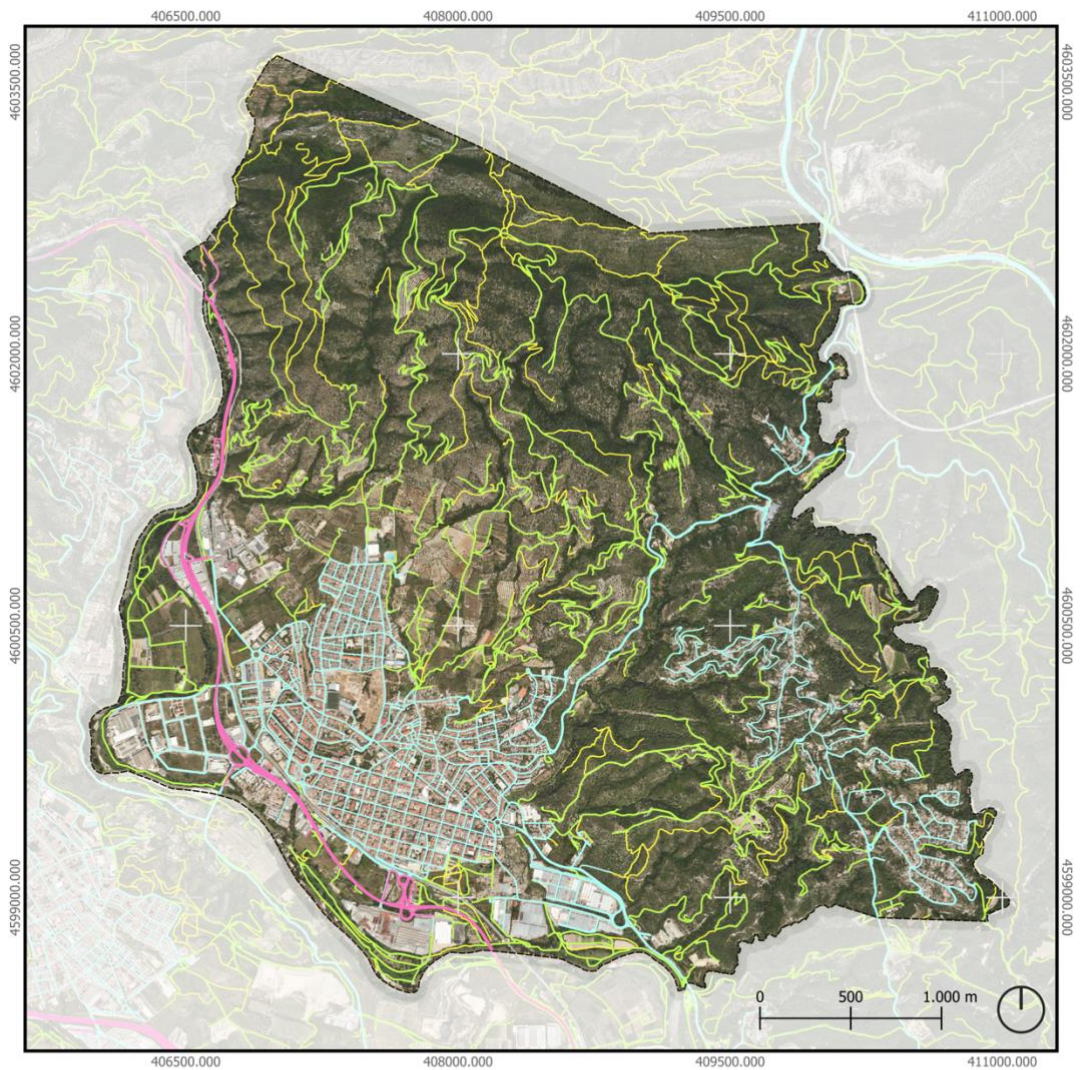
Autor: Ferran Cerdeira
 Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'ICGC

Una aproximació Local al Catàleg del Paisatge

Mapa 1.4. Orientació del Terreny

Autor: Ferran Cerdeira
Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'ICGC

Llegenda

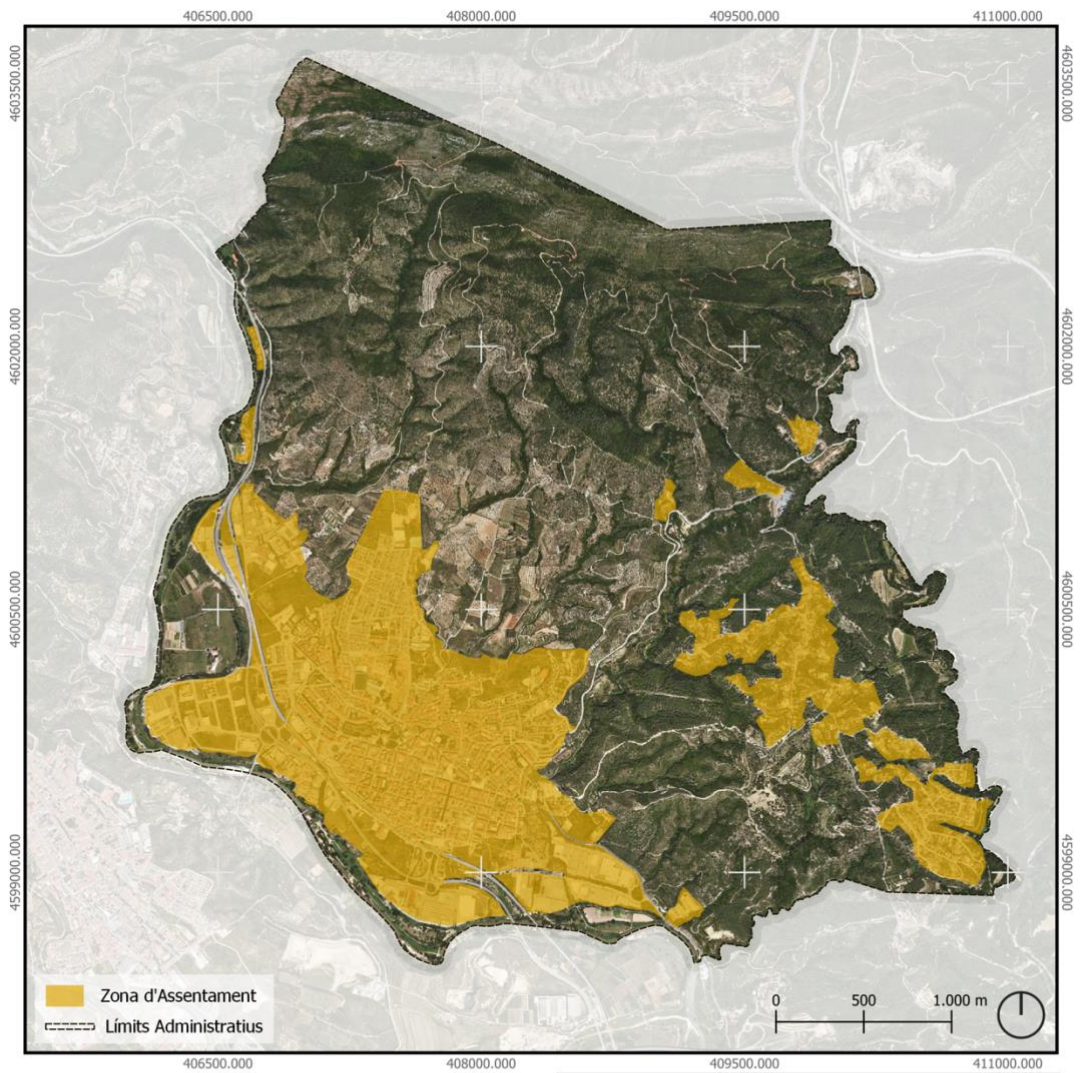
Terme Municipal	Vies no revestides
Tipus de camins	Vies revestides
Camins	Grans vies

Una aproximació Local al Catàleg del Paisatge

Mapa 1.5. Xarxa de Camins

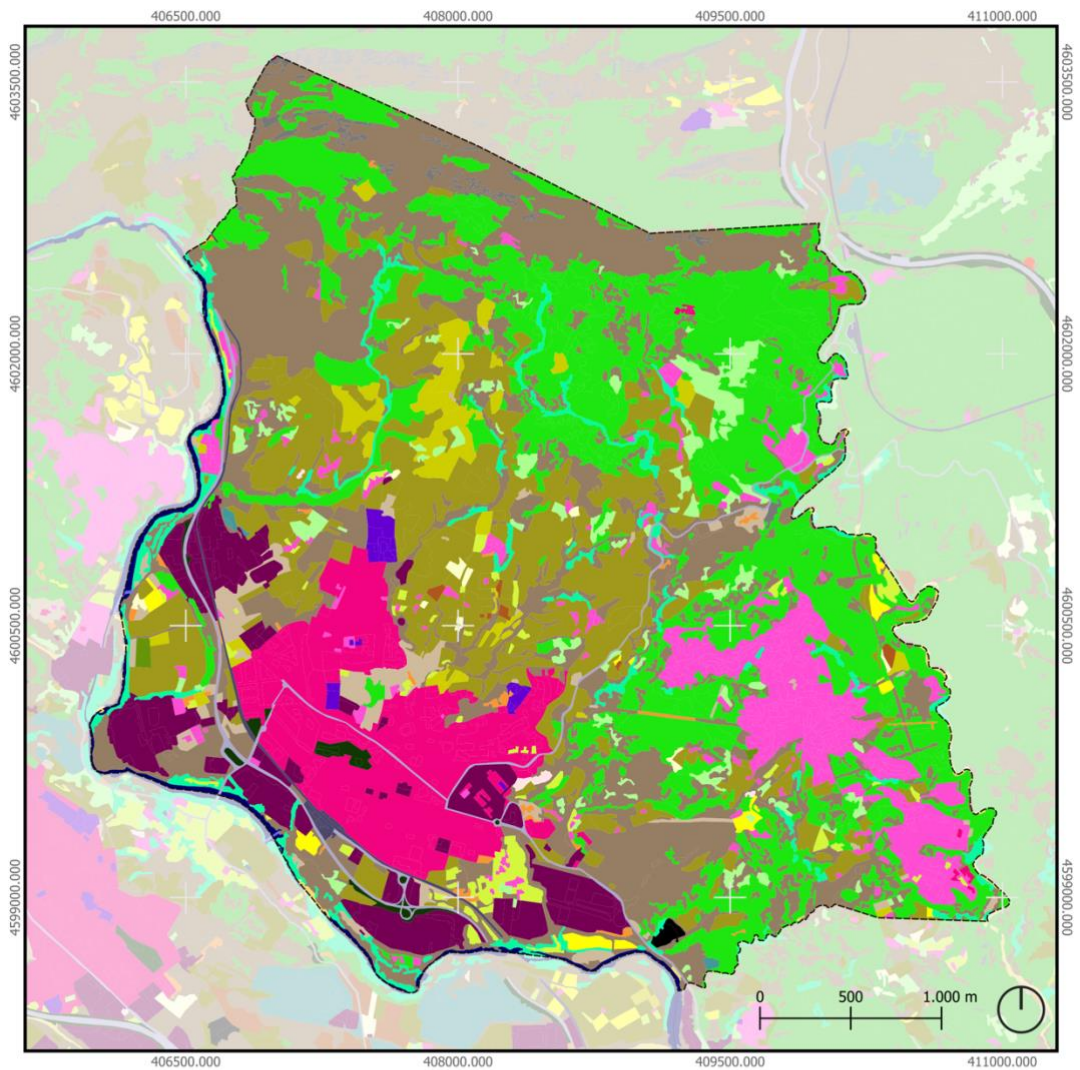
Autor: Ferran Cerdeira
 Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'ICGC

Una aproximació Local al Catàleg del Paisatge

Mapa 1.7. Sistema d'Assentaments

Autor: Ferran Cerdeira
 Font: Elaboració pròpia a partir de dades del MUC

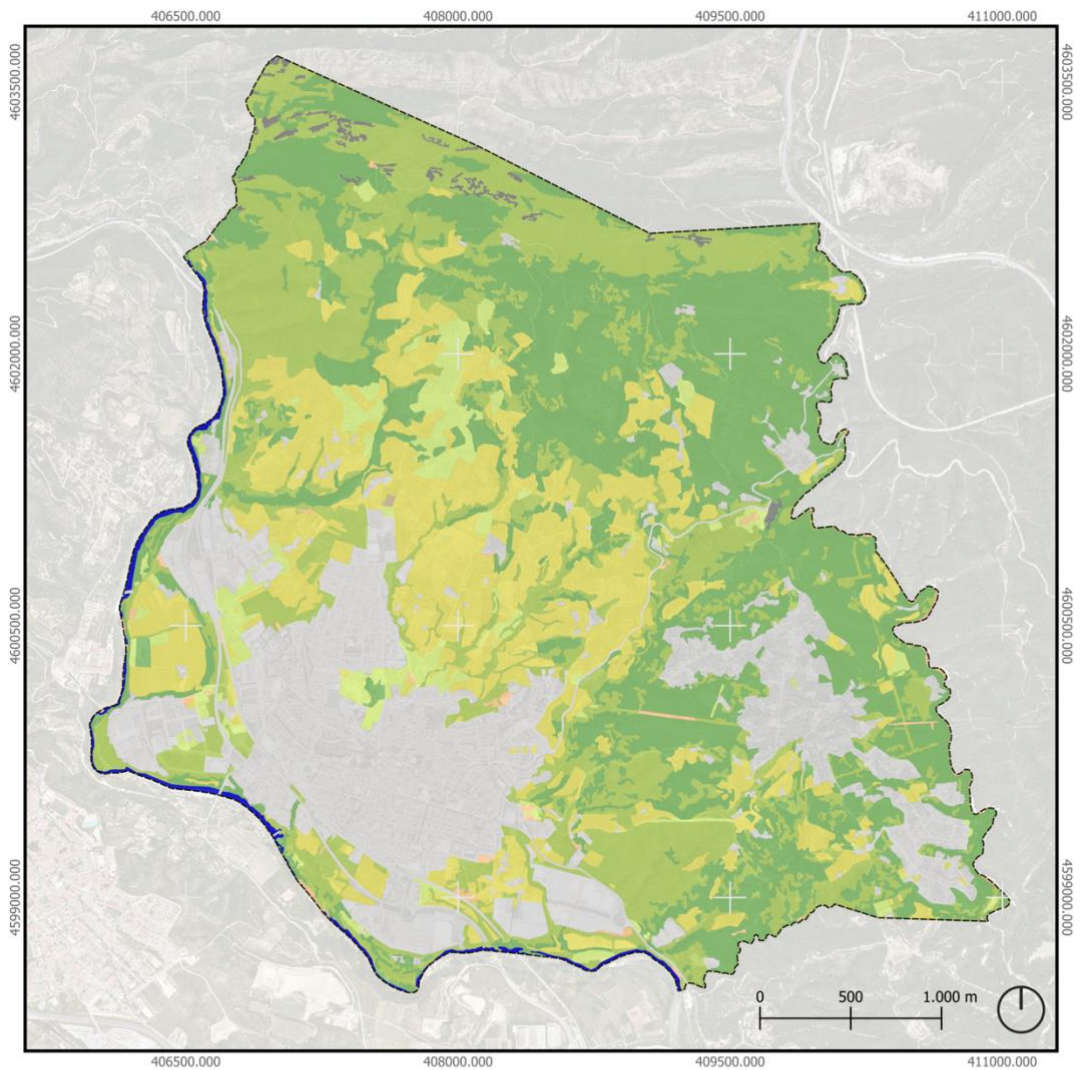
Llegenda

Terme Municipal	Plantacions	Matollars	Zones industrials i comercials
Usos del Sòl	Horta	Prats i herbassars	Zones esportives i de lleure
Conreus herbacis	Altres zones agrícoles	Roquissars	Zones verdes
Conreus llenyosos	Boscos densos	Lleres naturals	Cementiris
Conreus en transformació	Boscos clars	Sòls nus forestals	Sòls nus urbans
Conreus abandonats	Boscos de ribera	Urbanitzat residencial compact	Xarxa Viària
Vinyes	Altres boscos	Urbanitzat residencial lax	Xarxa ferroviària
			Cursos d'aigua

Una aproximació Local al Catàleg del Paisatge

Mapa 1.8. Cobertes del Sòl

Autor: Ferran Cerdeira
 Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'ICGC

Llegenda

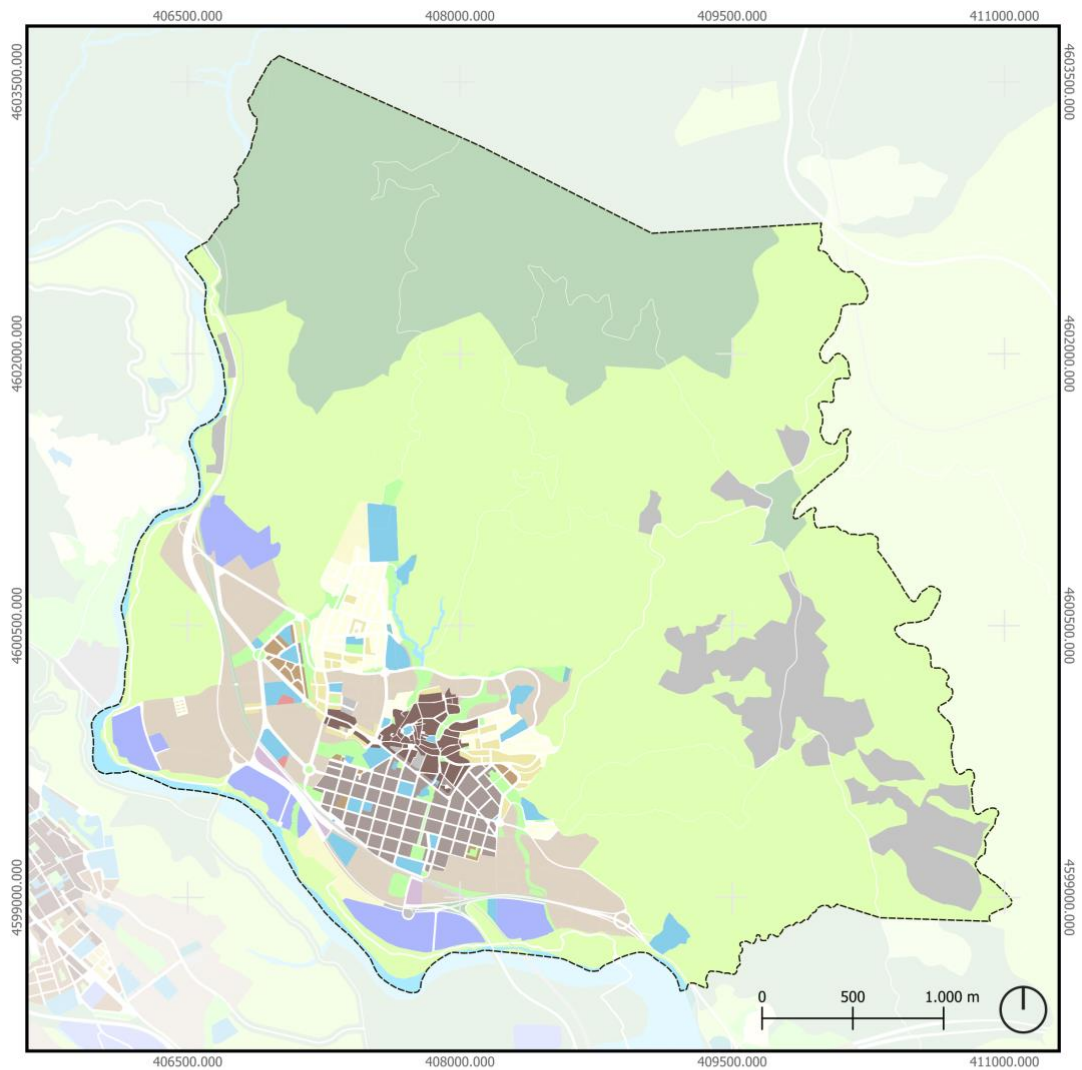
Terme Municipal	Activitat Agrícola
Grans Usos del Sòl	Altres Plantacions
Boscos	Altres Sòls Rurals
Matollars	Roquissars
Prats i Herbassars	Urbà i Infraestructures

Una aproximació Local al Catàleg del Paisatge

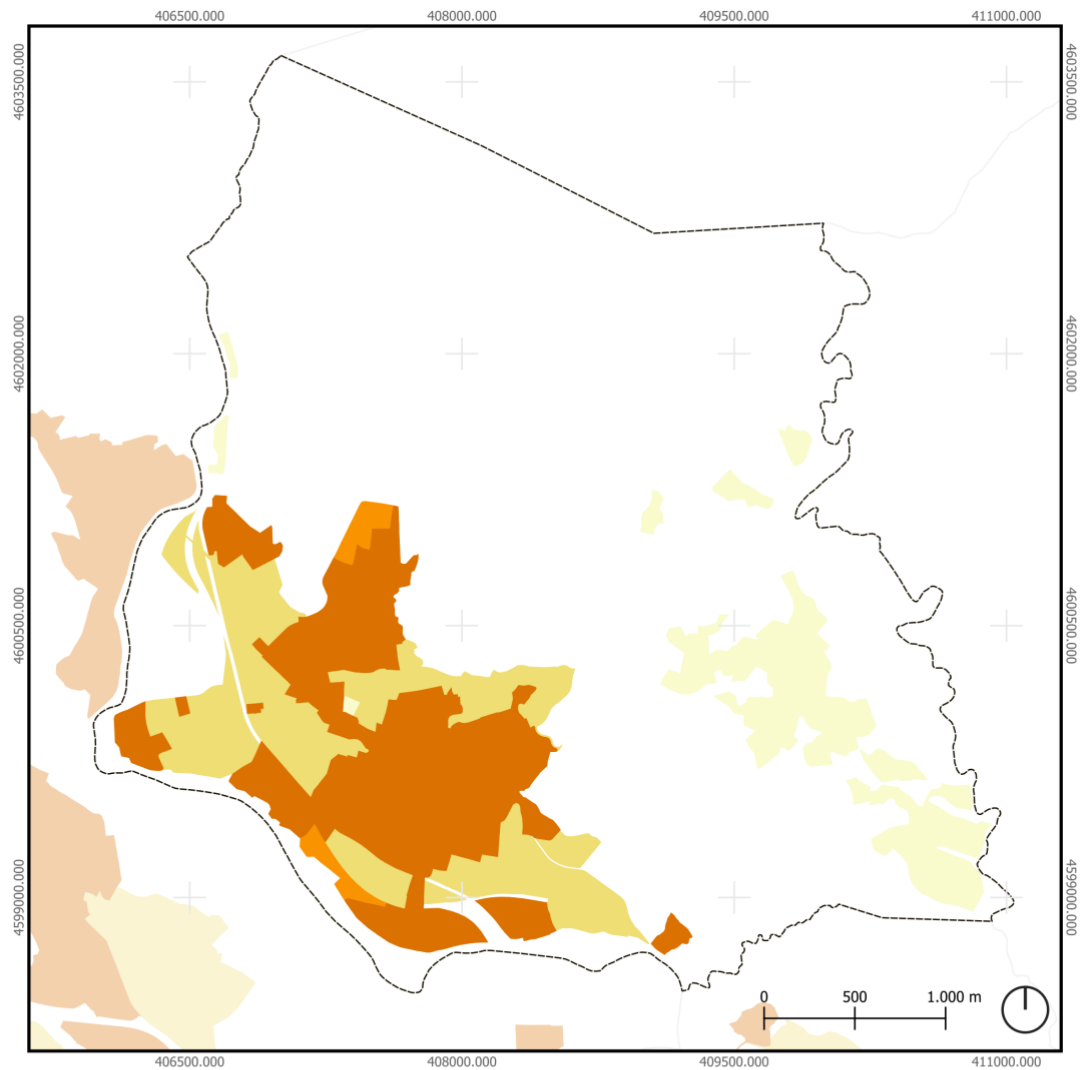
Mapa 1.8.2. Cobertes del Sòl

Autor: Ferran Cerdeira
 Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'ICGC

Llegenda		
Límits		
	Terme Municipal	
Qualificacions del Sòl		
	Xarxa Ferroviària	
	Espais lliures públics	
	Hidràulic	
	Equipaments	
	Nucli antic	
	Urbà tradicional	
	Ordenació oberta	
	Habitatges en filera	
	Habitatges aïllats	
	Desenvolupament	
	Reforma urbana i conservació	
	No delimitat	
	Industrial	
	Serveis	
	No urbanitzable ordinari	
	Protecció Reglada	

<p>Una aproximació Local al Catàleg del Paisatge</p> <p>Mapa 1.9. Qualificacions del Sòl</p>	<p>Autor: Ferran Cerdeira Font: Elaboració pròpia a partir de dades del MUC</p>
--	--

Llegenda

----- Terme Municipal

Classificacions del sòl

Sòl No Urbanitzable

Sòl Urbà Consolidat

Sòl Urbà No Consolidat

Sòl Urbanitzable Delimitat

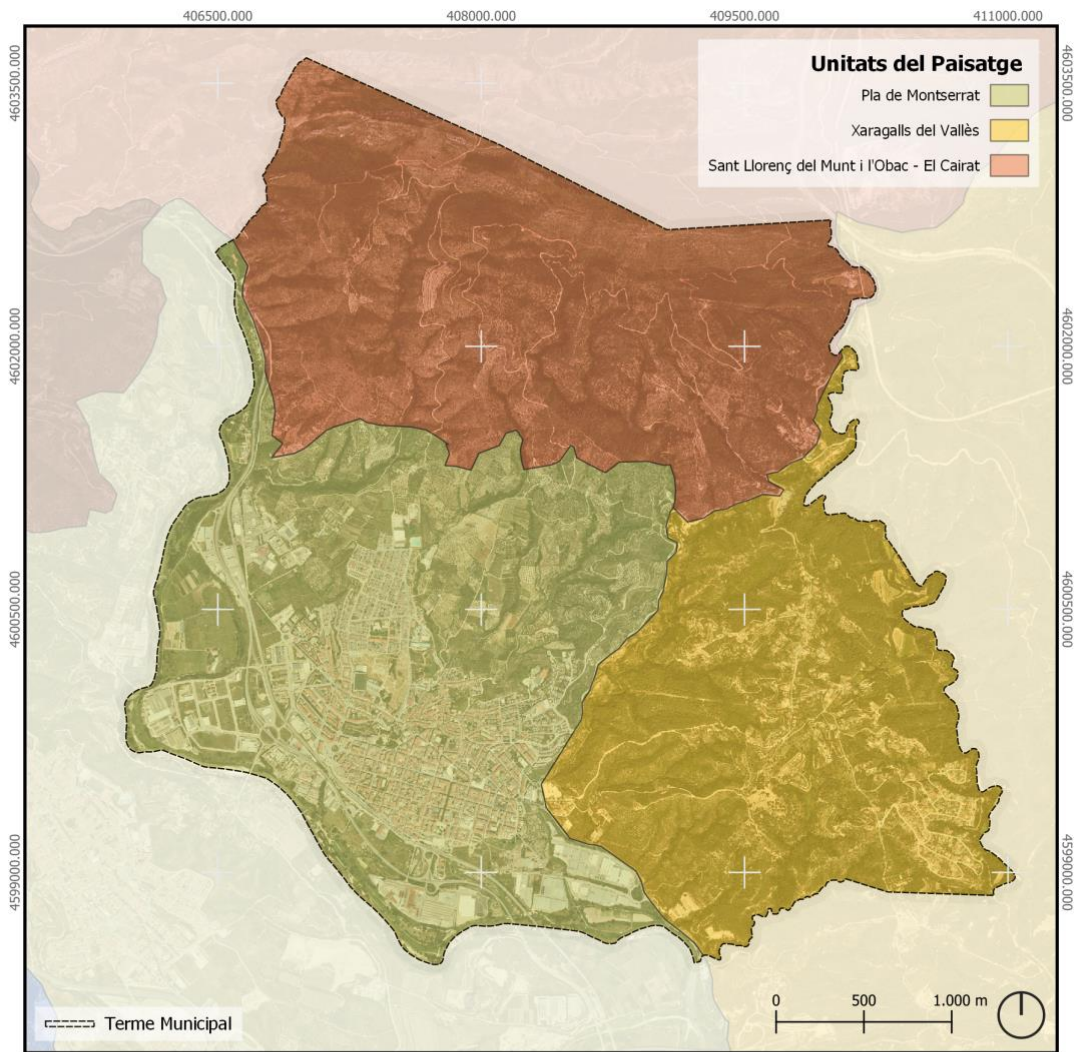
Sòl Urbanitzable No Delimitat

Una aproximació Local al Catàleg del Paisatge

Mapa 1.10. Classificacions del Sòl

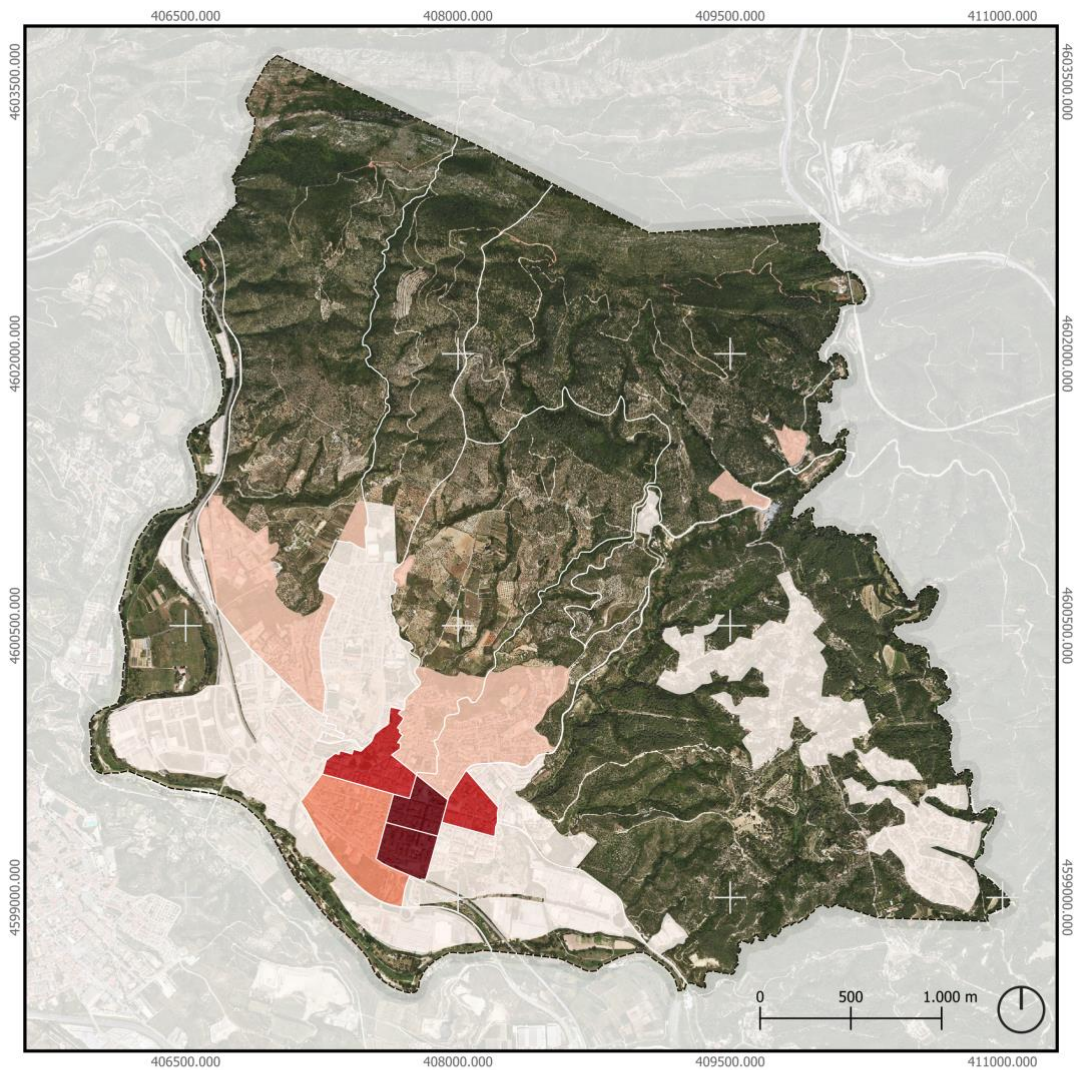
Autor: Ferran Cerdeira
Font: Elaboració pròpia a partir de dades del MUC

Una aproximació Local al Catàleg del Paisatge

Mapa 1.11. Unitats del Paisatge de Catalunya

Autor: Ferran Cerdeira
 Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Departament de Vicepresidència, Polítiques Digitals i Territori de la Generalitat de Catalunya

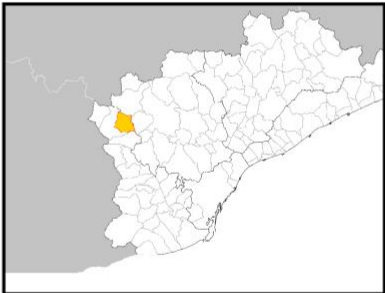

Llegenda

 Terme Municipal

Densitat de població

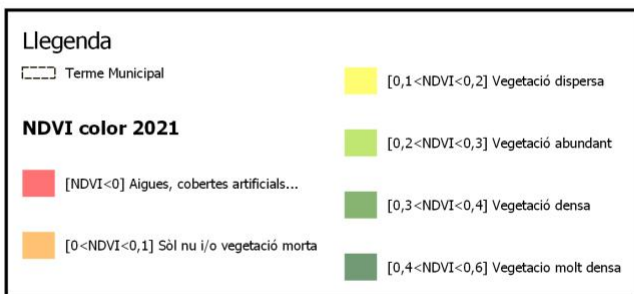
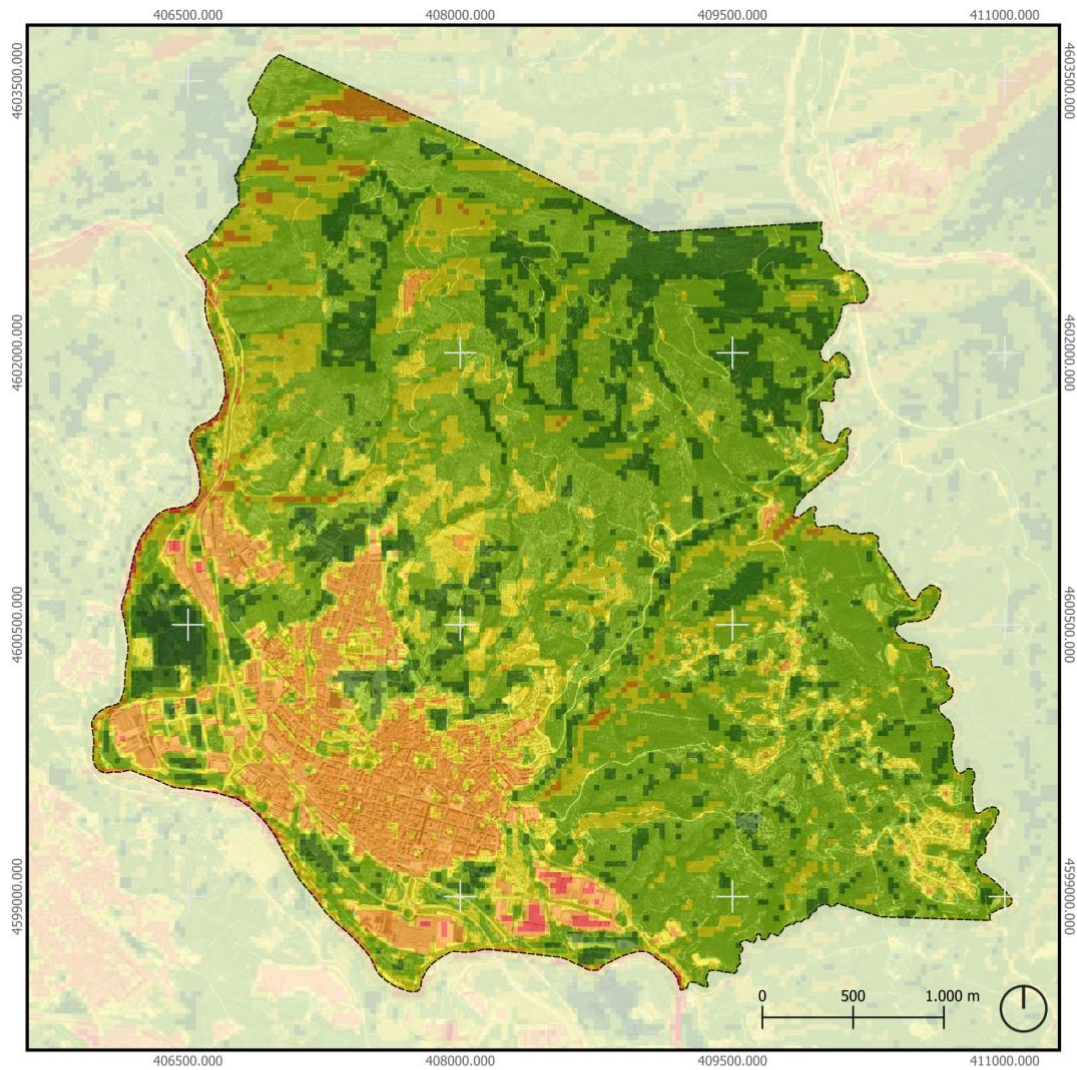
- 2000 - 5000 hab/km²
- 5000 - 10000 hab/km²
- 10000 - 15000 hab/km²
- 15000 - 20000 hab/km²
- 20000 - 25000 hab/km²
- 25000 - 29000 hab/km²

Una aproximació Local al Catàleg del Paisatge

Mapa 1.12. Densitat de Població per Secció Censal

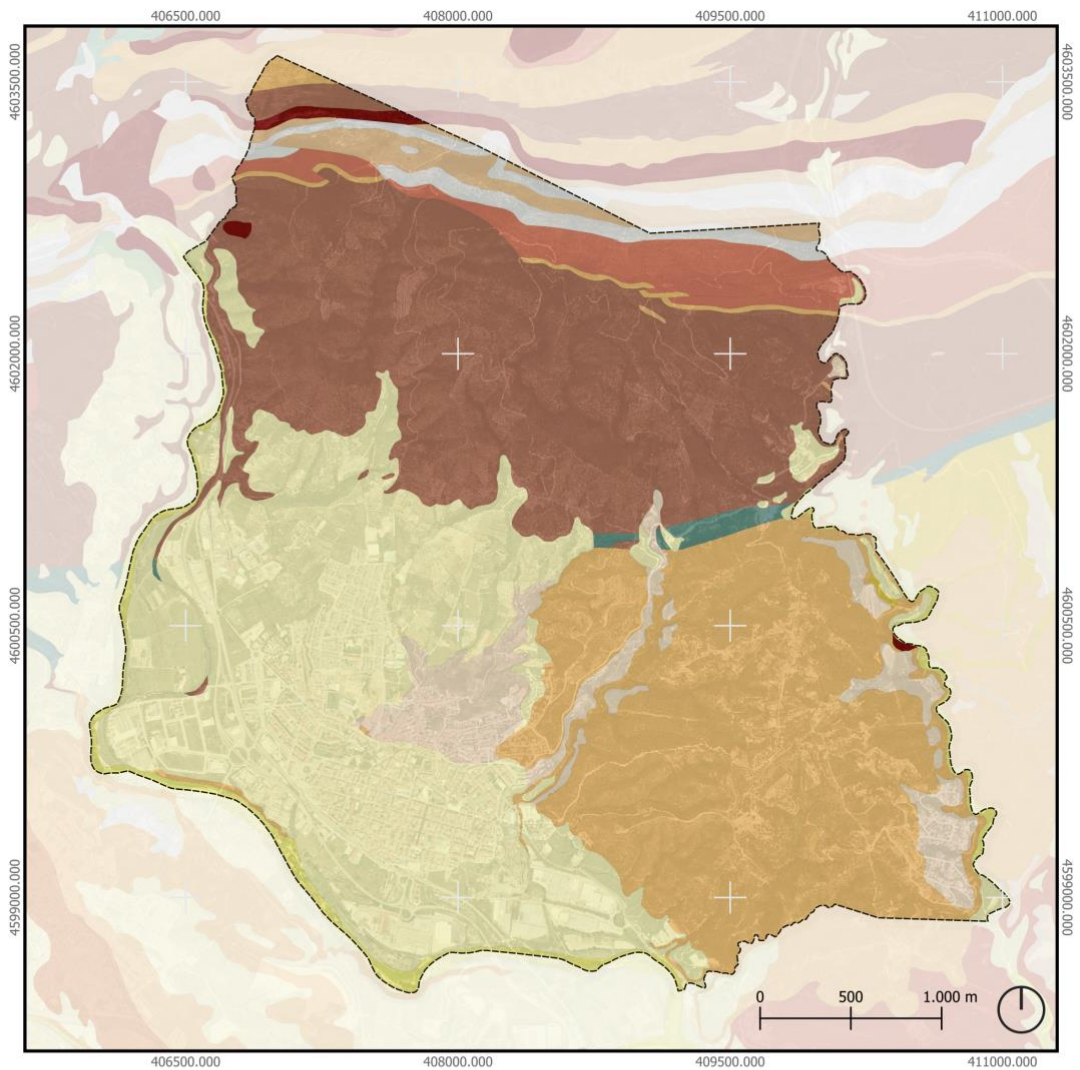
Autor: Ferran Cerdeira
 Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'INE

Una aproximació Local al Catàleg del Paisatge

Mapa 1.13. Diferència Normalitzada de l'Índex de Vegetació

Autor: Ferran Cerdeira
Font: Elaboració pròpia a partir d'imatge del satèl·lit LandSat 8

Llegenda

Límits

Terme Municipal

Tipus de material

Alternança de gresos i lutites

Argiles, llims, sorres i graves

Bretxes

Calcàries i dolomies

Conglomerats

Crostes carbonatades

Farina de falla

Graves

Gresos

Llims

Lutites

Pòrfirs granodiorítics

Roques de la unitat Ordv

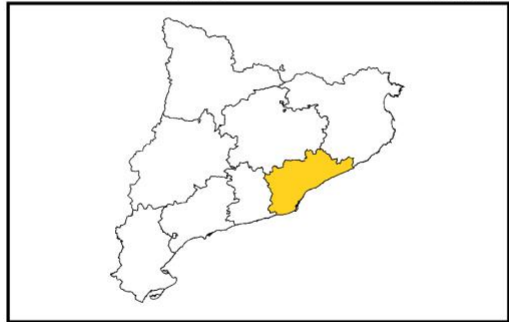
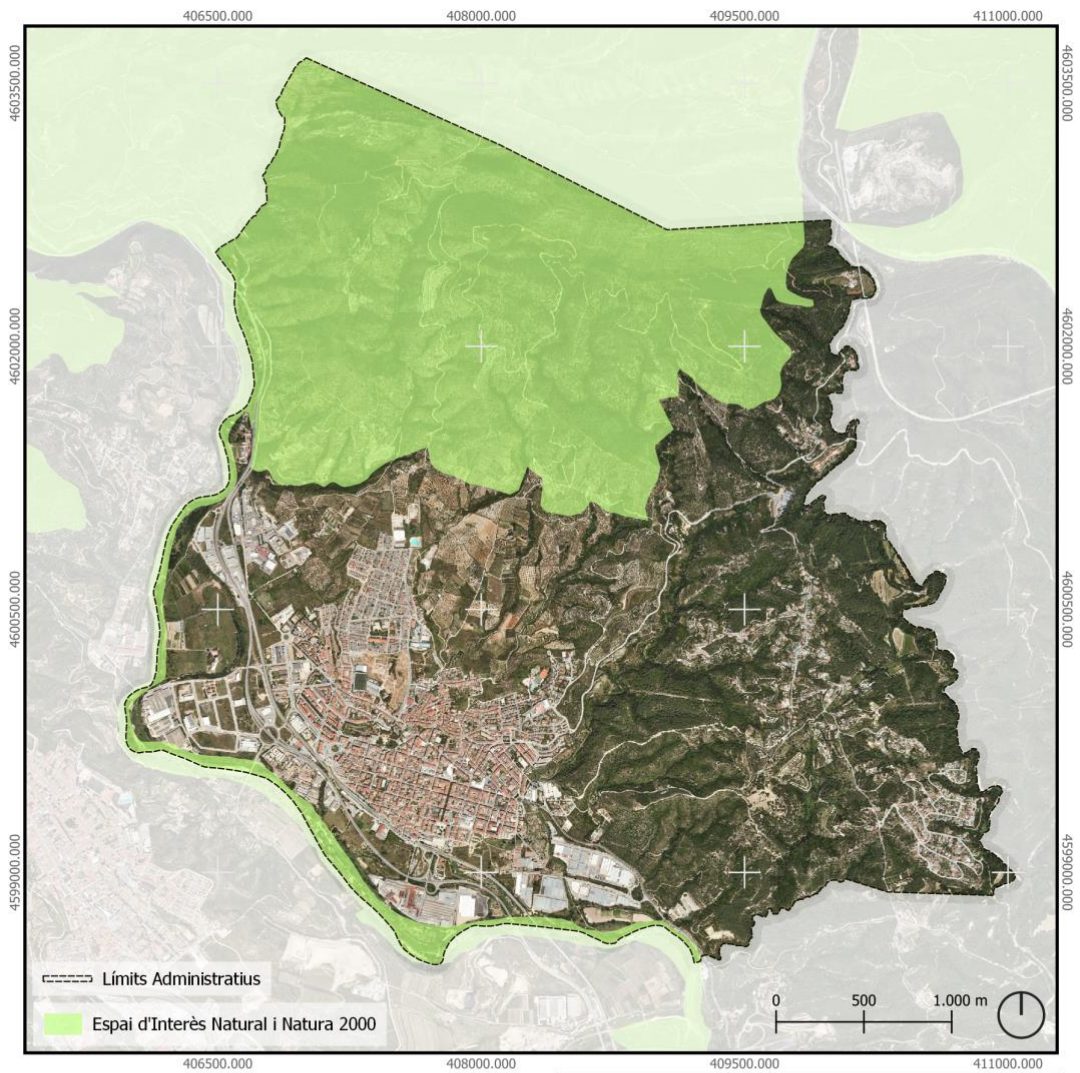
Sorres

Travertins

Una aproximació Local al Catàleg del Paisatge

Mapa 1.14. Geològic

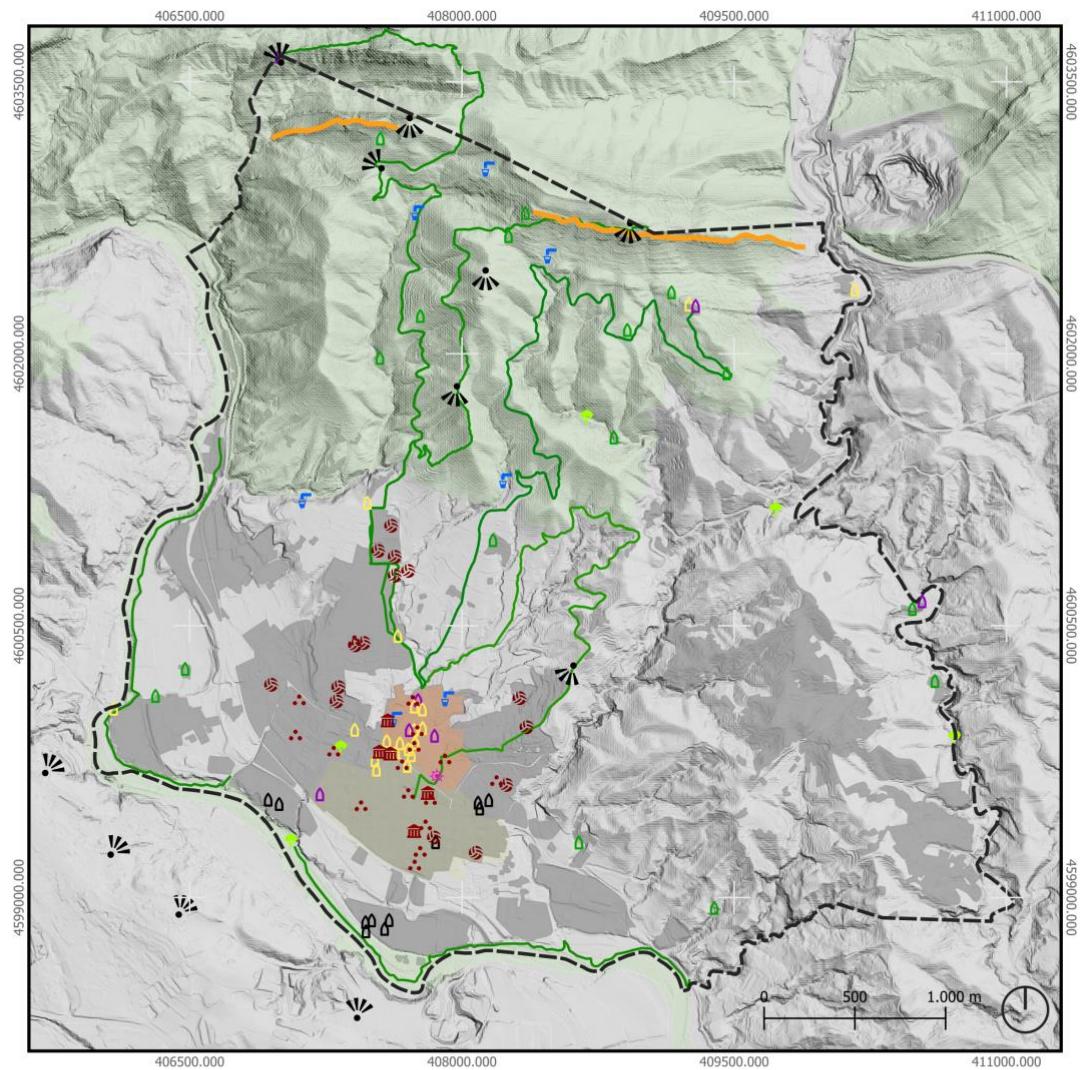
Autor: Ferran Cerdeira
Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'ICGC

Una aproximació Local al Catàleg del Paisatge

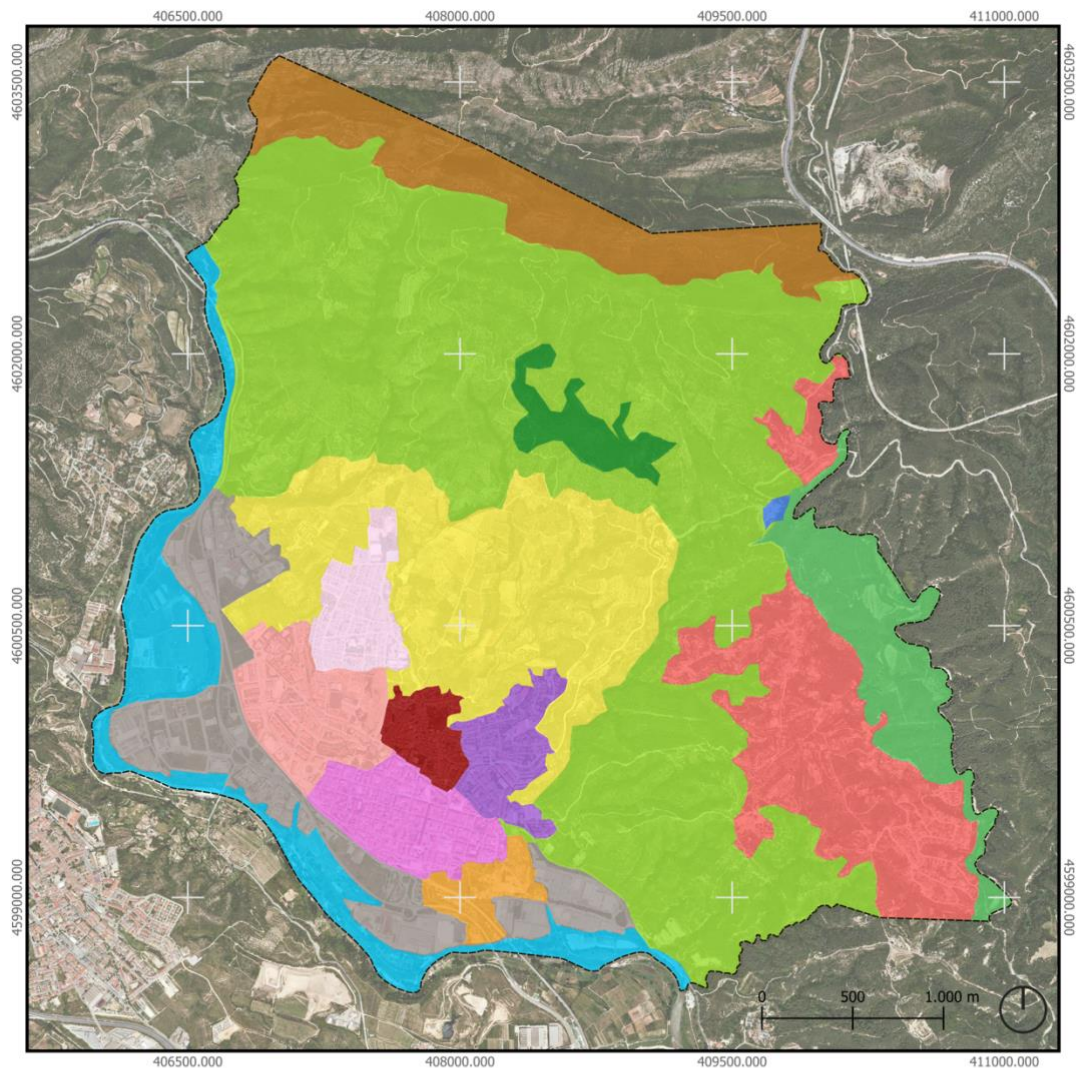
Mapa 1.15. Zones de Protecció Natural

Autor: Ferran Cerdeira
 Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'ITCGC

Llegenda			
	Límits Municipals	Valors Escènics i Simbòlics	Valors Històrics
	Rutes		
	Miradors		
Valors Naturals			
	Elements Naturals		
	PEIN	Valors Productius	

<p>Una aproximació Local al Catàleg del Paisatge</p> <p>Mapa 1.16. Valors</p>	<p>Autor: Ferran Cerdeira Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'ICGC, l'Ajuntament d'Olesa de Mont. i la Diputació de Barcelona</p>
--	---

Llegenda

Unitats del Paisatge

- Alforament de Ribes Blaves
- Bosc del Gavatx
- Casc Antic - Santa Oliva
- El Riu Llobregat
- L'Eixample

- Les Planes
- Matollars i Boscos d'Olesa
- Muntanyes de Puigventós
- Poble Sec - El Collet
- Poligons Industrials
- Ribes Blaves i Oasis

- Riera de Sant Jaume
- Sant Bernat - Els Closos
- Vinyes i Conreus d'Olesa
- Zona d'Horta

Límits

- Terme Municipal

Una aproximació Local al Catàleg del Paisatge

Mapa 1.17. Unitats del Paisatge Proposta

Autor: Ferran Cerdeira
Font: Elaboració pròpia

Annexos 2: Catàleg de Paisatge Local

A continuació es desplega el Catàleg de Paisatge Local d'Olesa de Montserrat, que copia l'estructura, estil i forma dels catàlegs de paisatge redactats per l'Observatori del Paisatge adaptant-lo a escala local seguint els procediments marcats en aquest Treball de Final de Grau.

Catàleg
de paisatge

Olesa de Montserrat

Universitat Autònoma
de Barcelona

UAB

Ferran Cerdeira i Casals

Aquest Catàleg de Paisatge d'Olesa de Montserrat segueix i copia l'estil marcat als Catàlegs de Paisatge oficials de l'Observatori del Paisatge i la Generalitat de Catalunya.

Malgrat segueix estrictament l'estil, no és un catàleg fet per l'administració competent. La seva existència respon a motius únicament acadèmics i sense validesa legal o jurídica.

El seu propòsit és l'acompanyament com a annexes del Treball de Final de Grau de l'alumne Ferran Cerdeira i Casals, del grau de Geografia, Medi Ambient i Planificació Territorial a la Universitat Autònoma de Barcelona, de l'any 2022.

Tots els crèdits de les fotografies adjuntades es troben a la part final d'aquest catàleg i els mapes adjuntats són de realització pròpia.

Índex	4
El Paisatge d'Olesa de Montserrat. Aspectes Generals	6
1. Elements Naturals	8
1.1. El Geosistema del Territori	9
1.2. El Clima.....	12
1.3. La Hidrologia	15
1.4. El Paisatge Vegetal	16
2. Procés Històric de Poblament	19
2.1. L'Olesa Antiga	20
2.2. L'Olesa de l'Últim Segle	21
3. El Paisatge Actual i les Seves Dinàmiques	25
3.1. Els Paisatges Forestals i de Muntanya.....	27
3.2. Els Paisatges Agraris	28
3.3. Els Paisatges Urbans.....	29
4. Expressió Artística del Paisatge	32
5. Valors en el Paisatge	37
5.1. Valors Naturals	38
5.2. Valors Estètics i Simbòlics.....	38
5.3. Valors Històrics.....	40
5.4. Valors Socials	43
5.5. Valors Productius	44
6. Rutes i Punts de Gaudi	45
6.1. Rutes	46
6.2. Miradors.....	46
7. Avaluació del Paisatge	48
7.1. Debilitats	49
7.2. Amenaces	50
7.3. Fortaleses	51
7.4. Oportunitats.....	52
El Paisatge d'Olesa de Montserrat. Objectius de Qualitat Paisatgística ...	54
Deu Objectius Paisatgístics per a Catalunya	55
Onze Objectius Paisatgístics per a la Regió Metropolitana	56

Divuit Objectius Paisatgístics per a les Unitats del Paisatge	59
Nou Objectius Paisatgístics per al Municipi d'Olesa.....	62
<i>El Paisatge d'Olesa de Montserrat. Unitats Locals de Paisatge</i>	<i>64</i>
1. Aflorament de Ribes Blaves	67
2. Bosc del Gavatx	71
3. Casc Antic – Santa Oliva	75
4. El Riu Llobregat	79
5. L'Eixample	84
6. Les Planes	88
7. Matollars i Boscos d'Olesa	92
8. Muntanyes de Puigventós.....	96
9. Poble Sec – El Collet	100
10. Ribes Blaves i Oasis	103
11. Riera de Sant Jaume	106
12. Sant Bernat – Els Closos.....	109
13. Sector Industrial.....	113
14. Vinyes i Conreus d'Olesa	117
15. Zona d'Horta	121
<i>Documentació de Referència.....</i>	<i>124</i>
Fonts d'informació	125
Fonts d'imatge	127

El Paisatge d'Olesa de Montserrat. Aspectes Generals

En aquest apartat s'hi fa una descripció detallada del paisatge general del terme municipal d'Olesa de Montserrat. Amb l'objectiu de conèixer i entendre el perquè de la composició paisatgística actual.

Aquests aspectes generals s'inicien amb un resum dels condicionants naturals i què s'hi ha desenvolupat a sobre; com ara la fisiografia, hidrografia, el clima o el paisatge natural del terme.

En la segona part del mateix bloc, s'hi fa un resum del procés històric de poblament. Per tal d'entendre la disposició dels assentaments al municipi i la relació i impacte de la vida humana al municipi al llarg dels últims anys.

El segon capítol, doncs, serveix també d'introducció per al tercer; Paisatge Actual i Dinàmiques. En aquest capítol es busca entendre la relació humà-territori i analitzar el paisatge des dels diferents punts de vista i funcions que han adquirit al llarg del temps, tot explicant les tendències i canvis produïts per les activitats humanes i els processos que hi incideixen.

El quart capítol és un petit recull de les expressions artístiques que han omplert de valor cultural el terme municipal i l'entorn. Algunes d'aquestes expressions han esdevingut patrimoni local i han donat encara més valor al paisatge i elements culturals locals.

El cinquè capítol descriu, de manera qualitativa, els valors paisatgístics del terme municipal. Ho fa, com és evident, des de diferents punts de vista; natural, estètic, històric, social, simbòlic i productiu. Tot i que l'àmbit analitzat és de mida reduïda, la realitat és que els valors paisatgístics s'hi poden trobar en quantitat i extensió.

Finalment el sisè capítol fa un petit resum dels punts i rutes des d'on es pot gaudir i observar el paisatge per enllaçar amb el capítol final, on s'hi fa un anàlisi DAFO del paisatge local.

1. Elements Naturals

Un dels condicionants més importants dins del procés complex i dinàmic que representa el paisatge és la geomorfologia. Les característiques del relleu, donades per la suma de fenòmens geològics, la tipologia del sòl o el resultat topogràfic, són claus per entendre, juntament amb la realitat climàtica, la disposició de la xarxa hidrogràfica o la presència i característiques dels éssers vius dins del territori. Aquest capítol té la intenció de fer un petit resum d'aquests

elements, així com de la distribució vegetal i dels processos naturals que han originat el paisatge actual del terme municipal d'Olesa de Montserrat.

1.1. El Geosistema del Territori

La posició en context

El municipi d'Olesa de Montserrat es troba situat entre la serralada Prelitoral i la fossa del Vallès, i presenta tres zones geològicament diferenciades: les muntanyes de la serralada Prelitoral, els relleus situats a l'est i la plana fluvial. La seva fisiografia, doncs, no es pot entendre sense allunyar l'escala i veure la del seu entorn. La depressió prelitoral, en l'àmbit de la Regió Metropolitana de Barcelona, pren la forma i el nom de fossa del Vallès-Penedès. Aquesta depressió, produïda per un període de distensió, forma un graben enorme, que va formar-se durant l'Oligocè superior i el Miocè -fa 30 milions d'anys-, i va omplir-se de sediments (sorres, fangs i graves) durant tot el Miocè -fa entre 25 i 5 milions d'anys-.

El municipi d'Olesa té la peculiaritat i el privilegi de tenir, dins del seu terme, materials de totes les eres i molts processos geomorfològics al descobert. És el cas de la zona de Ribes Blaves, situat a l'est del municipi, on el pas i l'erosió de la Riera de Sant Jaume ha deixat al descobert la falla que marca el final de la fossa tectònica abans anomenada. Sobre aquesta falla, al nord, trobem terrenys de l'era paleozoica, es tracta d'una massa de conglomerats. Deformada i aixecada per a l'orogènia herciniana de finals d'era, més endavant pateix un enfonsament de les terres emergides generant una zona amb barreges de materials paleozoics i mesozoics.

Pel que fa al sud de la falla, part de la depressió tectònica, s'omple amb materials miocènics, també conglomerats. Finalment, la plana al·luvial, és una zona que permet distingir l'existència de terrasses fluvials, originades per la successió de glaciacions i moments interglacials, i per la variació del nivell del mar.

Un relleu contrastat

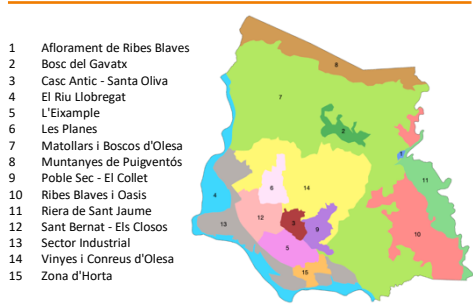
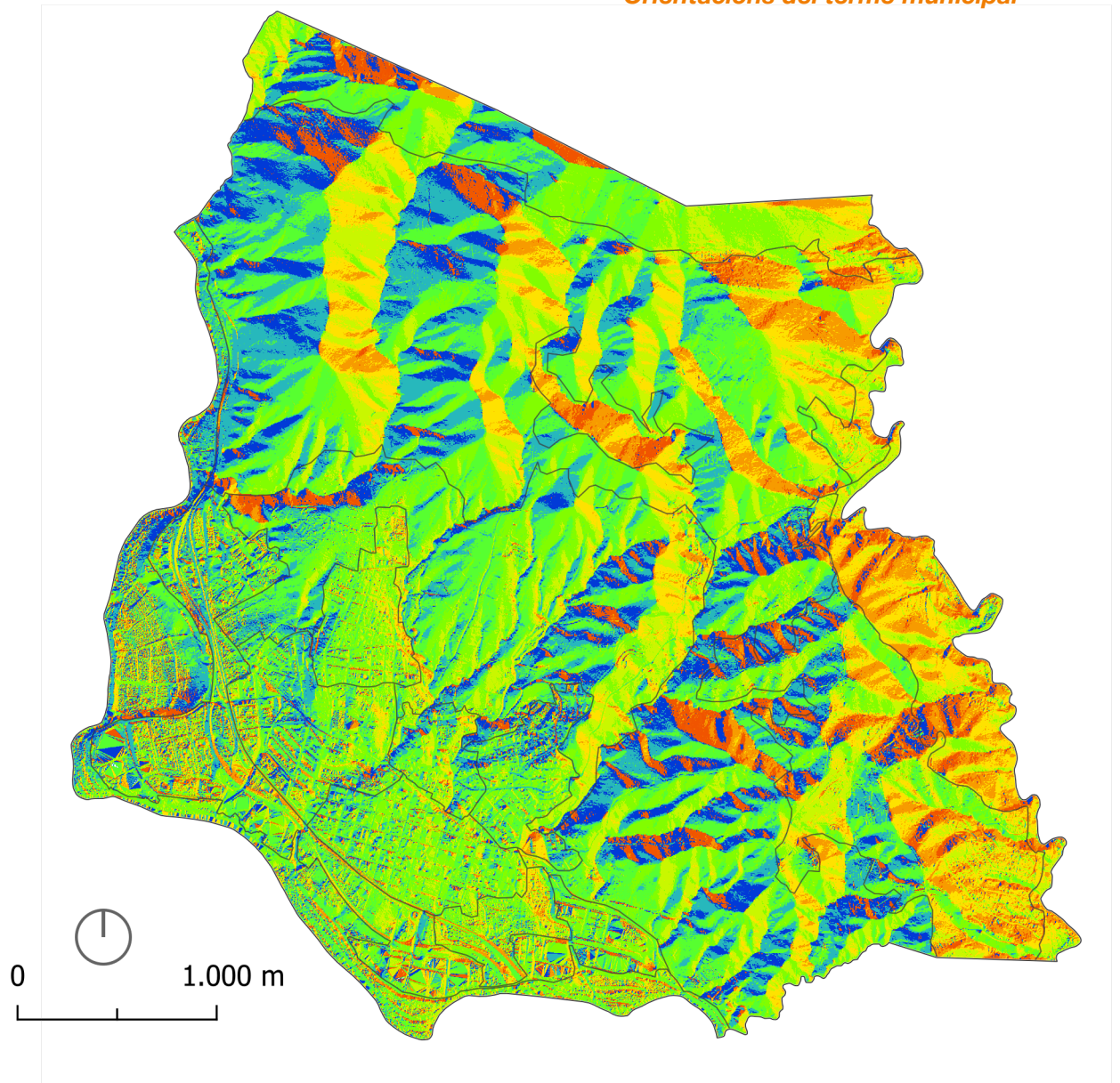
Observant una fotografia aèria o una imatge de satèl·lit és clarament visible la morfologia contrastada del terme municipal. Per començar veiem una frontera sud i sud-oest que ressegueix la conca fluvial del riu Llobregat. Amb una altitud relativament baixa, la conca marca els mínims del terme, amb uns 40 metres per sobre el nivell del mar. La frontera est del municipi ressegueix el pas de la riera de Sant Jaume, i també, amb un mapa d'altituds, és fàcilment identificable per on passa. Finalment a la frontera nord, que marca el límit amb Vacarisses, és on trobem el punt més elevat del municipi. Aquesta talla la muntanya de Puigventós, cim de la qual es troba a 606 metres per sobre el nivell del mar. Per tant, dins del terme municipal, tenim una variació d'uns 560 metres entre el punt més alt i el més baix.

Això, tal i com és evident, genera una morfologia concreta, amb una gran part del municipi amb una pendent superior al 20%. Així i tot, i observant el mapa d'elevacions del terreny, podem veure com la vall fluvial meandriforme que genera el pas del riu Llobregat genera una plana, situada al voltant dels 100 metres sobre el nivell del mar fonamentalment, que és on reposa el sistema d'assentament principal del municipi. La resta del terme, que s'eleva orientat cap al Sud, generant valls de dejecció amb les vessants orientades cap a Est i Oest, aprofita aquesta forma de constant elevació per a la producció d'activitats agrícoles (essent aquest massa elevada per a l'assentament però perfecte per al conreu tradicional en terrasses).

Apropant l'escala per a veure les singularitats del terreny, i fent-ho de nord a sud, podem observar el coll del Pla del Fideuer, amb el turó de Puigcendrós que sobresurt a la seva esquerra, o el coll de Puigventós, que talla amb un altre turó que també sobresurt, el turó de la Gronya, que s'eleva fins als 520 metres per sobre del nivell del mar. A l'oest, i en forma de torrent, trobem el torrent de la Creu de Beca i a l'est el de la riera de Sant Jaume. Aquestes són les singularitats de les zones altes del municipi. Pel que fa a les zones baixes podem destacar el curs del riu Llobregat, amb les planes fluvials de la Fou a l'oest, l'Areny del

Molí al Sud i amb la petita elevació que fa frontera amb el municipi d'Abrera; la roca de la Mona.

Orientacions del terme municipal

Geologia

Pel que fa als materials geològics que conformen el terme municipal, tal i com s'indicava a l'apartat *La posició en context*, s'hi poden distingir tres grans bosses litològiques. Principalment, però, podem parlar de materials conglomerats de diferents tipologies. Si bé l'elevació situada al nord del terme està formada sobretot per gresos i lutites (entre la presència d'altres tipus de materials entremig), la zona est són conglomerats i argiles i l'oest conglomerats i graves i sorres.

Com a element d'especial interès dins del terme municipal podem trobar la franja de pols de falla, que respon a un aflorament de característiques úniques que permet veure el resultat de la pressió exercida en el moment de producció de la falla. Aquesta pols de falla, de color blau, visible des del mateix lloc, ens permet generar una reconstrucció geomorfològica de tota la fossa del Vallès. Per tant val la pena de remarca el seu interès geològic.

1.2. El Clima

El municipi d'Olesa es troba a la serralada Prelitoral catalana, per tant, la seva realitat climàtica, respon a les d'aquesta zona. Dins de la regió climàtica mediterrània, i dins del clima mediterrani prelitoral central, parlem d'un territori sotmès a un règim de radiació solar de força contrast entre hivern i estiu. L'afectació del xoc entre les baixes pressions arribades de la Mediterrània i les pressions continentals, més elevades, genera un règim de brises que, juntament amb una suavització de les temperatures, fa notar l'efecte i presència del mar, també al terme d'Olesa.

Tenint en compte, però, que la distància entre el municipi d'Olesa de Montserrat i el mar fa que l'efecte del mateix no sigui tan elevat com a la resta de l'àmbit de la Regió Metropolitana de Barcelona, tots això es tradueix amb uns hiverns freds, suavitzats durant les hores de sol, i uns estius calorosos, amb un impacte marítim que augmenta la humitat. Així i tot, durant els mesos d'estiu, l'arribada de la marinada a mitjanit arriba, de manera molt atenuada, també en aquest

municipi. A la tardor i a la primavera, les tempestes i pluges són més freqüents, produïdes pel contrast tèrmic entre l'entrada d'aire fred d'origen polar i l'evaporació de la Mediterrània.

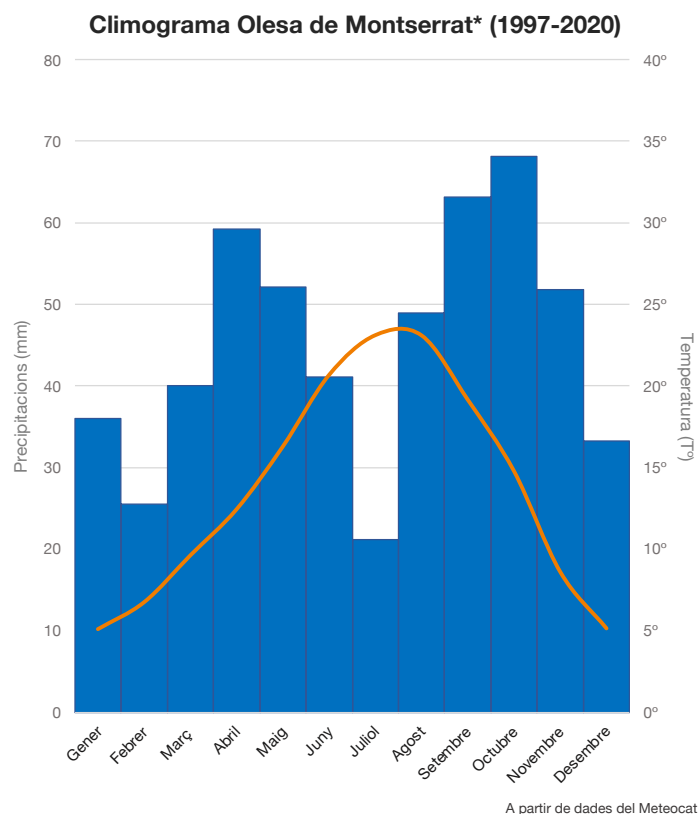
Per parlar de les pluges de primavera i tardor s'ha de tenir en compte, però, que aquest municipi, juntament amb la resta de municipis situats dins del clima mediterrani català, pateix les conseqüències més seques del canvi climàtic. Les temperatures augmenten any rere any i les tempestes i entrades d'aigua de primavera i tardor són cada vegada més inestables i menys freqüents. La falta d'aigua i el canvi en el cicle hídric produït pel canvi climàtic afecta, de manera severa, aquest territori.

Les temperatures i precipitacions

El règim de temperatures d'aquest municipi ve determinat per la desigualtat de radiació solar entre les estacions de l'any i els canvis que es produeixen en les mateixes. També és destacable el contrast entre les temperatures diürnes i nocturnes. A l'hora de comparar-lo amb altres municipis de la Regió Metropolitana de Barcelona s'ha de tenir en compte que si ve l'impacte del mar existeix, l'impacte d'estar situat tan a prop de la serralada Prelitoral i del massís de Montserrat és molt elevat. Un altre element a tenir en compte és la situació de depressió (de la zona d'assentament del municipi) respecte el voltant.

Amb el mapa de pendent a la mà es pot veure com l'assentament està en una zona molt més baixa que la zona de conreu i muntanya del mateix municipi i com està relativament enfonsat comparant-lo amb el municipi més proper, Esparreguera, que provoca que sempre estigui uns graus per sobre del seu entorn. Altres afectacions de la temperatura són les entrades de vent des de Montserrat, que generen una sensació tèrmica molt inferior durant els mesos de tardor i, sobretot, d'hivern i l'orientació cap al sud del municipi, que fa que l'impacte solar sigui superior al d'altres municipis propers i, per tant, la temperatura sigui més alta durant més hores del dia.

Pel que fa a les precipitacions els mesos on s'acumulen les mateixes són els de primavera i els de tardor. Sobretot durant els mesos d'Abril i Maig i Setembre i Octubre. Podem trobar els pics d'humitat i d'aigua acumulada, que doblen i, fins i tot, gairebé tripliquen, les dades de precipitació del mes més sec, el Juliol. Febrer també registra unes precipitacions molt baixes, queda clar que els mesos amb menys precipitació són aquells que es troben al mig de l'hivern i de l'estiu. El climograma segueix el patró dels climogrames del clima Mediterrani Prelitoral Central.

*Les dades per a la realització d'aquest gràfic responen a les dades de precipitació del municipi d'Esparreguera (amb un comportament de pluja molt similar) i les dades de temperatura preses per l'estació meteorologica de Vacarisses. S'ha de tenir en compte, però, a l'hora d'analitzar el climograma, que la temperatura al municipi d'Olesa és superior donada la seva posició i altitud. Tot i així, i a falta de dades més properes, aquest és el climograma aproximat amb dades oficials del meteocat del municipi.

1.3. La Hidrologia

El pas del riu Llobregat (antigament conegut com *Rubricatum*), el riu més cabalós de la Regió Metropolitana de Barcelona, marca la hidrologia del municipi. Deixant de banda que estableix la frontera administrativa amb el terme municipal d'Esparreguera, l'excavació pel pas constant del riu ha modelat el relleu de tota la part baixa del terme municipal. El pas pel terme el fa en la seva etapa prèvia al delta, a la part baixa. La velocitat de la seva aigua és calmada però constant, té una corrent ràpida i cabalosa, però no violenta ni agitada. L'existència de remolins en el seu pas pel terme és coneguda per tot el municipi, fent perillós l'entrada al riu en les seves zones més meandriformes i calmades (situades a l'Areny del Molí i a Vilapou).

La importància del riu Llobregat és clau per entendre la biodiversitat de la zona; la presència d'espècies animals de riu i de bosc de ribera, que aporta una riquesa important a la varietat ecosistèmica del municipi. A part del factor ambiental, el riu Llobregat a tingut un impacte històric important, atès que la revolució industrial de la comarca (i del municipi) no s'explicaria sense l'ús del seu cabal com a productor d'energia hidràulica. La Colònia Sedó n'és l'exemple més clar, situat a l'altra costat del riu en el seu primer pas per Olesa. Però també ho és la presa de generació d'energia hidroelèctrica que hi ha tot just a l'entrar al municipi des del nord.

Pel que fa a la resta d'hidrologia del municipi, la frontera est, amb Viladecavalls, coincideix amb el pas de la riera de Sant Jaume. Si bé en el passat era una riera d'aigua abundant, avui en dia és completament seca, i només hi baixa aigua en moments de pluja o, de manera intermitent i molt mínima, durant els mesos d'abril i maig. L'altre forma hídrica rellevant és la Riera, que creua el municipi per la meitat des de la muntanya de Puigventós. Aquesta, però, només s'omple d'aigua en moments de pluja i actua com a torrent fins a parar al Llobregat. Des de fa no massa anys el seu pas pel municipi ha quedat totalment soterrat, travessant per sota el carrer de la riera, la Plaça de l'Oli, la Rambla i el Parc de l'Estatut.

1.4. El Paisatge Vegetal

Olesa de Montserrat es troba, en la seva totalitat, dins de la regió biogeogràfica mediterrània. Aquesta es caracteritza per una vegetació arbustiva i arbòria predominantment perennifòlia capaç de suportar els mesos secs de l'estiu. La presència en el territori d'un tipus de vegetació o un altre està condicionat pel relleu, el clima, el tipus de sòl i la hidrografia, però també, i en el cas d'Olesa sobretot, per la relació entre els processos antròpics i l'activitat humana amb els espais naturals. És difícil d'entendre, doncs, la realitat vegetal actual del terme si no es té en compte que durant molts segles la pràctica totalitat dels seus espais naturals actuals havien estat totalment conreats i que, per tant, el modelat humà és total en aquest territori.

Sigui com sigui, observant el terme, es pot dividir en quatre grans grups de vegetació. El primer de tots, i també el més extens, són els boscos. Representat un gairebé 30% de la superfície del municipi. Dins d'aquest grup es distingeixen el bosc de ribera, els alzinars, les rouredes i les pinedes. Pel que fa al segon grup, els matollars, els es poden distingir en funció de si són de ribera o no. A continuació, ocupant un gairebé 20% del municipi, s'hi pot trobar la zona agrícola, majoria de la qual dedicades al cultiu de l'olivera. Finalment els prats i, sobretot, herbassars, que resulten el primer estatge un cop abandonat un conreu.

Un procés vegetal a tenir en compte quan s'analitza la vegetació del municipi és la substitució d'antigues zones de conreu per bosc. Aquesta substitució ecosistèmica, tot i ser relativament ràpida, fa que en abandonar-se un conreu passi per diferents estats abans d'esdevenir un bosc. Començant per un estatge d'herbassar, convertint-se en matollar, és després que comença a convertir-se en pineda i, posteriorment, en un alzar (de creixuda més lenta). La condició vegetal final també bé marcada per la tipologia de sòl i altitud de cada lloc; no és sorpresa constatar que el mapa de diferents tipologies de bosc coincideix amb les tres regions geològiques abans explicades.

Les espècies, doncs, que abunden al municipi pel que fa al bosc són les pinedes. Tot i que en procés de recessió davant l'alzina, les pinedes de pinassa (*Pinus nigra salzmannii*) i pi pinyer (*Pinus pinea*) són les més extenses. El pi blanc (*Pinus halepensis halepensis*) també hi té presència, però no tanta com la resta de pins. L'altre gran grup d'espècie vegetal és l'alzina de fulla llarga (*Quercus ilex ilex*). Si bé després dels incendis que van afectar severament al terme i a tota la zona al voltant de Montserrat l'any 1994 va quedar reduïda la seva extensió, amb el temps ha tornat a ocupar la muntanya del municipi i aquelles vinyes abandonades des de fa molts anys. Al voltant de les alzines hi trobem unes espècies de vegetació arbustiva que és molt comuna a tot el terme, el marfull (*Viburnum tinus tinus*). Pel que fa a l'altre grup d'arbres, tot i trobar-se en molta menor quantitat que els altres, són també molt descriptius de la zona. Aquestes són les rouredes de roure martinenc (*Quercus pubescens*). Presents en algunes bosses de la zona nord del terme, solen anar acompanyades o bé de boix (*Buxus sempervirens*) o bé de falguera comuna (*Pteridium aquilinum*).

És important de mencionar, com a element de rellevància ecològica i geobotànica, la presència de lloredes al terme d'Olesa. Formant petits boscos de llorers (*Laurus nobilis*) molt antics, aquesta és una peculiaritat repetida en punts molt puntuals del mediterrani.

Pel que fa a l'estrat arbustiu es troba a tot el terme i de manera molt extensa, típic del clima mediterrani, el garric (*Quercus coccifera*). També el llentiscle (*Pistacia lentiscus*), arboç (*Arbutus unedo*) i aladern (*Rhamnus alaternus*). Pel que fa als matollars, es poden veure espècies com el ginestó (*Osyris alba*), acompanyat de vidiella (*Clematis flammula*) o l'aritja (*Smilax aspera*). També és molt present, i a finals de primavera produeix un canvi visual del paisatge, la ginesta vellosa (*Cytisus villosus*) seguida pel bruc boal (*Erica arborea*). Pel que fa a l'estrat més baix, dins la bardissa, l'esbarzer (*Rubus ulmifolius*), el roldor (*Coriaria myrtifolia*) o la vidalba (*Clematis vidalba*).

Espècies vegetals agrícoles

Aquest tipus de vegetació es troba en retrocés. Actualment la majoria d'espais agrícoles estan enfocats al conreu de l'olivera (*Olea europaea var. europaea*). Especialment la raça Palomar, que respon a una forma concreta, amb la brancada erecta i amb un alt percentatge de productivitat i de qualitat de l'oli que produeixen les seves olives. La vinya (*Vitis vinífera*) també té presència al municipi, però d'una manera molt menor. El conreu del cereal (blat, ordi i civada) és molt petit, tenen més importància les plantacions d'ametllers (*Prunus dulcis*), presseguers (*Prunus persica*), avellaners (*Corylus avellana*), figueres (*Ficus carica*) o garrofers (*Ceratonia síliqua*). Altres arbres fruiters amb presència al municipi són els cirerers (*Prunus avium*), els albercoquers (*Prunus armeniaca*) o els nesprers (*Eriobotrya japonica*).

La vegetació de ribera

Resseguint el pas del riu Llobregat, i en alguns casos (anecdòtics) enfilant-se per les rieres del nord del terme, la vegetació de ribera creix. Si bé és una vegetació molt sensible al canvi climàtic i a l'acció antròpica i contaminació dels rius, les feines de protecció han fet augmentar i millorar l'estat d'aquest tipus de vegetació en els últims anys. Es tracta doncs d'alberedes, boscos d'àlber (*Populus alba*) acompanyats de pollancre (*Populus nigra*), salzes (*Salix sp.*) o acàcies (*Robinia pseudacàcia*). Amb una població molt reduïda, trobem també oms (*Ulmus minor*) i alguns gatells (*Salix atrocinerea*) i sargues (*Salix elaeagnos var. angustifolia*).

La vegetació de ribera es veu greument afectada per la plaga de canya americana (*Arundo donax*) que pateixen les zones de riu del Mediterrani. És el cas de tota la zona propera al riu Llobregat al terme d'Olesa que es poden trobar grans quantitats d'aquesta vegetació, que generen grans rizomes subterranis que garanteixen la supervivència de la planta tot i l'eliminació del seu tronc. La naturalesa d'aquesta perjudica per una banda a les arrels dels arbres de ribera i per altra a l'establiment de matollar i plantes de ribera.

2. Procés Històric de Poblament

Tal i com queda recollit en l'apartat dels elements naturals, l'activitat humana a la vila d'Olesa ha determinat la morfologia del paisatge natural actual. Aquest impacte, però, s'ha produït de manera gradual, així com el creixement del seu nucli de població. La història del procés de poblament del terme és interessant des dels seus inicis, però, com a la majoria de municipis de la Regió Metropolitana de Barcelona, es multiplica en velocitat i quantitat a partir de la

meitat del segle XX. És per això que en aquest capítol es divideix el procés de poblament entre el de l'Olesa antiga i l'Olesa de l'últim segle.

2.1. L'Olesa Antiga

La primera menció del municipi d'Olesa fa referència a l'any 880, això és en un retaule de l'any 1239 on s'explicava el descobriment (segons tradició) de la imatge de Nostra Senyora de Montserrat. Anterior a aquesta data no existeix cap menció al terme, tot i que la presència de jaciments arqueològics neolítics confirmen que la zona és habitada des de llavors. Les troballes de monedes ibèriques o de grillats fenicis obre la porta a diferents suposicions de l'origen del municipi, però no hi ha fonaments per a fer-ne cap afirmació, igual que tampoc per a afirmar que el municipi era la Rubricata de Ptolomeu.

Abans del segle XV l'assentament corresponent al terme d'Olesa estava emmurallat i ocupava la part central del casc antic. Després del deteriorament de les muralles i una petit creixement urbà, durant el segle XVII es va tornar a emmurallar. Un document que data d'inicis de segle XIX ja fa visible la crecscuda del municipi, que ocuparia una part del casc antic actual, on, a part de l'església parroquial de Santa Maria (d'època medieval) que se situa al centre del municipi, s'hi podien trobar dues places. Això fa visible el fet que la població durant el segle anterior s'havia triplicat fins a arribar a la xifra, l'any 1900, de 3.554 persones.

Aquest creixement de la població, lligat a una obertura a finals de segle XIX, va venir propulsat per l'arribada de la revolució industrial, que va tenir una forta incidència en la realitat de les comarques del Maresme, Barcelonès, el Vallès Occidental i el Baix Llobregat. És en aquest context que els avanços i el progrés augmenta, juntament amb el nombre de població, i apareixen els canvis morfològics urbans necessaris per al funcionament de les indústries.

Pel que fa a masies i construccions allunyades del nucli urbà, al ser una localitat agrícola, existien força masos distribuïts per la zona nord que gestionaven l'activitat dels conreus que s'estenien per tot el terme. A part de l'església de

Sant Salvador de les Espases, a l'extrem nord-oest del terme, de l'ermita (i en aquells moments castell) de Sant Pere Sacama, al nord-est, o l'ermita de Sant Jaume al sud-est, com a masos importants trobem el de Can Tobella (mas que es troba al terme d'Esparreguera), Can Llimona, el mas de Sant Jaume, Can Capó, les Parellades, el mas de Puigventós, el mas Gori, Can Marcetó, Can Amat, Can Singla o les Illes.

2.2. L'Olesa de l'Últim Segle

Els inicis del segle XX

Els primers anys d'aquest segle van suposar un estancament, pel que fa a demografia i importància del municipi. Si bé la part alta de l'actual comarca del Baix Llobregat, la corresponent a la comarca natural del Montserratí, tenia força importància en les dinàmiques del segle anterior (amb Martorell, Esparreguera i Olesa de Montserrat al capdavant), a l'entrar al segle XX van canviar les dinàmiques i la zona sud va prendre una importància i un camí que diferia força de la nord.

A partir dels anys 1920, però, es va produir un canvi substancial en el comportament demogràfic, que va posar Olesa al capdavant dels municipis del nord pel que fa a nombre de població. Les indústries, situades a tocar del riu Llobregat, funcionaven a ple rendiment i oferien una possibilitat laboral que atreia immigració nacional. En aquesta època el municipi es va expandir de manera considerable, apropant-se, de manera agrupada, al voltant de la via principal, cap al sud del terme, camí a les fàbriques de l'Areny del molí. També va saltar la riera (que a dia d'avui talla, de manera subterrània, el municipi per la meitat) de nord a sud.

De ple al segle XX

Abans de l'arribada de la guerra, la indústria tèxtil es desenvolupava de forma ràpida. El nombre de fàbriques que ocupaven els terrenys adjacents al riu Llobregat eren cada vegada més, així com la població resident al municipi. El creixement urbà va desenvolupar-se en direcció riu, posant les primeres pedres

de l'entramat que acabaria formant l'eixample. Parlem del passeig del Progrés i dels Arbres, que marxaven creant un nou límit al sud. Va ser durant la postguerra que l'eixample va continuar creixent en direcció oest i entre els 70 i 80 que ho va fer cap a l'est.

Com és evident, durant la guerra, el municipi no va expandir-se. Tot i que la obertura urbanitzada i el projecte d'eixample cap al sud va permetre que persones residents al casc antic es construïssin la residència als llocs on abans hi tenien els seus horts. Això va passar al voltant de la dècada dels 20 i els 30, generant espais residencials lliures al casc antic.

A inicis dels anys 50 eren unes 6.000 les persones que habitaven al municipi d'Olesa. En una època complicada, on tot just es començaven a refer dels estralls de la Guerra Civil i de les conseqüències internacionals de la Segona Guerra Mundial, les fàbriques tèxtils representaven el sector d'ocupació de la major part de la població. L'expansió industrial al voltant de tot el riu Llobregat era pràcticament total. El creixement urbà dels anys 50 va ser baix, tot i que es començava a omplir l'entramat oest de l'eixample entre el passeig Progrés i l'escola Mare de Déu de Montserrat. Aquest creixement va ajuntar-se, a principis de la dècada dels 60, amb l'arribada d'onades d'immigració que venien del sud d'Espanya. L'assentament d'aquesta ciutadania nouvinguda va fer-se, en un inici, en aquestes zones de creixement de l'eixample.

Les últimes dècades del segle XX

A finals de la dècada i a inicis de la dècada dels 70 Olesa tenia 10.000 habitants. El nombre de persones immigrades era cada cop més elevat, i amb la seva arribada va iniciar-se la creació de nous barris, relativament allunyats del centre, com és el cas del Poble Sec, els Closos o de les primeres cases de la zona de Sant Bernat. Al mateix temps van començar a edificar-se segones residències a la zona de les Planes i les cases a les urbanitzacions aïllades i de baixa densitat de Ribes Blaves i Oasis. El creixement de la població, però, no va anar acompanyat d'una inversió en infraestructures, i el municipi va patir aquestes desigualtats internes del municipi fins ben entrada la democràcia. Pel que fa a

les urbanitzacions de cases aïllades de Ribes Blaves i Oasis, els problemes d'infraestructura i urbanització encara persisteixen avui en dia.

Amb l'arribada de la democràcia i el primer govern democràtic municipal, l'ajuntament va aturar les llicències d'urbanització dels barris de Les Planes i Ribes Blaves i Oasis. Durant els últims anys de la dècada dels 70 i els primers dels 80 es va edificar el barri de Sant Bernat i l'Eixample va créixer cap a l'est, amb la construcció de la Rambla. Eren unes 14.000 les persones que vivien al municipi d'Olesa en aquell moment. Durant la dècada dels 80 l'expansió va continuar, creixent cap al nord est; la zona del Collet de Sant Joan. Ja podem observar la forma actual del municipi, en U, a finals dels 80. Quan la població arribava pràcticament als 15.000 habitants.

Els últims canvis demogràfics

A finals del segle XX s'acaba d'expandir el terme per tal d'enllaçar les Planes amb la resta de l'entramat urbà. Es fa gran per l'oest, augmentant la capacitat demogràfica del barri de Sant Bernat. A finals dels 90 i a partir de l'arribada del segle XXI es creix en vertical, augmentant la densitat de població del municipi de manera considerable. Aquells 15.000 habitants de l'any 1990, passen a ser 17.000 l'any 2000 i 23.600 l'any 2010. Aquest augment de població respon al progrés de l'època, a la millora de condicions laborals, a l'expansió del sector dels serveis i les millores provocades per portar ja forces dècades vivint en un estat social o del benestar. A més, a l'època daurada de la construcció (abans de l'explosió de la bombolla immobiliària l'any 2007), s'edifiquen nous edificis i el municipi encara creix una mica per les puntes que quedaven sense edificar després del Pla General d'Ordenació Urbana de 1993. Un altre motiu per a explicar l'augment de la població durant aquelles èpoques, tenint les dades de fecunditat i maternitat a la mà, és l'arribada de la immigració provinent, principalment, del nord d'Àfrica.

La planificació urbanística del municipi, feta en una època econòmica a l'alça, permet el creixement del mateix, tot i que després de la crisi immobiliària i econòmica, el ritme de creixement s'atura. L'any 2015 es comença a redactar

un nou POUM, que encara no ha estat aprovat de manera definitiva. Entremig, el municipi ha retallat la distància que separaven els dos extrems de la seva forma “d’U”, acabant de dissenyar les vores urbanes dels sectors més al nord del municipi i els espais vuits que quedaven dins del mateix entramat. Actualment el canvi demogràfic a l’alça està produint el creixement vertical d’aquells edificis que, fins ara, eren casals situats enmig l’Eixample.

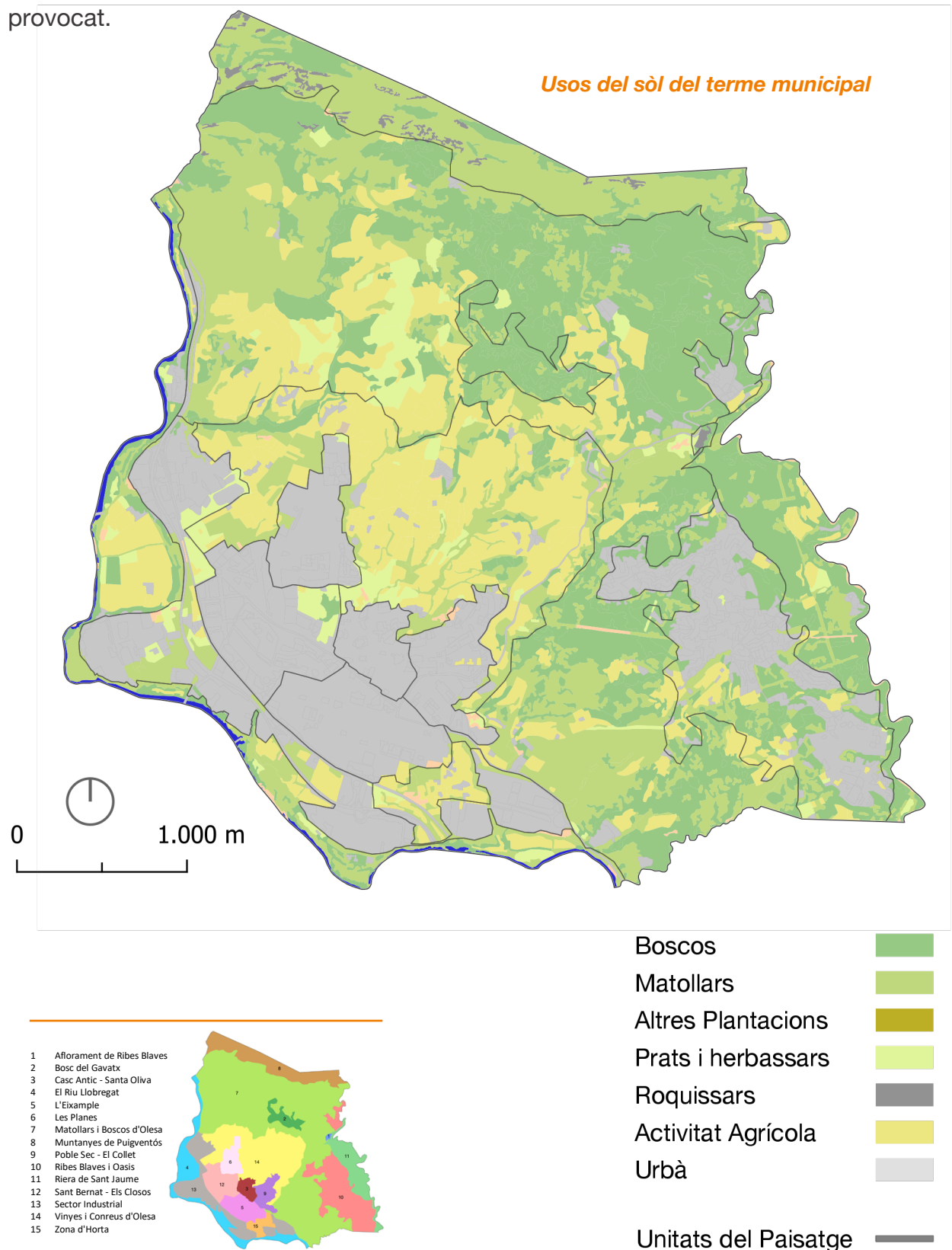
La forma actual del municipi queda amb dues urbanitzacions aïllades i de molt baixa densitat, un Eixample cada cop més dens amb una Rambla que aglutina la major part d’aquesta densitat, un casc antic amb un alt valor patrimonial, uns barris relativament allunyats del centre amb habitatges unifamiliars i uns barris com els Closos i Sant Bernat, allunyats del centre, però també amb una densitat per habitatge molt elevada.

3. El Paisatge Actual i les Seves Dinàmiques

El paisatge actual és el resultat de la suma dels elements naturals, l'acció humana i els canvis històrics sostinguts en el temps. Tal i com capten els capítols primer i segon, la realitat física del territori (el relleu, la hidrografia, el clima...) ha impactat de manera directa amb com l'ésser humà ha interactuat amb el territori i com, al llarg del temps, s'hi ha relacionat i l'ha antropitzat. Tot i així, el paisatge que es pot veure avui, no es pot atribuir al lliure albir de la natura.

Pel seu posicionament geogràfic, i per la seva pròpia història, el paisatge d'Olesa de Montserrat és el resultat de l'acció humana i les seves dinàmiques actuals no es poden entendre sense aquest factor extractiu-productiu que l'ha provocat.

3.1. Els Paisatges Forestals i de Muntanya

Si s'observa el mapa de cobertes del sòl és evident que una bona part del municipi es pot incloure dins d'aquest tipus de paisatge. Exactament el 58% del sòl està ocupat per boscos, matollars, prats, roquissars... A l'estar parlant d'un municipi que està situat a tocar de la serralada prelitoral és un percentatge que s'assimila als dels municipis propers. El paisatge d'Olesa, però, no ha estat així sempre. Aquesta forma de paisatge forestal ha estat el resultat de l'abandonament dels camps i del treball agrícola que ha patit i pateix el país des de fa unes quantes dècades.

Si s'analitza la tipologia de boscos que formen part d'aquest paisatge de muntanya es pot veure que majoritàriament es tracta de boscos joves. S'ha de tenir en compte que fa prop de 100 anys tot aquest espai, avui ocupat per arbres, eren vinyes i conreus, amb marges que formaven terrasses i camins que connectaven amb els termes veïns. És comprensible, doncs, que l'edat dels boscos no sigui molt elevada. A això també s'hi suma el tràgic incendi de 1994, que va arrasar la pràctica totalitat de les muntanyes del terme, rejuvenint per força l'edat dels boscos.

Amb tot això, es pot apreciar de manera visual a les mateixes muntanyes el cicle natural de la substitució d'espais agraris per boscos. S'hi troben representats tots els estatges; des dels herbassars que sorgeixen a l'inici de l'abandonament, passant pel matollar, el creixement d'arbustos més alts, l'aparició de pins (en algunes zones) i la conversió en alzinars.

El pas del riu Llobregat

La presència d'un dels rius més importants de Catalunya pel terme municipal fa que el paisatge forestal del seu voltant sigui d'especial interès d'anàlisi. Els costats de les lleres del riu Llobregat han estat víctimes de l'establiment de la indústria (sobretot a finals de segle XX) i de la destrucció, per contaminació, de les zones de vegetació de ribera. Aquesta vegetació, molt sensible als canvis químics i biològics de l'aigua i de l'entorn, ha patit molt a conseqüència de la

contaminació. La mida d'aquests boscos i vegetació, així com del paisatge de ribera que l'acompanya, es va veure dràsticament reduïda. Però degut a les actuacions de protecció ambiental establertes per la Xarxa Natura 2000 i la delimitació de les zones ZEPAs, aquest tipus de paisatge, s'ha anat recuperant fins al punt de poder afirmar que la zona de ribera al municipi està en un estat molt millor al de fa vint anys. Així i tot, es una zona molt delicada i la podríem incloure als espais de protecció paisatgística especial.

3.2. Els Paisatges Agraris

El paisatge agrari del municipi d'Olesa representa, juntament amb els dels municipis del seu voltant (Esparreguera i Collbató), un percentatge molt escàs del paisatge agrari del total de la Regió Metropolitana de Barcelona. Es tracta del conreu de fruiters de secà, específicament el d'oliveres. Tal i com ja s'ha mencionat per explicar la realitat vegetal del municipi, i molt vinculat amb el creixement històric de la població, l'existència d'una varietat d'olivera única a la zona, que produeix un oli de qualitat superior, ha significat l'especialització del territori conegut com el Pla de Montserrat en aquest sector. No és d'estranyar, doncs, que el paisatge agrari del terme d'Olesa sigui el d'oliverars. Aquest conreu d'oliveres va acompanyat de la presència d'ametllers i, en alguns casos, d'alguna figuera.

L'ocupació de sòl per al conreu representa un 19% del total del municipi. Aquest percentatge, però, va a la baixa. La realitat catalana d'abandonament del camp, que produeix l'eixamplament dels boscos, afecta també al municipi d'Olesa. Fa uns 100 anys el paisatge agrari ocupava la pràctica totalitat del terme. A part de la documentació fotogràfica existent, només cal passejar per les muntanyes del terme per veure com els marges arriben fins les cotes pràcticament més altes i fins a tocar del fons de les valls de les rieres. Aquest fet, el dels marges, és un tret distintiu del paisatge agrari de la zona i aporta un valor de patrimoni antropològic molt elevat.

La presència de la vinya i del conreu del vi existeix també al terme, però és bastant anecdòtica. Si ve antigament tot pagès tenia els seus ceps per a la

producció de vi, i alguns terrenys eren coberts també per aquesta planta, amb l'arribada de la fil·loxera l'any a finals del segle XIX el conreu del raïm al municipi va passar a ser anecdòtic i va ser substituït per oliveres o per algun altre arbre fruïter. Avui, doncs, podem observar el cultiu d'altres arbres fruïters, tot i que de conreu de regadiu, com poden ser alguns terrenys amb presseguers o, sobretot, cirerers.

Pel que fa a l'horta familiar i al cultiu d'hortalisses existeixen parcel·les situades a prop del riu Llobregat i a l'eix sud d'entrada al terme, on s'hi localitzen uns quants horts de consum propi i alguns terrenys de mida més aviat limitada on podem trobar aquest tipus de conreu, destinat sobretot a la venda local de producte de proximitat. Així i tot, tot i no ocupar un percentatge massa elevat de l'ús del sòl del terme, defineix un paisatge molt diferent que fa de frontera entre la vegetació de ribera i la carretera C-55 i, a l'altre costat, l'eixample del nucli urbà.

3.3. Els Paisatges Urbans

Corresponent al 23% del sòl del terme, segons el mapa de cobertes del sòl, la morfologia urbana d'Olesa de Montserrat, i per tant el seu paisatge urbà, és molt variat. Començant pel nucli urbà de població, el paisatge i morfologia més emblemàtica del terme és el Casc Antic i Santa Oliva. Ocupant la part central del municipi, és el paisatge urbà amb una càrrega històrica més important. Es defineix principalment per la seva morfologia irregular i la presència dels edificis amb més antiguitat del terme. L'església de Santa Maria, el porxo de Santa Oliva i la plaça de les Fonts en són els elements emblemàtics.

L'Eixample és un altre sector morfològicament diferenciable de la resta d'entramat urbà, amb un paisatge característic i propi. Si bé podem dir que el paisatge resultant de l'Eixample es singular i comú, val a dir que al ser construït durant un període llarg de temps la realitat dels edificis que s'hi troben és diferent segons la zona. Tot i que la malla quadrada i les mançanes són els elements comuns, l'Eixample és la suma de casals i blocs de pisos, fet que

resulta en un eixample de creixement principalment vertical però amb reminiscències també de les formes de construir antigues.

Els sectors corresponents a les Planes, Ribes Blaves i Oasis generen un altre tipus de paisatge urbà. Si bé el primer es pot diferenciar dels altres dos, els seus inicis són relativament similars. En tots tres casos van esdevenir petits nuclis de població aïllats, separats del nucli urbà. En el cas de les Planes, principalment, segones residències que es van fer aprofitant antics terrenys agrícoles. Amb el temps aquest sector va créixer i va ser urbanitzat (tot i que algunes de les cases de la zona manquen de fonaments o de sistemes complexos de clavegueram), i van establir-s'hi serveis educatius, esportius i lúdics, tot i que el comerç no hi va arribar mai. El sector va quedar lligat a l'entramat urbà del nucli i va passar a formar part de la malla de contínuum urbà. El cas de Ribes Blaves i Oasis, urbanitzacions completament aïllades del municipi, representa un paisatge típic dels anys 70, cases d'autoconstrucció aïllades (segones residències) que s'enfilen per turons pertanyents a la serralada litoral o, en aquest cas, prelitoral. En aquesta zona la urbanització pateix moltes mancances i no hi ha serveis.

Un altre element característic del paisatge urbà del terme són les vies de comunicació. Si bé pel municipi no hi passen grans infraestructures de rellevància nacional (com ara autopistes i autovies) si que s'hi troben el pas de la C-55; carretera que connecta el Baix Llobregat i el Barcelonès amb el Bages, i el pas de la via de tren de la xarxa de ferrocarrils de la Generalitat de la línia Llobregat-Anoia. La carretera comarcal que connecta amb el Vallès Occidental (la B-120) és l'altre via d'accés al municipi. Malgrat les infraestructures són elements que generen un gran impacte al territori, i fins en creen un de propi en segons quins casos, en el cas del terme d'Olesa hi té un impacte molt relatiu. Aquestes vies ressegueixen les vores del terme i, per tant, si es centra la mirada a una escala únicament municipal, l'impacte és molt baix.

El paisatge industrial

Com a tota la Regió Metropolitana de Barcelona, el paisatge urbà està molt condicionat per l'existència de pols industrials i de distribució i les

infraestructures derivades de les necessitats d'aquests. En el cas del terme municipal d'Olesa, s'hi troba un paisatge industrial al voltant del riu Llobregat. Des de l'arribada de les primeres fàbriques el terme s'ha nodrit molt de l'activitat industrial (especialment tèxtil, durant el segle passat), gràcies a la seva localització i a la utilització del riu Llobregat com a generador d'energia i com a via d'expulsió de residus. Actualment el paisatge industrial és, sobretot, de polígons de distribució i muntatge que s'agrupen a prop del riu i dels eixos de comunicació d'entrada al poble. A part d'aquests polígons destaca com a element paisatgístic industrial la fabrica de KAO Corporation, empresa del sector químic que ha generat un impacte local, ambiental, però també en forma de llocs de feina i inversions, des de la seva arribada al municipi.

4. Expressió Artística del Paisatge

Un dels factors que defineixen el paisatge és la percepció. Al ser aquest un element molt subjectiu costa més d'establir i definir, a diferència del que podrien ser els factors físics i biològics, que tenen una naturalesa molt més objectiva. Una de les maneres que tenim de capturar aquesta subjectivitat de manera col·lectiva és a partir de les obres d'art i les expressions artístiques relacionades amb l'entorn i el mateix paisatge. Això permet veure l'existència de valors paisatgístics en obres i rere la mirada d'artistes locals i de fora. Aquesta mirada,

a part d'ésser embellida amb l'ús del llenguatge poètic o les meravelles d'obres pictòriques i esculturals, ens permet entendre també el sentiment de col·lectivitat que, per naturalesa, un paisatge concret produeix i el diferencia del que té al costat.

Una de les obres més característiques del municipi és *El Sonet d'Olesa*, escrit pel mestre, poeta i dramaturg Joan Povill i Adserà, escriptor també del text de la Passió d'Olesa. Aquesta obra curta fa una descripció poètica del paisatge d'Olesa, i ens permet veure tots els valors naturals apreciats des de l'òptica d'un artista.

«El Sonet d'Olesa»

«Els peus dintre del riu, la testa enlaire,
per respatllar les fraus del Puigventós,
somriu la vila palpitant de flaire
i Montserrat la vetlla, tenebrós.

Planes i vinyes són el seu bell-aire
-les oliveres i el raïm sucós!-
El teler confident i bon sirgaire
Guia la nau del poble venturós.

Les sirenes! La vila que es desperta!...
El riu, com una artèria ben oberta,
La saluda i s'afua amb lleu traüt.

Un espetec de sol daura la terra.
I amb l'esguard a la Llum de la nostra Serra
Olesa llença un cant de joventut»
(Joan Povill i Adserà)

L'autor, un artista que va deixar el seu llegat al terme no només en forma de poesia i teatre, sinó també d'escola (l'escola Povill), fa menció en aquesta obra al pas del riu Llobregat, la serralada prelitoral, el fons escènic de Montserrat, al ritme dels telers (d'una indústria tèxtil majoritària al terme), les vinyes i oliveres i a la vida agrícola i industrial.

Un altre autor del municipi, amb una trajectòria més humil que la de l'anterior, és Joan Coca, que va viure entre el segle XIX i XX al terme i va deixar obres de poesia sobre les muntanyes i la vida agrícola d'Olesa. En destaquen *A la Muntanya d'Olesa* i *A la Olivera Olesana*. Totes dues en forma d'oda a la realitat vegetal i morfològica del terme, que romantitzen la vida rural i la realitat agrícola.

«**A la Muntanya d'Olesa**»

«Bella muntanya olesana,
qui't via vist tan ufana,
tan poblada d'olivers,
i altres molts arbres fruiters
que't feien rica i galana!
La teva gran deixadesa
me la miro jo amb tristesa.
¡De quin modo t'han malmès!
Potser no ho seràs mai més
la gran muntanya d'olesa.
Per tot se veu la ganyota
de l'esbarzé i la canyota
que't va tornant un hermot,
i aviat algun llopot
s'hi gratarà la tinyola.
Per tot arreu ensorrades
se't veuen les margenades
i abundar el xaragall
que't va tirnat terra avall
deixant soques descolgades.
Abusant de ta paciència,
molts pagesos amb freqüència
esporgades te van fent,
i els arbres van malmetent
sense cor ni consciència.
Hi ha oliveres i no poques,
que sols quasi tenen soques,
¡Si n'han fet de mal i mal

el xerrac i la destrat
manejats per mans tanoques!
Altres, creient que fan brossa,
per completar la destrossa,
han deixat un teny tendrós,
i esperant que's faci gros
han tallat la soca grossa.
I per fi de la desditxa,
qui la muntanya trepitxa
veu tants trossos arrencats,
plens de sots i de forats,
que la pena els ulls esquitxa.
¡Quanta riquesa portaves
amb l'oli que abans rajaves!
¡Si n'obres d'il·lusions!
avui sols són mesurons
les cargues que abans donaves.
Ja de tu ningú en té cura.
Buscant cosa més segura,
els pagesos van deixant
les terres, i es van estroncant
la font de l'agricultura.
I si un jorn, com ja comença,
la crisi va fent extensa,
¿En què ocupar-se podran
els bressos que vagaran?
Sols pensar-ho fa temença.»
(Joan Coca)

Aquest poema llarg ens defineix les muntanyes d'Olesa des d'una perspectiva crítica cap a l'agricultura. Parla sobre la decadència d'aquesta activitat al terme. Estem davant d'una prova documental, artística, de les primeres fases de la decadència agrícola i substitució industrial. En un moment on ja no es cultivava tota la muntanya, on la majoria de població en edat activa es dedicava al sector tèxtil com a drapaire o treballador de fàbrica, on els matolls (com l'esbarzer) començaven a menjar terreny i on moltes noves generacions ja no es dedicaven a l'agricultura. És realment rellevant la descripció que en fa Joan Coca.

En el cas del poema de A la Olivera Olesana, el mateix autor, lloa les bondats de l'olivera. Ens serveix per poder veure la importància que arribava a tenir el cultiu d'aquest fruit i l'extracció d'oli pel terme, que tenia una traducció directa al paisatge agrícola local.

«A la Olivera Olesana»

Com canta l'aimant donzell
Les gràcies de sa estimada,
De ma Olesa idolatrada
Vull cantar jo lo més bell.
Lo més bell, ets tu, olivera,
Que'ns pobles muntanya i pla
I el nom ja'ns vas pregonar
Uns quants segles endarrere.
Enguany, que has fet tal fruitada
Tan bonica i abundant,
Be et mereixes aquest cant,
De ma ploma poc trempada.
Ei pagès, que res li escapa,
Molt content i molt tranquil,
Ja et va veure el mes d'abril,
Que lluïes força rapa.
Quan vares fer la florida,
Va veure amb satisfacció,
Que al desfer-te de la flor,
Quedaves de fruit farcida.
I creixent més cada dia,

Malgrat pertinent eixut,
L'esperança has mantingut,
De la nostra pagesia.
¡Com rumbeges tu orgullosa
Tot brincante dels cimalls,
Els riquíssims enfilalls
De l'oliva deliciosa!
Moltes colles que n'apleguen
Si aneu per fora veureu
I, entre càntics, sentireu,
Com les perxes espeteguen.
Les premses van enfeinades,
Extraient el líquid d'or,
Que guardes a dintre el cor
Per amanir les torrades.
Els remitjos que enllesteixen
Diu que donen tants quartans,
I que té qualitats grans
L'oli fi que despedeixen.
¡Salut doncs, noble olivera!
Pagant-ho amb gest generós,

Jo obriria el teu redós
Una ben grossa clavera.
Tu que fas tants anys de vida,
I simbolitzes la pau,

fes d'Olesa el teu palau
i la pau dóna'ns sens mida.
(Joan Coca)

5. Valors en el Paisatge

A través de l'Anàlisi de la cartografia, el catàleg de patrimoni municipal i la recerca de bibliografia local s'han identificat uns espais i elements que responen a uns valors naturals, estètics, històrics, simbòlics, d'ús social o productiu. En aquest capítol es fa un recull d'aquests elements i llocs amb una breu definició del mateix i explicació del seu valor. Si bé allò que converteix quelcom en una cosa de valor és molt subjectiu, es segueixen criteris de subjectivitat col·lectiva.

5.1. Valors Naturals

Els valors naturals fan referència a espais, factors o elements que són reconeguts legalment per les seves condicions naturals o que són d'un gran interès ecològic o natural. En el cas del terme d'Olesa hi ha dues zones que gaudeixen de reconeixement legal de protecció i que estan incorporats als espais PEIN. Si bé tot forma part de la mateixa figura de protecció, espai de Xarxa Natura 2000 Montserrat – Roques Blanques – Riu Llobregat, per una banda el sector que segueix el pas del riu Llobregat pel municipi busca la protecció del bosc de ribera i per l'altre, el pertanyent a la zona nord del terme, busca protegir alguns exemplars de fauna i la vegetació típica de la serralada prelitoral mediterrània.

Com a espais d'interès geològic més d'un punt de dins del terme es troba dins de l'inventari d'espais d'interès geològic de Catalunya. En formen part les Discordances Progressives de Sant Salvador de les Espases, l'Estació d'Olesa – Riera de Sant Jaume i Ribes Blaves. Aquest últim esdevé un aflorament geològic de gran valor, atès que permet veure com es van produir els plecs i l'enfonsament de la falla. És un aflorament únic, que només es dona en punts molt concrets del planeta.

5.2. Valors Estètics i Simbòlics

Van molt relacionats amb la part de percepció més emocional i subjectiva del paisatge. Relacionat directament amb la capacitat que té un paisatge de transmetre un sentiment de bellesa que es pot percebre per la majoria de la col·lectivitat. Hi ha una part d'aquests valors que va estretament lligada als valors naturals i físics, la variable tangible dels elements paisatgístics, que acaben formant part d'aquesta mirada i realitat estètica en el moment que són percebuts i analitzats per l'ull humà. El lligam d'aquests valors amb la tradició i la cultura és evident, i s'ha diferenciat molt la percepció dels mateixos en funció, per exemple, de si les persones que ho observen són de platja o de muntanya.

Com que aquest és un anàlisi del paisatge a escala local, aquesta disparitat no existeix, i per tant els elements que es poden utilitzar per valorar aquest nivell estètic són, per exemple, l'existència de mosaics agroforestals (com a combinació harmònica d'àrees diferenciades fàcilment identificables), les línies de muntanyes o horitzons (en tant que fons escènics), la presència de conjunts monumentals o les singularitats estètiques.

En el cas del terme d'Olesa es pot fer referència a dos fons escènics. El principal; les muntanyes del nord del terme, Puigventós. Esdevé un referent visual com a forma de relleu persistent a l'horitzó proper. L'altre fons escènic és Montserrat. Present a una llunyania propera, la muntanya (amb els llums del Monestir de Montserrat al centre) esdevé un element visual sempre present, tant de dia com de nit.

Un altre valor estètic de la vila és el conreu d'Oliveres. Tal i com recull aquest catàleg, el municipi havia estat conreat en la seva totalitat. Per tant les muntanyes del terme han sigut víctimes de l'acció humana i s'hi poden trobar elements antròpics antics. En són exemple els marges, que esdevenen valors històrics ells mateixos i que també dibuixen un paisatge agrícola en concret. Aquest mosaic agroforestal tan valuós, en el cas d'Olesa, és entre conreus d'oliveres i bosc, que construeix un paisatge típic del Pla de Montserrat però poc comú a la Regió Metropolitana de Barcelona.

Com a valors simbòlics s'entenen tots aquells elements amb un valor i càrrega simbòlica en la constitució del paisatge. Normalment generen una forta relació de pertinença o d'identificació amb la població que hi viu. Poden ser elements físics relacionats amb els elements naturals o elements històrics de tipus antropològic. L'exemple més clar és el dels marges, ja esmentat. També ho poden ser les construccions antigues com l'ermita de Sant Salvador de les Espases, l'església de Sant Pere Sacama o la de Sant Jaume d'Olesa. Totes elles lligades a una càrrega de valor històric, però també cultural i tradicional amb la població del terme. El mateix nucli històric del poble, en tant que hi trobem moltes edificacions amb aquest valor, pot ser considerat de valor

simbòlic. Pel pes, la importància i la relació que té amb la gent que viu a tot el municipi.

5.3. Valors Històrics

Els valors històrics tenen la capacitat de mantenir la narrativa d'un paisatge. És a dir, que transmeten informació i permeten una lectura de la transformació d'un territori a partir de la mostra d'un passat diferent. Són, en altres paraules, les petjades tangibles i més visibles deixades per als humans sobre l'espai al llarg de la història. El valor històric, a més, implica l'existència d'una perspectiva dinàmica que assegura el significat i utilitat en les generacions presents i el projecta cap a les futures. Se'n poden diferenciar en funció de la seva naturalesa arquitectònica i d'ús.

Elements religiosos

En formen part tots aquells edificis i construccions religioses que mantenen el seu component religiós a dia d'avui o bé que mantenen un llegat tradicional que, en els seus inicis, era de naturalesa religiosa. En són exemple al municipi la Parròquia de Santa Maria, situada al centre del casc antic i que data d'abans del segle X, o també l'edifici del convent de les Mares Escolàpies, fundat per Santa Paula Montal (fundadora de les Escolàpies), que va passar els últims anys de vida i va morir al municipi l'any 1889. Un altre element important és la capella, i ara porxo, de Santa Oliva, patrona del municipi. Aquest va ser edificat l'any 1675, a l'inici del camí vell entre Olesa i Vacarisses. Seguint per aquest camí trobem un altre element, molt anecdòtic, tot i ser vestigi de la història i la religió, la creu de Beca, una creu de terme d'origen medieval.

A part d'aquests elements, situats a prop o dins de l'actual zona urbanitzada, es poden trobar tres elements d'importància religiosa distribuïts per la resta del terme. A l'encreuament entre Olesa i els termes de Vacarisses i Esparreguera hi trobem l'ermita de Sant Salvador de les Espases. D'origen medieval, la llegenda religiosa ho marca com el lloc des d'on Sant Salvador va provocar el llançament d'espases voladores vers els moriscos per evitar que creuessin el riu Llobregat.

Cert o no, el moriscos van ser continguts durant molt de temps a l'altre banda del riu.

Un altre element religiós, tot i que en el seu inici no ho era, és l'església de Sant Pere Sacama. Anteriorment era un castell fortificat, és anterior al segle X, i feia una funció defensiva enmig del camí entre Vacarisses i Terrassa. Finalment l'església de Sant Jaume d'Olesa, si bé més apartada, té un pes històric i religiós important en relació al veïnatge amb Viladecavalls. Actualment, aquesta última, es troba en un estat ruïnós fruit de l'abandonament i la manca d'una relació estreta, a diferència de les altres dues, amb el veïnatge d'Olesa.

Nucli històrics

El casc antic del terme d'Olesa de Montserrat té un alt valor històric. Si bé no està clar des de quan existeix el municipi com a tal, és evident que l'origen del casc antic és medieval. La morfologia urbana, que neix al voltant de l'església i s'estén de manera desendreçada a partir de carrerons estrets, ens ho indica. També se sap, per documentació escrita i per la disposició d'alguns carrers, que, en un passat, una part del casc antic actual va formar part d'un recinte emmurallat.

Elements Rurals

Els elements rurals amb valor històric són aquelles construccions i obres arquitectòniques que es troben a les zones de bosc o agrícoles del terme. L'exemple més clar són els antics masos, com Can Llimona, que encara s'utilitza i s'hi conreen les terres. També n'és un exemple, tot i que ara sols en queden les restes, el mas de Puigventós. Aquest és el mas, i edificació, a més altitud del terme municipal.

Un altre element rural, ja mencionat, són els marges, presents arreu de les muntanyes olesanes. Són els creadors de les terrasses agrícoles que es veuen a les zones conreades actualment, i s'intueixen darrera els boscos de la resta de muntanya. Amb ells s'hi podria trobar també alguna font (algunes ja seques),

com la dels Rabassaires, la Pastora, Sant Valentí, la Gronya o el Frare Pau. I també alguns elements de pagesia com barraques de pedra o antics pous.

Elements industrials

Com tots els municipis que resseguien la part sud del riu Llobregat, l'arribada de la revolució industrial va suposar un canvi molt important en la realitat ciutadana d'Olesa. El passat industrial és un element a valorar i una realitat molt important per entendre la realitat del municipi. S'ha de tenir en compte, però, que aquest és un passat que en èpoques no gaire llunyanes es va mirar d'eliminar dels nostres paisatges. La revolució industrial, pel món contemporani, suposava un element de brutor visual. És per això que, malgrat se'n conserven elements, és un tipus de patrimoni que va ser substituït per edificacions i elements moderns en nom del progrés.

S'hi troben uns quants elements industrial amb valor històric dins del terme. Per una banda les xemeneies de cal Muntaner i de cal Sánchez. Dues xemeneies de l'època industrial, la primera de la segona dècada del segle XX i la segona de finals de segle XIX, que recorden el passat industrial del terme. També n'hi ha dues més resseguint el riu Llobregat. Passejant pel mateix Areny del Molí s'hi poden veure restes industrials de fàbriques, com el complex de la Fàbrica del Molí, o Paños Margarit. Totes dues de gran valor històric, atès que durant els anys trenta i quaranta ocupaven a molta població activa del poble. Al seu voltant s'hi pot trobar també el Molí de Gualba, l'antic molí fariner del terme que aprofitava la corrent del riu Llobregat per la producció.

L'antic edifici de l'escorxador, ara rehabilitat en un espai per a gent jove, seria l'exemple d'element industrial (tot i que del sector primari) que es trobava a les afores del terme i, amb el creixement, ha quedat dins del contínuum. Però que en comptes d'eliminar-lo de l'entramat urbà, s'ha rehabilitat i se li ha donat nous usos. Això aporta un valor afegit, de caire social, al valor industrial històric intrínsec de l'edifici.

5.4. Valors Socials

Els espais amb un valor social són aquells que generen un impacte, positiu, cap a la població que viu al seu entorn. Són espais que busquen de fer més senzilla i amena la quotidianitat del veïnat, i omplen de vida ciutats i pobles. Són el punt discordant entre teixit residencial i comercial, són espais comuns i que tendeixen a generar cohesió entre grups socials heterogenis. La quantitat i qualitat dels mateixos són un gran indicador per a saber l'estat de vida d'un municipi a Catalunya. Ja que aporten molta informació sobre la realitat social, el comportament generacional i si existeix una igualtat d'oportunitats i una redistribució de la riquesa palpable.

Espais públics urbans

Aquests grup d'espais, entre els quals hi podem trobar places, parcs i carrers, tenen valor social per la pròpia naturalesa dels mateixos, atès que permeten que en ells s'hi desenvolupin accions que generen relacions i connexions humanes. Són, a més, els eixos vertebradors de la vida social al terme.

En són exemples el Parc Municipal, el Parc de l'Estatut, la Plaça de les Fonts, la Plaça de la Sardana, la Plaça de Catalunya, la Plaça de l'Oli, la Plaça de l'Ajuntament o la Rambla dels Closos (final del carrer Lluís Puigjaner). Tots aquests espais públics són d'una concurrència rellevant i s'hi desenvolupen moltes activitats i actes socials durant l'any.

Equipaments esportius

Els equipaments esportius són instal·lacions públiques de titularitat municipal, algunes de les quals cedides a entitats, o oberts de manera general a la població, per al desenvolupament d'alguna activitat esportiva o esport. L'esport, a part del valor afegit de la salut, és un eix de vertebració social important, atès que aplega a molta població i genera un sentiment de pertinença associatiu important. Ho són, per exemple, el pavelló Salvador Boada i les instal·lacions de la piscina coberta i descoberta, la pista d'atletisme municipal, el pavelló de Sant Bernat, el camp de futbol municipal, el pavelló municipal de bàsquet, la pista de

petanca, o les pistes obertes del Poble Sec, les Planes o els patis de les escoles Mare de Déu de Montserrat, Josep Ferrà i Esteva o Daina Isard.

Equipaments culturals

La cultura, com un dels altres eixos vertebradors de la societat, necessita d'uns espais per a crear-se i desenvolupar-se amb èxit. Aquests presenten formes i mides molt diferents, però tenen en comú l'existència d'entitats associades als espais que els mantenen vius i asseguruen un relleu generacional d'ocupació dels mateixos. En són exemples el Nou Teatre de La Passió d'Olesa, el teatre el Casal, la UEC, l'escola d'Arts i Oficis, l'Escorxador, la Casa de la Cultura, l'escola de Música o la Biblioteca Santa Oliva.

5.5. Valors Productius

Distintius d'origen

En el cas de tota la Plana del Montserratí el valor productiu per excel·lència és el resultat del conreu de l'olivera. La zona, i el terme d'Olesa en especial, cultiva un tipus molt concret d'olivera, la Palomar, que produeix un oli de gran qualitat que és conegut arreu com Oli d'Olesa. Es troben mencions escrites d'aquest producte, amb aquest distintiu, des d'abans del segle XVIII. Per tant es tracta d'un distintiu de gran importància i valor per a la zona. El Catàleg del Paisatge de la Regió Metropolitana de Barcelona fa referència a l'Oli d'Olesa com a valor productiu metropolità. Si bé no és comparable en extensió ni quantitat a altres elements productius com el vi del Penedès o d'Alella, a escala local en té una importància total. El paisatge resultant està clarament marcat per la producció d'aquest producte.

6. Rutes i Punts de Gaudi

En aquest capítol es busca fer un petit resum dels punts d'observació del paisatge del terme i les rutes existents. És important tenir en compte, però, que al tractar-se d'una escala local, a l'hora d'identificar miradors del paisatge, trobar-los als municipis adjacents és molt comú. Són els punts més propers al terme, amb una certa perspectiva, i permeten visualitzar la totalitat del paisatge local. Es tenen en compte a l'hora de marcar els miradors.

6.1. Rutes

Dins del terme d'Olesa de Montserrat es localitzen unes rutes per a gaudir dels valors naturals del terme que ofereixen una visió del paisatge general. Aquestes rutes, posades de valor pel mateix ajuntament, travessen les zones de cultiu i s'enfilen cap a les muntanyes amb diferents objectius finals. Totes elles mostren el contrast entre el paisatge agrícola i el natural; així com l'urbà, atès que s'inicien dins del municipi. Les rutes ofereixen camins alternatius que permeten descobrir elements històrics com fonts o marges i permeten fer-les circulars. El destí, però, i en tots els casos, és sempre un element arquitectònic històric, fet que permet, a més, enriquir culturalment al caminant.

Les rutes comencen totes al porxo de Santa Oliva, malgrat totes elles es podrien fer passant primer per qualsevol punt del terme, coneixent així la diferent morfologia urbana del mateix. La primera arriba fins a Sant Salvador de les Espases (passant pel Coll de les Espases i el Pla del Fideuer), la segona va fins la Creu de Saba (rodejant el turó de la Gronya i la masia de Puigventós), la tercera va fins a Sant Pere Sacama (passant per Can Llimona i rodejant el bosc del Gavatx) i la última va fins al Collet de Sant Joan (coneguda també com la ruta del Colesterol).

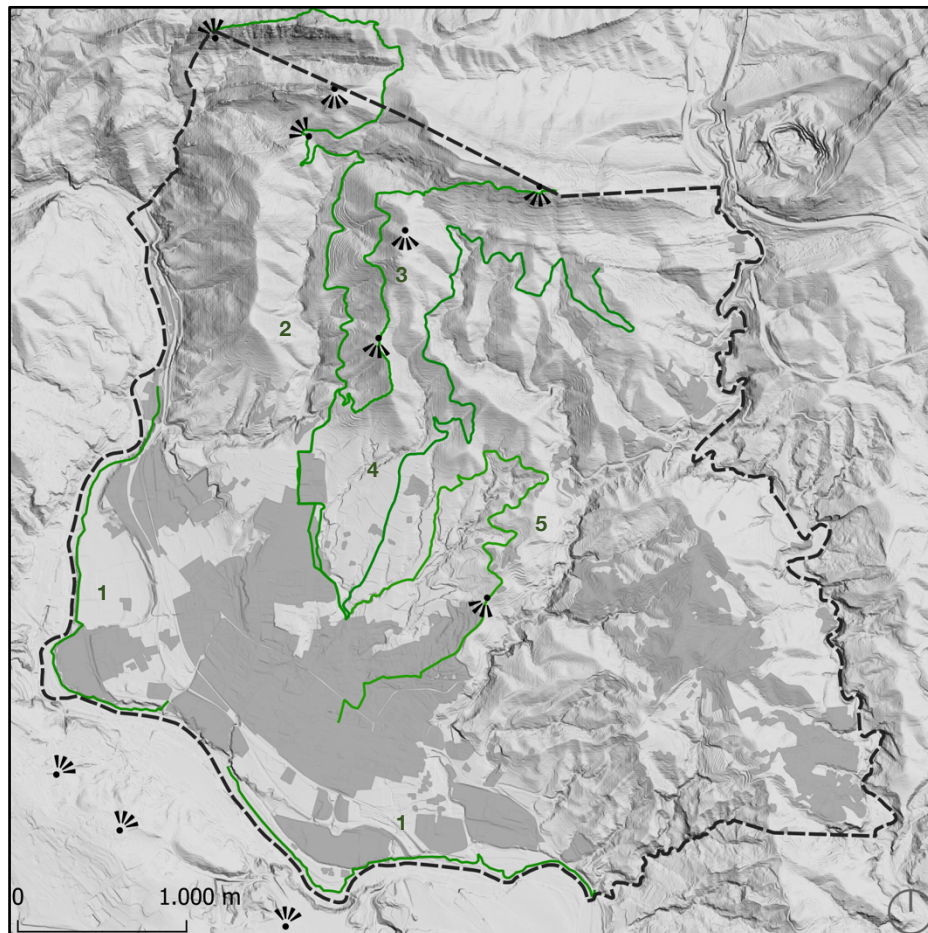
A part d'aquestes rutes que s'ubiquen a la part nord del terme, existeix també el passeig del riu. Aquesta és una ruta que està en fase de projecte i no està operativa en la seva totalitat. Així i tot, hi ha trams del recorregut que ja estan oberts i permeten recórrer un espai important de la frontera sud i oest del terme a costat del riu Llobregat.

6.2. Miradors

Pel que fa als miradors, se'n poden trobar en els punts més alts del terme, que permeten veure d'una manera global el paisatge del terme i dels municipis adjacents. Els punts, situats al nord, són el turó de la Gronya, la Creu de Saba, el Coll de les Espases, el Puigcendrós o el Collet de Sant Joan.

Així i tot, la millor manera de veure en la seva totalitat el paisatge del terme és fer-ho des d'Esparreguera. Des dels límits de l'assentament urbà d'Esparreguera, que queda uns cent metres més elevat que Olesa, es pot apreciar tot el paisatge, atès que està majoritàriament orientat al sud. Des d'allà es pot apreciar l'extensió total de l'assentament urbà, observar la zona agrícola que rodeja el poble i veure com el bosc s'enfila cap a les muntanyes en els seus diferents estats.

Rutes i miradors del terme municipal

1	Passeig del Riu
2	Santa Oliva - Sant Salvador de les Espases
3	Santa Oliva - Creu de Saba
4	Santa Oliva - Sant Pere Sacama
5	Ruta del Colesterol

7. Avaluació del Paisatge

L'avaluació paisatgística consisteix en un anàlisi DAFO (debilitats, amenaces, fortaleses i oportunitats) considerant els punts tractats en els capítols anteriors d'aquest mateix apartat com a punt de partida. Aquest són els valors del paisatge, el paisatge actual, les seves dinàmiques i la possible evolució futura. Per fer aquest anàlisi també es té en compte l'avaluació i anàlisi DAFO realitzat pel Catàleg del Paisatge de la Regió Metropolitana de Barcelona per a cadascuna de les tres unitats existents al terme d'Olesa.

7.1. Debilitats

Les principals debilitats paisatgístiques que es troben al terme són derivades del procés d'abandonament agrícola que travessa el país sencer. Aquest abandonament agrari, provocat, entre altres, per la manca de rendibilitat econòmica del sector primari i l'especialització en el sector industrial i de serveis, és més notori en aquelles zones on les finques agrícoles són d'una dimensió petita i de propietats diverses.

En el cas del terme d'Olesa, aquest abandonament és palpable a simple vista. Per una banda s'hi pot veure com ha desaparegut bona part del conreu que no és d'oliveres. Al mateix temps, el percentatge de sòl ocupat per oliverars disminueix any rere any. La no substitució d'aquestes zones agrícoles per altres tipus de cultiu provoca que els boscos creixin sense aturador. D'aquí l'existència d'una altra debilitat, l'escassa gestió forestal. No només pel que fa a aprofitament de recursos d'extracció al bosc, que és nul, sinó també a la gestió de prevenció d'incendi i desbrossament de finques privades.

Malgrat una part important de la zona natural del nord del terme forma part de la Xarxa Natura 2000, i es fan algunes gestions de protecció forestal a la zona, hi ha una gran part de l'àrea rural del terme que no està controlada, tot augmentant el risc d'incendi temporada rere temporada. Això esdevé un problema degut a l'existència de construccions aïllades, sobretot a la zona Nord-Est, juntament amb les urbanitzacions de baixa densitat, que tenen un perill elevat en mesos de sequera.

Aquestes urbanitzacions esdevenen, per si soles, en una debilitat, atès que es van edificar sense tenir en compte cap tipus d'integració paisatgística, així com les infraestructures destinades a cobrir els serveis bàsics d'aquestes, fetes a posteriori. L'existència d'espais periurbans on hi proliferen usos marginals i on s'hi desdibuixen els límits rural-urbà van més enllà de la zona d'urbanitzacions i esdevenen un problema a les vores urbanes, en molt casos sense planificar.

Finalment l'última debilitat es troba a la zona de ribera. L'ocupació de zones fluvials, molt atractives per a la indústria, degrada tota aquesta zona i esdevé una amenaça per al bosc i la vegetació de ribera. A més, el pas d'infraestructures de comunicació dificulta la connectivitat natural entre la línia sud, del riu, i la zona nord.

7.2. Amenaces

El sistema hidrològic, malgrat ser una font de riquesa ecològica important, també n'és una de molt fràgil. Si bé es fan accions per a mantenir els valors del paisatge de ribera del terme, suposa una amenaça important per a la seva conservació l'ocupació de les zones més pròximes amb elements industrials i polígons, així com d'infraestructures. En els últims temps s'han fet accions per a recuperar la vegetació de ribera i s'ha generat un sentiment de sensibilitat elevat per el tipus de vegetació. Tot i així, qualsevol element contaminant abocat a l'aigua podria ser el detonant de la desaparició d'aquest tipus de paisatge, que és extremadament fràgil.

Un altre element d'amenaça relacionat amb la hidrologia és l'erosió produïda pel pas de l'aigua. Pel tipus de sòl que hi ha el terme, i en una realitat climàtica de sequera i llargs períodes sense pluja, l'existència de fenòmens meteorològics extrems fa que rieres i torrents del terme es vegin fortament afectats per les sobtades avingudes d'aigua. D'aquesta erosió també se'n veuen afectats els camins, corriols i vies sense revestir, que en moments de fortes pluges perden material i esdevenen un perill per als usuaris de les mateixes. S'ha de tenir present que el pendent existent a tota la zona nord del municipi és superior al 20% en la seva majoria, per tant en cas de pluja i desprendiments, l'amenaça que suposa pel paisatge existeix i és elevada.

Una altra amenaça lligada també a la realitat climàtica de sequeres persistents i poques pluges és el risc d'incendi. L'abandonament de les zones agrícoles i la substitució d'aquestes per a boscos de baixa qualitat; i majoritàriament sense gestionar ni desbrossar, esdevé un greu problema per a la prevenció d'incendis i n'augmenta la possibilitat, així com la magnitud dels mateixos. És una amenaça

encara més gran per a les urbanitzacions aïllades de baixa densitat que són les més properes al bosc i per aquelles zones amb usos marginals que han quedat aïllades entre el sòl rural.

Altres elements aïllats entre la zona agrícola i natural, com podrien ser marges, pous i patrimoni arquitectònic històric, tenen el risc de desaparèixer per la manca de gestió i el canvi dels usos del sòl al llarg del temps. L'exemple és l'església de Sant Jaume, completament destruïda per la falta de gestió i protecció.

Així i tot, l'amenaça més gran que pesa sobre el paisatge del terme d'Olesa de Montserrat és la desaparició de les explotacions agrícoles existents per falta de rendiment de l'activitat agrària i la inexistència de relleu generacional. Això genera també l'amenaça de la homogeneïtzació del paisatge, així com d'una pèrdua la biodiversitat a tot el terme. El manteniment del paisatge de mosaic agroforestal és la principal amenaça.

7.3. Fortaleses

Una de les fortaleses del paisatge d'Olesa de Montserrat és la presència de la muntanya de Montserrat com a fons escènic. La presència de la muntanya permet, entre d'altres, que aquest sigui un paisatge apreciat per a l'expressió artística i que sigui un punt d'atracció per a turistes nacionals i internacionals. El pas de rutes que enllacen amb els municipis veïns i arriben fins a Montserrat és també una fortalesa local.

Pel que fa a l'espai natural, el percentatge de sòl protegit és lleugerament superior al percentatge de protecció mitjà de la Regió Metropolitana de Barcelona. Un 36% en comparació a l'encara no 30% de la RMB. Això constitueix una fortalesa, atès que garanteix la pervivència d'elements naturals i la gestió respectuosa de l'entorn, com a mínim d'aquest percentatge de terme municipal.

Una altra fortalesa és l'elevat nivell de patrimoni cultural (de caire arquitectònic, però també a nivell social i associatiu) que té el poble, que esdevé rellevant a

nivell metropolità. La realitat socioeconòmica del municipi d'Olesa fa que moltes tradicions i elements culturals s'hagin mantingut, com ara la Passió d'Olesa, que esdevé un element d'atracció nacional. Per altra banda aquest manteniment del patrimoni va estretament lligat a l'alt coneixement i apreciació de l'espai i de la realitat historicoarqueològica, cultural i natural de la població. Aquesta conscienciació facilita les actuacions de recuperació paisatgística i permet un arrelament més alt de la població.

7.4. Oportunitats

Les vivències produïdes durant la pandèmia han significat un augment de la conscienciació dels valors naturals i ambientals per part de la població. Els moments de mobilitat restringida que van tenir lloc entre 2020 i 2021 van permetre a la ciutadania del municipi d'apreciar el gran percentatge d'espai natural que té el terme. L'alt nombre de camins i rutes que es poden fer pels espais naturals, doncs, van esdevenir una oportunitat per a generar arrelament i conscienciació d'apreciació al paisatge rural del terme. L'existència d'una massa ciutadana coneixedora de la realitat natural del terme genera un potencial d'actuació molt elevat.

Aquesta conscienciació també va molt lligada a la posada en marxa del Parc Rural de Montserrat, que esdevé una gran oportunitat per tal de dotar coherència, integració i protecció als espais oberts del terme i dels municipis veïns tot reforçant la protecció del paisatge mosaic. El conreu de l'olivera com a distintiu local es converteix en un possible catalitzador de projectes paisatgístics basats en les seves qualitats, amb la recuperació del paisatge agrícola al centre.

Les possibilitats dels nombrosos elements de patrimoni cultural, històric, industrial, geològic i arquitectònic (que representen un valor afegit per al terme molt important) són molt elevades, no només en tant que punts d'atracció turística, sinó també com a elements generadors d'identitat a protegir. L'aprovació del Catàleg i Pla Espacial Urbanístic de conservació de patrimoni

local l'any 2021 garanteix la protecció d'aquests elements i fa un servei important a la conservació paisatgística.

Una altra oportunitat ve donada pel Pla d'Ordenació Urbanística Municipal, que encara no està aprovat definitivament. Genera la possibilitat, per exemple, de planificar les vores urbanes i eliminar els usos marginals que queden al terme, com ara d'alguns espais d'entre el riu i el nucli urbà. També ofereix la possibilitat d'executar projectes pilot d'aplicació de mesures d'integració paisatgística de les urbanitzacions aïllades. En definitiva, obre la porta a aplicar polítiques de planificació pensant en el paisatgisme actual.

Pel que fa al riu les accions realitzades en els últims anys ha significat la recuperació de biodiversitat i ecosistemes. Per una banda el bosc de ribera s'ha començat a regenerar parcialment, i per l'altre la protecció del riu com a zona PEIN ha millorat la qualitat de l'aigua de manera substancial. L'indicador més visual d'aquesta millora és la tornada de la llúdriga al riu. Per tant els treballs en aquesta línia ofereixen unes possibilitats molt grans de millora i recuperació de l'espai.

Bloc 2

El Paisatge d'Olesa de Montserrat. Objectius de Qualitat Paisatgística

Els objectius de qualitat paisatgística estan definits pel Conveni Europeu del Paisatge com una plasmació realitzada per part de l'administració de les espiracions fetes des de la col·lectivitat pel paisatge de l'entorn. S'han d'establir, en conformitat a aquest conveni, uns objectius de qualitat paisatgística que fomentin la participació ciutadana i n'incrementin la conscienciació. Aquests objectius, basats en els valors, atributs i reptes que es troben en el paisatge esdevenen claus per encarar les polítiques públiques de planificació. Així i tot, la seva importància transcendeix i actuen també com a marc pel conjunt de la població, convertint-se en punts estratègics per a l'avenç en ordenació territorial.

Els objectius es marquen a diferent escala. El primer àmbit és el nacional, s'estableixen 10 objectius de qualitat paisatgística per a Catalunya. El següent àmbit és el territorial, on se n'estableixen 11 en el cas de la Regió Metropolitana de Barcelona. Cadascun d'aquests objectius té uns criteris i unes accions. Finalment s'estableixen uns objectius per a cadascuna de les unitats del paisatge, juntament amb uns criteris i unes accions generals d'actuació. En el cas de les tres unitats que afecten el terme municipal d'Olesa de Montserrat (Pla de Montserrat, Sant Llorenç del Munt i l'Obac – El Cairat i Xaragalls del Vallès) en són 8, 9 i 7 respectivament.

En aquesta aproximació local del paisatge s'hi recullen els objectius d'àmbit nacional, territorial i els de les unitats del paisatge que afecten el terme d'Olesa.

Deu Objectius Paisatgístics per a Catalunya

En l'àmbit nacional hi ha deu objectius paisatgístics que sobresurten de la resta. D'aquesta manera queden recollits al Catàleg del Paisatge de la Regió Metropolitana de Barcelona:

- 1. Uns paisatges ben conservats, gestionats i ordenats, independentment de la seva tipologia (urbans, periurbans, rurals o naturals) i del seu caràcter.*

2. *Uns paisatges vius i dinàmics – els existents i els de nova creació a través de la intervenció – capaços d'integrar les inevitables transformacions territorials sense perdre la seva idiosincràsia.*
3. *Uns paisatges heterogenis, que reflecteixin la rica diversitat paisatgística de Catalunya i que s'allunyin de l'homogeneïtzació.*
4. *Uns paisatges endreçats i harmònics, que evitin el desordre i la fragmentació.*
5. *Uns paisatges singulars, que s'allunyin de la banalització.*
6. *Uns paisatges que mantinguin i potenciïn els seus referents i valors, tangibles i intangibles (ecològics, històrics, estètics, socials, productius, simbòlics i identitaris).*
7. *Uns paisatges sempre respectuosos amb el llegat del passat.*
8. *Uns paisatges que transmetin tranquil·litat, lliures d'elements dissonants, de sorolls discordants i de contaminació lumínica i olfactiva.*
9. *Uns paisatges que puguin ser gaudits sense posar en perill el patrimoni i la idiosincràsia.*
10. *Uns paisatges que atenguin la diversitat social i contribueixin al benestar individual i social de la població*

Tots aquests objectius, de caràcter general, representen les línies estratègiques a seguir a l'hora de concretar els objectius específics i les propostes per a cada unitat. Tots ells es tenen en compte a l'hora d'enfocar els DAFOs generals i de cada unitat de paisatge, així com de redactar els criteris i les accions a realitzar.

Onze Objectius Paisatgístics per a la Regió Metropolitana

Pel que fa als objectius de la Regió Metropolitana de Barcelona, el seu catàleg del paisatge n'estableix onze de caràcter general. Els estableix a partir de la recerca, la participació ciutadana i la realització d'estudis per part de

l'Observatori del Paisatge i de tercers. L'escala de treball, doncs, és la mateixa que la dels Plans Territorials Parcials (PTP), que correspon a l'escala 1:50.000. En aquesta aproximació local queden reproduïts tots els objectius, tal i com els disposa el catàleg, atès que el planejament territorial que regeix el municipi els incorpora en forma de directrius, independentment de si tenen una afectació directe o no al terme. Són els següents:

- 1. Uns paisatges agraris dinàmics i productius, amb funcionalitat econòmica, social, ambiental, que preservin els elements culturals i històrics (murs de pedra seca, barraques de vinya, pous de glaç, recs i canals, etc.) que els doten d'identitat pròpia.*
- 2. Uns paisatges naturals i forestals ben gestionats, amb criteris productius viables ecològicament, que compaginen l'activitat agropecuària amb l'accessibilitat per a activitats lúdiques i pedagògiques i el respecte per l'entorn natural i preparats contra les principals amenaces (incendis, erosió, canvi climàtic, espècies invasores...).*
- 3. Uns paisatges a l'entorn dels rius Besòs, Foix, Llobregat i Tordera i de la resta de cursos hídrics metropolitans amb continuïtat i qualitat tant en els trams urbans com naturals mitjançant la millora de la gestió de l'aigua i dels hàbitats, la restauració i l'assignació d'usos socials i naturals compatibles.*
- 4. Unes infraestructures de mobilitat, energètiques i de telecomunicacions (xarxa viària, ferroviària, conduccions de gas i d'electricitat, etc.) amb una bona inserció paisatgística, especialment les viàries.*
- 5. Un sistema d'itineraris i miradors que afavoreixin la connectivitat respectuosa entre les ciutats, els espais rurals, els espais naturals i els elements paisatgístics significatius (miradors, fonts, patrimoni cultural, elements amb valor simbòlic...), que emfatitzi les panoràmiques més rellevants i que permeti a la població interactuar amb la diversitat de matisos dels paisatges urbans, periurbans, rurals o naturals de la Regió Metropolitana de Barcelona.*

6. *Uns fons escènics que mantinguin els referents visuals identitaris de la Regió Metropolitana de Barcelona.*
7. *Un sistema de ciutats compactes, amb un creixement i uns límits urbans ordenats acuradament i endreçats paisatgísticament, amb complexitat d'usos, que evolucionin d'acord amb la identitat del lloc i les seves preexistències, tot evitant els creixements aïllats i la banalització.*
8. *Unes urbanitzacions endreçades, dotades d'elements de qualitat paisatgística, que mantinguin els elements d'identitat i minimitzin el seu impacte visual.*
9. *Unes àrees especialitzades (industrials, logístiques, comercials, de producció d'energia) amb major qualitat estètica i integració paisatgística, especialment les de nova creació.*
10. *Un paisatge litoral de qualitat, respectuós amb les singularitats i la identitat paisatgística de cada lloc (espais naturals, dunes, camins de ronda, fars, edificis modernistes i colonials, passejos marítims, tinglados i instal·lacions portuàries), amb una regulació adient dels usos admissibles i una especial cura en les intervencions.*
11. *Uns espais marginals (pedreres, abocadors, etc.) que recuperin o millorin la seva qualitat paisatgística mitjançant la restauració o, si escau, la implantació d'usos compatibles de difícil ubicació en altres espais (rocòdroms, circuits de motocròs, etc.).*

Cadascun d'aquests objectius de qualitat paisatgística plantejats pel Catàleg del Paisatge de la Regió Metropolitana de Barcelona van acompanyats d'unes accions i propostes concretes. Així i tot, en el moment en que es baixa d'escala i es fa la lectura a nivell d'unitat de paisatge les accions esdevenen molt més concretes. Per aquest motiu aquesta aproximació local al catàleg del paisatge no recull aquestes accions ni propostes d'àmbit territorial i es centra en les definides dins de cada unitat del paisatge.

Divuit Objectius Paisatgístics per a les Unitats del Paisatge

El terme d'Olesa de Montserrat està situat entre tres unitats del paisatge diferents dins la divisió per unitats realitzades per l'Observatori del Paisatge a nivell nacional. Aquestes tres unitats són el Pla de Montserrat, els Xaragalls del Vallès i Sant Llorenç del Munt i l'Obac – El Cairat. En aquest apartat s'hi recullen els objectius per a cadascuna de les unitats i les accions i propostes que les acompanyen i que afecten al municipi d'Olesa.

El Pla de Montserrat

Aquesta unitat del paisatge representa la zona Sud-Oest del terme municipal. Correspon a un 39,14% del terme i inclou el nucli urbà, la zona industrial, el pas del riu Llobregat pel terme i tota la zona agrícola del municipi. Per a aquesta zona, el catàleg de la RMB hi estableix 8 objectius de qualitat paisatgística i un total de 26 propostes de criteris i accions a tenir en compte, entre les de protecció, gestió i ordenació. D'aquests 8 objectius n'hi ha 7 que afecten al terme, i de les 26 propostes, n'afecten 16.

Els objectius de qualitat paisatgística establerts són els següents:

- 1. Uns creixements dels assentaments urbans d'Abrera, [...], Olesa de Montserrat ordenats i que no comprometin els valors del paisatge circumdant.*
- 2. Unes urbanitzacions ordenades i integrades en el paisatge, de manera que es minimitzi el seu impacte visual.*
- 3. Una xarxa de rius (Llobregat), rieres, fonts i aigües termals, salvaguardats com a elements distintius i generadors del paisatge que els envolta.*
- 4. Unes àrees especialitzades d'ús industrial, logístic, comercial, d'oci o d'altres usos terciaris, ubicades en zones visuals no preferents i dissenyades tenint en compte la integració amb l'entorn.*

5. *Un paisatge de la vinya i l'olivera reactivat i valoritzat, que inclogui els vestigis passats principalment caracteritzats per una arquitectura de pedra seca.*
6. *Un paisatge amb presència de patrimoni històric (ermites, esglésies, castells) valoritzat i vinculat amb el paisatge que els envolta.*
7. *Un sistema d'itineraris i miradors que emfasitzin les panoràmiques més rellevants i permetin descobrir la diversitat i els matisos dels paisatges del Pla de Montserrat.*

Xaragalls del Vallès

Aquesta unitat correspon a la zona Sud-Est del terme i ocupa un 27,47% del total. Correspon a l'àrea ocupada per a les urbanitzacions aïllades i de poca densitat d'Oasis i Ribes Blaves, la riera de Sant Jaume i els afloraments geològics de Ribes Blaves. Hi ha 7 objectius de qualitat paisatgística redactats per aquesta unitat, dels quals 5 tenen efecte sobre el nucli. Pel que fa a criteris i accions, hi ha 15 propostes, que afectin al municipi d'Olesa, 11.

Els objectius de qualitat paisatgística establerts són els següents:

1. *Unes urbanitzacions ordenades i integrades en el paisatge, de manera que se'n minimitzi l'impacte visual.*
2. *Una xarxa de rius, rieres de Sant Jaume, de Gaià i del Morral i fons salvaguardats com a components del paisatge singulars i valuosos.*
3. *Unes línies elèctriques integrades en el paisatge i que proporcionin els necessaris serveis urbanístics sense comprometre la permeabilitat ecològica, amb unes línies d'alta tensió amb el mínim impacte visual possible sobre els fons escènics.*
4. *Unes activitats extractives ben integrades en l'entorn.*

5. *Un sistema d'itineraris i miradors que emfasitzin les panoràmiques més rellevants i permetin descobrir la diversitat i els matisos dels paisatges de Xaragalls del Vallès.*

Sant Llorenç del Munt i l'Obac – El Cairat

Aquesta unitat del paisatge correspon a tota la zona nord del terme. Ocupa un 33,14% del municipi i integra la major part de sòl no urbanitzable i de coberta natural. La major part de la unitat forma part de la Xarxa Natura 2000 i els espais PEIN. Per aquesta unitat hi ha redactats 9 objectius de qualitat paisatgística, dels quals 6 fan referència a espais inclosos dins del terme municipal. Pel que fa a criteris i accions n'afecten 15 de les 19.

Els objectius de qualitat paisatgística que s'estableixen per a la unitat són:

1. *Un paisatge natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac – El Cairat ben conservat, amb qualitat paisatgística, viable ecològicament i que compagini l'activitat agrària, l'extracció de recursos naturals i l'ús turístic i de gaudi.*
2. *Una coberta forestal protegida i potenciada pel seu elevat valor ecològic i estètic, que configuri uns boscos cuidats, nets i ben gestionats, on es tracin correctament les zones cremades i es desenvolupin les tasques necessàries per intentar prevenir incendis, especialment en els àmbits amb més risc.*
3. *Uns creixements dels assentaments urbans, especialment a l'entron d'Olesa de Montserrat, [...], ordenats, proporcionats i que no comprometin els valors del paisatge de Sant Llorenç del Munt i l'Obac – el Cairat, respectuosos amb els espais agraris d'amortiment i transició, i amb unes entrades als nuclis de qualitat.*
4. *Unes cingleres de Sant Llorenç del Munt i l'Obac – el Cairat, i altres singularitats morfològiques, com les «agulles» i els monòlits*

preservades com a elements configuradors del paisatge, mantingudes com a referents visuals i identitaris de qualitat.

- 5. Un paisatge de l'arquitectura rural de pedra seca conservada com a element identitari i promoguda en els nous elements de tancament.*
- 6. Un sistema d'itineraris i miradors que emfasitzi les panoràmiques més rellevants i permeti descobrir la diversitat i els matisos dels paisatges de Sant Llorenç del Munt i l'Obac – el Cairat.*

Nou Objectius Paisatgístics per al Municipi d'Olesa

Un cop analitzada la realitat municipal del terme d'Olesa de Montserrat, i prenent com a referència els objectius de qualitat paisatgística de les unitats del paisatge establerts al Catàleg del Paisatge de la Regió Metropolitana de Barcelona, així com dels objectius de la mateixa regió i els generals de Catalunya, es plantegen un seguit d'objectius per al municipi d'Olesa de Montserrat. Són els següents:

- 1. Uns boscos nets i desembrossats que participin activament en la protecció contra els incendis i no n'actuïn com a propagadors ni multiplicadors de les magnituds.*
- 2. Un paisatge de ribera sota especial protecció que recuperi els seus valors ambientals i ecosistèmics, que serveixi d'emparedament per a flora i fauna i sigui protegit de les activitats industrials i de canvis negatius de les condicions hídriques.*
- 3. Uns paisatges rurals ben gestionats, amb criteris productius viables ecològicament, que conformin un mosaic agrícola i forestal i permetin la multiplicació dels seus ecosistemes i la seva biodiversitat pròpia.*
- 4. Un paisatge agrícola actiu, que fomenti l'ocupació i l'activitat del sector primari i actuï com a protector de la massa rústica municipal. Que promogui la recuperació d'activitats perdudes i la conservació d'elements tradicionals com els murs de pedra seca, els marges o les masies.*

5. *Una protecció superior per a l'Oli d'Olesa, que ha d'esdevenir un producte amb Denominació d'Origen Protegit o amb Indicació Geogràfica Protegida, atès el gran valor gastronòmic, productiu i simbòlic pel terme.*
6. *Un paisatge urbà integrat a l'entorn, que eviti una expansió desordenada, desproporcionada i que atempti contra els valors naturals del terme.*
7. *Un nucli urbà que preservi i posi de relleu els valors històrics que el conformen i que busqui la creació, conservació i millora d'espais socials públics, culturals i esportius.*
8. *Unes urbanitzacions ordenades i integrades al paisatge, de les quals se'n bloquegi el creixement i se n'eviti l'expansió, però se'n garanteixin els serveis bàsics i la connexió amb el nucli del municipi.*
9. *Un sistema d'itineraris i miradors que connectin a la ciutadania amb l'entorn i el seu patrimoni natural, rural i històric i emfasitzi la panoràmica amb la muntanya de Montserrat de fons i el valor i impacte de la mateixa sobre el municipi.*

El Paisatge d'Olesa de Montserrat. Unitats Locals de Paisatge

Per tal d'actuar de manera més concreta i precisa, cal disminuir l'escala de treball, per això es delimita el terme d'Olesa de Montserrat en 15 unitats que, tot i que comparteixen un patró continu entre elles, esdevenen independents en quan a les característiques concretes del paisatge.

Per a definir els límits d'aquestes unitats s'han seguit criteris tècnics que difereixen entre les unitats urbanes i les rurals. S'han analitzat les capes cartogràfiques de reconeixement realitzades per a veure'n les característiques i s'ha investigat sobre el terreny els elements visuals característics de cadascuna d'elles.

En el cas de les unitats del paisatge urbanes ha primat el criteri de la morfologia urbana actual, en primer terme. Seguit del procés històric de poblament i el comportament demogràfic i poblacional de cada zona. També s'han tingut en compte les qualificacions i usos del sòl, que han servit per delimitar les zones industrials majoritàriament.

Pel que fa a les unitats rurals s'ha seguit principalment el mapa d'usos del sòl i l'anàlisi sobre el terreny del tipus de vegetació i estat dels terrenys, acompanyat de la lectura de l'índex de vegetació. La utilització agrària o no i la presència d'espais cultivats a través de l'anàlisi d'ortofotografies i sobre el terreny ha servit per delimitar les zones de conreu actual, que difereixen substancialment de les zones de bosc, ja abandonades. S'han delimitat unitats concretes i de mida més petita atenent a característiques relacionades amb el tipus de vegetació (Bosc del Gavatx o Zona de Ribera) o per les seves característiques de valor natural extraordinari (Roques Blaves).

Per a cadascuna de les 15 unitats del paisatge locals es realitza una breu fitxa tècnica acompanyada d'uns objectius de qualitat paisatgística, criteris i accions. Atès que la realitat de l'escala utilitzada per a la delimitació de les unitats ja acota algunes de les característiques bàsiques intrínseques de la mateixa, la fitxa tècnica difereix de les plantejades per al Catàleg del Paisatge de la Regió Metropolitana de Barcelona, i consta dels següents apartats:

Descripció del paisatge. Breu resum de les característiques paisatgístiques de la unitat, en el cas de les unitats naturals, descripció dels elements i condicionants naturals així com de l'evolució històrica, procés i dinàmica actual. En el cas de les unitats urbanes, característiques morfològiques, procés de poblament i característiques demogràfiques.

Valors en el paisatge, rutes i miradors. Principals valors diferenciadors de la unitat respecte les altres, descripció qualitativa de l'àmbit i miradors i punts de gaudi.

Avaluació del paisatge. Es presenten les debilitats, amenaces, fortaleses i oportunitats de la unitat per a la protecció i gestió de l'espai.

Objectius de qualitat paisatgística, criteris i accions. Es proposen uns objectius de qualitat a complir i es fan una sèrie de propostes per a avançar cap al seu assoliment.

1. Aflorament de Ribes Blaves

Superfície:

1,646 ha.

Proporció terme:

0,099 %

Descripció del paisatge

L'àmbit d'aquesta unitat correspon a l'aflorament geològic de Ribes Blaves, la connexió entre la carretera B-120 i la carretera de les urbanitzacions de Ribes Blaves i Oasis i un pàrquing-mirador.

Aquesta unitat local plantejada és la més petita de totes. El seu plantejament, independent de la resta de paisatge que l'envolta, respon a la presència d'un element natural geològic de gran importància que mereix ser tractat a part. L'aflorament geològic de Ribes Blaves és de rellevant importància per Catalunya, però també a escala internacional, atès que permet explicar tota una etapa de la formació geològica del país. És un aflorament de roques de falla (o farina de falla) del neogen afectat per l'aixaragallament. Així i tot, és la prova de l'existència d'una falla causant de la depressió del Vallès-Penedès.

L'estat d'aquest és bo, tot i l'aixaragallament profund i que aquesta zona va ser utilitzada d'abocador durant molt temps. El pas de la carretera de Terrassa, i la posterior connexió amb les urbanitzacions també el va malmetre. Recentment s'ha assegurat la zona (molt afectada cada cop que hi havia pluges i tempestes) i construït un pàrquing i un mirador. El paisatge d'aquesta unitat està totalment condicionat per la presència i l'estat de l'aflorament.

Valors del paisatge, rutes i miradors

Aquesta unitat local està plantejada al voltant del valor geològic més gran del terme municipal. Constitueix un dels afloraments més excepcionals de roca de falla, que, a més, té un gran valor estètic degut al seu color blau turquesa. Per tant aquest constitueix en si mateix un doble valor per al terme; per això l'existència d'un mirador construït per admirar la bellesa visual i geològica de la zona.

Avaluació del paisatge

L'avaluació del paisatge es correspon a un anàlisi DAFO de la unitat local plantejada:

Debilitats. L'aflorament pateix l'erosió de la pluja i del pas de les infraestructures, que en malmeten l'estat i el valor estètic.

Amenaces. El pas de vehicles i d'infraestructures esdevé un perill per a la conservació de l'aflorament i la unitat. Malgrat que des del 2019 es fan accions per a la conservació del mateix, l'amenaça produïda per la seva localització de pas és elevada.

Fortaleses. El gran atractiu geològic i visual de l'aflorament continua vigent i la població pren, cada cop més, consciència de la importància dels valors naturals en la construcció dels paisatges.

Oportunitats. L'atractiu geològic i visual esdevé un reclam per a visites de turistes especialitzats que busquen satisfer les seves necessitats tècniques a partir de treball de camp sobre el terreny.

Objectius de qualitat paisatgística, criteris i accions

Els objectius de qualitat paisatgística i la proposta de criteris i accions que s'exposen a continuació són específics d'aquesta unitat de paisatge:

Objectius de Qualitat Paisatgística

1. Un aflorament protegit i amb un estat de conservació elevat per a l'atracció del turisme educatiu i tècnic.
2. Unes infraestructures que s'integrin amb l'entorn i no generin un impacte negatiu al paisatge.

Criteris i Accions

1. Protegir l'aflorament de qualsevol impacte humà derivat de l'abocament de residus a tot l'àmbit de la unitat local del paisatge.
2. Evitar el creixement de les infraestructures de la xarxa de transport rodat que afecta negativament l'aflorament.

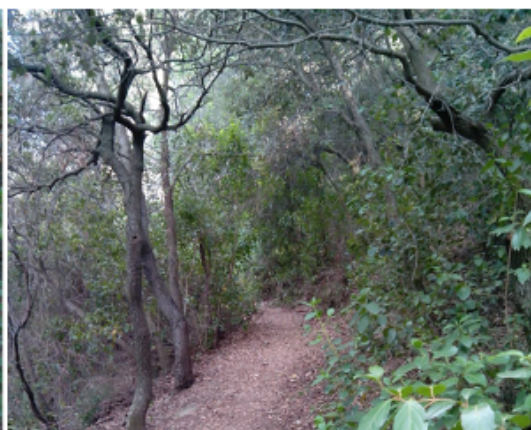
3. Realitzar campanyes de conscienciació ciutadana per entendre el gran valor geològic de l'aflorament de Ribes Blaves i augmentar-ne així la protecció per convicció i arrelament ciutadà.

2. Bosc del Gavatx

Superfície:
25,199 ha.

Proporció terme:
1,515%

Descripció del paisatge

L'àmbit d'aquesta unitat local del paisatge correspon a l'extensió del bosc del Gavatx, que ocupa un espai al nord-est del terme municipal, resseguint el torrent del Reganer. Aquest bosc és majoritàriament d'alzina (*Quercus ilex*), tot i que es troba encara en un procés de substitució del pi (*Pinus halepensis*), que predominava el bosc fa un període no massa llarg de temps. A la zona que toca amb el torrent s'hi pot trobar les restes del que havia estat un bosc natural de llorer (*Laurus nobilis*), quelcom poc freqüent a la regió mediterrània.

Aquest bosc, en comparació a la resta del paisatge rural del terme, destaca per la seva opacitat. Els arbres són més antics que a la resta del terme perquè va ser la única zona que no va ser cremada durant els incendis que van arrasar el terme l'any 1994. La suma de les seves característiques naturals que ja el feien destacar com a bosc enmig d'un paisatge rural més aviat agrari abans de l'incendi. Actualment, i malgrat que les zones adjacents al bosc estan ocupades per matollars i boscos baixos, segueix destacant per les seves característiques naturals.

Valors del paisatge, rutes i miradors

Els valors d'aquesta unitat són tots naturals. Per una banda les restes del bosc natural de llorers del Torrent del Reganer, que constitueix una raresa botànica remarcable. I per l'altre el mateix alzinar, que representa una de les poques zones d'obaga del municipi, esdevenint refugi per a moltes espècies durant els mesos d'estiu.

Per dins del bosc, tot i la seva opacitat vegetal, hi passen corriols i senders que permeten a la ciutadania submergir-se dins del bosc i gaudir de la seva temperatura durant els mesos calorosos. En un d'aquests camins, anomenat camí del Samper, hi trobem un monument a aquest excursionista olesà, que va morir-hi.

Avaluació del paisatge

L'avaluació del paisatge es correspon a un anàlisi DAFO de la unitat local plantejada:

Debilitats. L'escassa gestió forestal, lligada a les activitats extractives dels boscos i la seva baixa rendibilitat econòmica, es tradueix en un increment del risc d'incendi.

Amenaces. El risc d'incendi és molt elevat si no se'n fa una gestió i un desbrossament òptim. El pas, cada cop més freqüent, de senderistes i ciclistes també esdevé una amenaça per a les espècies d'animals que hi habiten i per l'estat dels camins.

Fortaleses. L'elevat coneixement que se'n té d'aquest espai, juntament amb la condició d'espai natural protegit de la xarxa PEIN, facilita les actuacions de recuperació i gestió adients.

Oportunitats. Al ser una de les zones d'obaga més accessible des del nucli urbà permet que la població gaudeixi dels elements i valors naturals d'una manera propera i esdevé un gran espai on realitzar activitats de conscienciació natural i del terme.

Objectius de qualitat paisatgística, criteris i accions

Els objectius de qualitat paisatgística i la proposta de criteris i accions que s'exposen a continuació són específics d'aquesta unitat de paisatge:

Objectius de Qualitat Paisatgística

1. Un bosc en bon estat, que disminueixi el risc en cas d'incendi i sigui desbrossat de manera regular.
2. Una xarxa de camins amb un bon manteniment que permetin el gaudi de la població i l'exploració de la natura per part dels infants del municipi.

Criteris i Accions

1. Establir un pla de desbrossament general per tota la unitat local de paisatge que busqui protegir-lo de la resta d'espai rural del municipi per tal de preservar-ne els valors naturals en cas d'incendi dins del terme.
2. Realitzar campanyes adreçades als infants de reconeixement de fauna i flora dins de l'espai del bosc.
3. Repassar l'estat dels camins i senders i realitzar-hi un bon manteniment en cas de desmillora o mal estat.

3. Casc Antic – Santa Oliva

Superfície:
18,464 ha.

Proporció terme:
1,110%

Descripció del paisatge

Aquesta unitat local de paisatge recull l'àmbit del nucli antic del terme municipal, corresponent als barris de Santa Oliva i del Casc Antic. La morfologia urbana d'aquesta unitat segueix un entramat urbà irregular, atès que respon principalment a uns carrers establerts durant l'edat medieval. Els carrers, majoritàriament estrets, s'agrupen al voltant de l'església de Santa Maria. L'estat conservat dels carrers permet el pas dels cotxes, tot i que tot aquest sector ha esdevingut recentment una illa de vianants amb l'entrada de vehicles restringida.

Pel que fa als edificis, aquesta unitat local conté un gran nombre d'edificis històrics (des del segle XVI fins al segle XX), que reafirmen l'alt valor històric de la zona. Aquests edificis, però, comparteixen espai amb edificis moderns rehabilitats, que mantenen sostres i mides moderades per no generar una distorsió visual que trenqui la continuïtat paisatgística. Les ordenances municipals dicten un estil de façana i construcció d'edificis en aquesta zona per preservar-ne els valors.

Valors del paisatge, rutes i miradors

A part de l'alt valor històric per la presència d'edificis residencials antics, dins d'aquesta unitat s'hi poden trobar altres construccions amb un alt valor arquitectònic i religiós. És el cas de l'església de Santa Maria, que ocupa el lloc central de la unitat, juntament amb la torre del rellotge. El porxo de Santa Oliva o el la Plaça de les Fonts són altres elements arquitectònics de gran valor històric. Dins de la unitat hi ha edificacions com ara Cal Puigjaner, Cal Pel·la, el convent i la capella de les Monges Paüles, Cal Matas, Cal Milà, l'església de les Escolàpies o Cal Reganer, de gran valor històric que serveixen de mirall per al passat municipal. A part de valor arquitectònic, en aquesta unitat s'hi poden trobar espais de gran valor social; places públiques i carrers que esdevenen vertebradors de la comunitat social olesana. En són exemples la Plaça de les Fonts, el parc de Santa Oliva o el parc de la Riera, els dos últims de gran valor per als infants del municipi.

Pel que fa a rutes, antigament, el Porxo de Santa Oliva era la porta de sortida d'Olesa en direcció Vacarisses. Des d'allà, actualment, s'accedeix a moltes de les finques agrícoles del terme i s'hi inicien les rutes i senders rurals del municipi.

Avaluació del paisatge

L'avaluació del paisatge es correspon a un anàlisi DAFO de la unitat local plantejada:

Debilitats. L'edat d'algunes edificacions és molt elevada i existeix un alt nivell de degradació en alguns habitatges. La trama urbana pot augmentar la inseguretat i generar espais sense sortida molt foscos.

Amenaces. El risc de que noves construccions no segueixin els patrons d'edificació marcats i es generin punts de trencament negatiu, on no es segueixi el continu paisatgístic, és elevat.

Fortaleses. L'existència d'ordenances que regulen les noves edificacions o canvis en les façanes permet estructurar i reforçar aquest paisatge urbà. L'arrelament del veïnat amb el barri és molt elevat, fet que garanteix una conservació i una voluntat de protecció molt elevada.

Oportunitats. La suma del teixit associatiu i veïnal i del valor històric dels elements del barri obre la porta a fer actes i activitats de caire social que tinguin un rerefons de conservació de la zona.

Objectius de qualitat paisatgística, criteris i accions

Els objectius de qualitat paisatgística i la proposta de criteris i accions que s'exposen a continuació són específics d'aquesta unitat de paisatge:

Objectius de Qualitat Paisatgística

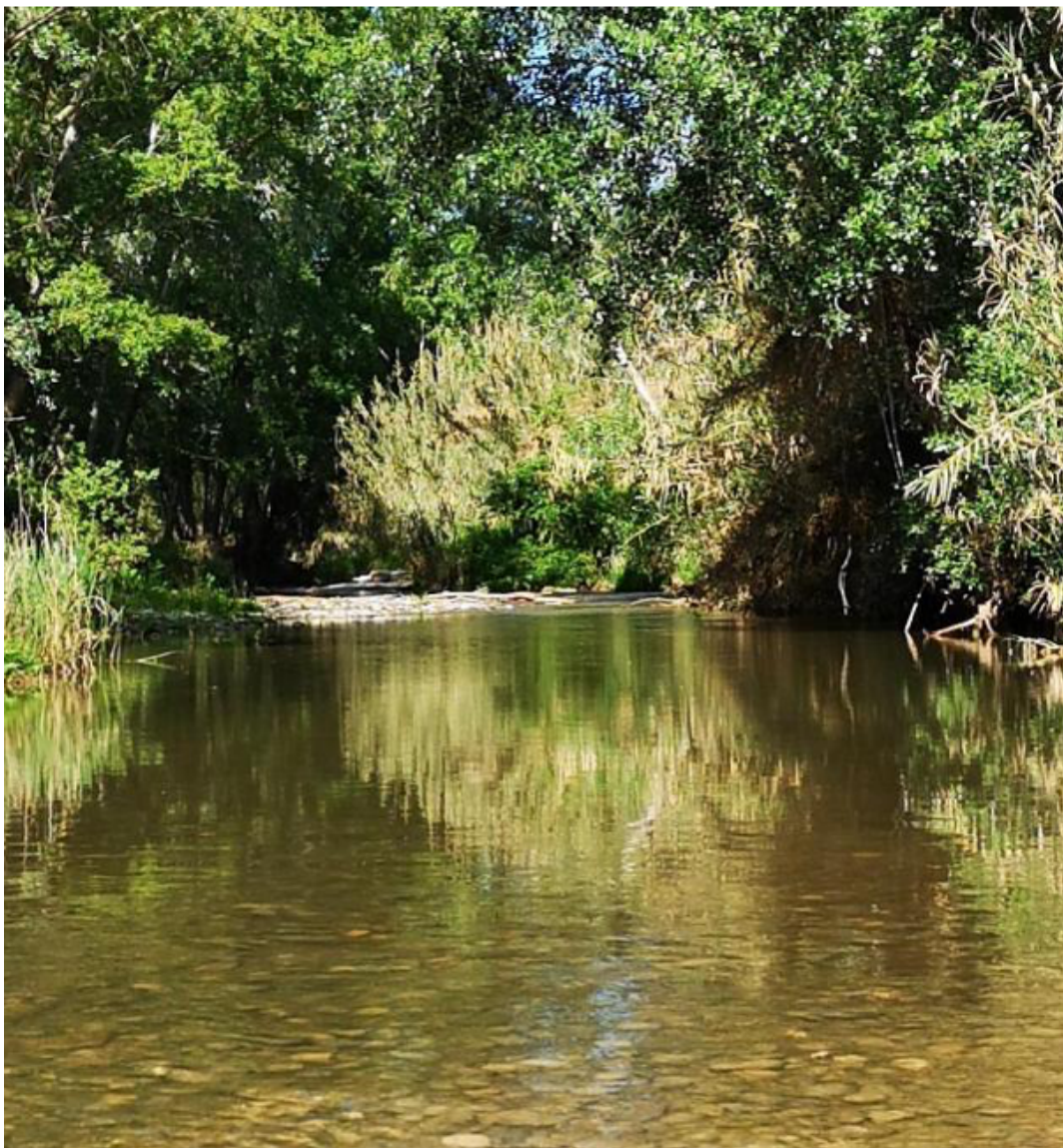
1. Un nucli històric net, cuidat i que visualment sigui atractiu per a veïns, veïnes i tota la ciutadania en general.

2. Unes façanes i construccions que segueixin un mateix patró arquitectònic i no generin elements discordants en el paisatge.
3. Uns espais públics pensats per a tota la ciutadania, de manera inclusiva, i que permetin el desenvolupament d'una vida social de barri plena.

Críteris i Accions

1. Controlar que els requisits urbanístics dictats per les ordenances municipals es compleixin i siguin respectats en futures construccions.
2. Invertir en restaurar aquells edificis abandonats que causen un trencament del patró paisatgístic i dedicar-los a usos socials per a la millora del barri.
3. Aprofitar l'alt valor històric dels edificis i llocs de la unitat per a generar consciència ciutadana de caire històric, especialment als infants i joves.
4. Assegurar una bona il·luminació i bona seguretat en els carrers del barri tot introduint la perspectiva de gènere tal i com marca el nou POUM.
5. Buscar l'envelliment de la zona a partir de la introducció d'elements naturals.

4. El Riu Llobregat

Superfície:
96,472 ha.

Proporció terme:
5,799%

Descripció del paisatge

Aquesta unitat local agafa tot l'àmbit xocant amb el riu Llobregat en el seu pas pel terme. Això equival, aproximadament, a la zona adjacent de la meitat del perímetre del terme municipal (Des del sud-est al nord). Aquest paisatge té un element comú, el riu, que fa de fil conductor de tota la unitat. El paisatge adjacent és, en la seva majoria, bosc o vegetació de ribera. Així i tot, l'element natural més destacable és la canya americana (*Arundo donax*), que ressegueix el riu amb major consistència que la vegetació de ribera.

A part d'aquesta vegetació característica, dins d'aquesta unitat també s'hi poden trobar platges de sorra i fang utilitzades per a la pesca esportiva o alguna platja de còdols a resultes de la forma meandriforme que pren el riu en el seu pas pel municipi. La zona més pròxima al riu és de caràcter inundable, aquesta és ocupada per a prats i vegetació baixa. A continuació d'aquesta zona més propera s'hi poden observar zones amb conreus, especialment a la zona de l'Areny del Molí i Vilapou. Així i tot, i malgrat ser zones on s'hi produeix una activitat agrícola, la influència del riu és innegable, que es manté com a constant fons escènic, és per això que forma part d'aquesta unitat.

Tot i les platges i zones de poca alçada a costat del riu també hi ha algun sector on el terreny és més elevat, generant una composició de petits penya-segats, torrents i esvorancs on l'aigua agafa una velocitat i energia superior a la resta del riu i on s'hi pot veure més clar l'impacte de les antigues indústries tèxtils.

Valors del paisatge, rutes i miradors

El bosc i la vegetació de ribera esdevé el valor natural més elevat a protegir. Aquesta zona corresponent a la unitat local plantejada forma part de la Xarxa Natura 2000 i dels espai PEIN. Constitueix un espai que és utilitzat d'hàbitat i de lloc de nidificació per a espècies d'ocells molt variats i en diferents graus de perill d'extinció. Així mateix també és l'hàbitat de moltes espècies d'amfibis, rèptils i mamífers; com ara la llúdriga (*Lutra lutra*), que després de la seva marxa del riu Llobregat, també en el seu pas per la part nord de la comarca del Baix

Llobregat – degut als graus de contaminació i mal estat hídric a conseqüència de l'abocament industrial continuat –, ha tornat, esdevenint un exemple de com els projectes de recuperació donen fruits a la llarga.

A part d'aquests valors naturals (vegetals i animals), i els valors agrícoles intrínsecs dels camps de conreu que s'hi poden trobar, aquesta unitat de paisatge és plena de vestigis del passat industrial del terme. Un exemple, de valor patrimonial, és la palanca de Can Sedó, que comunicava, a finals de segle XIX i principis de segle XX, la colònia Sedó amb el terme d'Olesa, travessant el riu Llobregat.

Pel que fa a les rutes el Passeig del Riu ha esdevingut un camí molt popular després de que l'ajuntament hi realitzés tasques de manteniment i millora, permetent així resseguir la línia de riu des d'una punta a l'altra, enllaçant els municipis d'Abrera i Esparreguera (direcció Monistrol de Montserrat) per a caminants i ciclistes.

Avaluació del paisatge

L'avaluació del paisatge es correspon a un anàlisi DAFO de la unitat local plantejada:

Debililitats. La presència de la canya americana com a espècie invasora esdevé un problema per als ecosistemes propis de ribera. El passat industrial és una llosa en la conservació ambiental de la unitat, així com la presència de la depuradora.

Amenaces. La fragilitat de l'ecosistema de ribera, sumat a la proximitat als polígons industrials, fa que un petit canvi en la composició de l'aigua, o derivat d'algun desastre industrial, acabi amb el mateix. La presència humana també pot esdevenir un problema per aquests espais protegits, tant la derivada de l'activitat agrícola o esportiva com la industrial (molt propera), o de les infraestructures que s'expandeixen a tocar de la unitat.

Fortaleses. És un ecosistema que ha millorat el seu estat ambiental en els últims anys i que avança en aquesta línia. La població gaudeix de la ruta que ressegueix el riu i, per tant, pren consciència dels valors naturals que l'acompanyen.

Oportunitats. Amb la creació del passeig s'obre la porta a la realització d'activitats adreçades als infants i joves de conscienciació. Amb el desenvolupament del nou POUM es vol desplaçar el pols d'atracció esportiu del nord cap al centre, amb espais destinats a equipaments molt propers a la unitat, fet que augmentarà el coneixement de la població d'aquesta zona.

Objectius de qualitat paisatgística, criteris i accions

Els objectius de qualitat paisatgística i la proposta de criteris i accions que s'exposen a continuació són específics d'aquesta unitat de paisatge:

Objectius de Qualitat Paisatgística

1. Una vegetació de ribera protegida davant de les espècies invasores, que busqui mantenir els seus valors naturals i ecosistèmics.
2. Una afectació hídrica molt baixa. A través dels nous mètodes de tractament d'aigua i de residus industrials s'ha de garantir el bon estat hídric.
3. Unes rutes que permetin el gaudi de la població i busquin la conscienciació de la mateixa, tant de la fragilitat dels ecosistemes com de la realitat vegetal i animal de l'ecosistema de ribera.
4. Un paratge que continuï sent de caràcter natural i no permeti la intrusió de més edificacions que en perjudiquen l'estat natural.

Criteris i Accions

1. Assegurar que les condicions de protecció necessàries, en tant que espai natural protegit per l'hàbitat i la reproducció aviar, es compleixin d'acord amb la normativa actual europea. Evitant la presència d'elements

pertorbadors dels hàbitats o d'espècies depredadores urbanes (com ara els gats) que puguin afectar negativament en aquesta protecció.

2. Realitzar accions de control i manteniment del passeig del riu i incorporar-hi elements visuals de formació i educació dels espais de ribera, per tal d'augmentar-ne la conscienciació.
3. Controlar l'estat hídric i fer accions de millora del tractament d'aigües residuals per minimitzar l'impacte ambiental de les mateixes.
4. Netejar de manera regular la llera del riu i les zones de servitud i de policia, per tal de minimitzar riscos en cas d'inundacions.
5. Controlar l'abocament il·legal de residus que es produeix en algun punt de la unitat tot controlant-ne els accessos amb vehicles rodats.
6. Evitar la pessebrització o enjardinament del bosc de Ribera. Malgrat ha de ser de gaudi per a la ciutadania, ha d'evitar convertir-se en un jardí.

5. L'Eixample

Superfície:
47,273 ha.

Proporció terme:
2,721%

Descripció del paisatge

L'àmbit establert en aquesta unitat local comprèn la zona urbana corresponent a l'eixample d'Olesa de Montserrat. Això s'estén d'una rotonda d'entrada a l'altre, del carrer Francesc Macià, cap al sud. La característica d'aquest paisatge és la seva morfologia urbana, que segueix l'entramat d'eixample, dissenyat per Ildefons Cerdà a mitjans del segle XIX. En el cas de l'Eixample d'Olesa va ser aprovat l'any 1898 i va suposar un creixement urbanístic i de possibilitats molt gran per al terme.

Actualment aquest eixample està compost per edificacions amb diferents estils arquitectònics (des de casals rehabilitats de principis de segle XX a blocs de pisos de gran alçada dels anys 60-70). Aquesta composició tan diversa produeix que la densitat de població, tot i ser alta, es moderi en comparació a altres eixamples de Catalunya formats només per a blocs de pisos.

Dins del mateix Eixample s'hi pot destacar l'entramat quadricular característic, amb la seva mobilitat derivada corresponent, i un trencament a la meitat en forma de rambla, que concentra la major densitat de població del municipi agrupant en un carrer ample i peatonal una gran quantitat de pisos de més alçada.

Valors del paisatge, rutes i miradors

El valor principal de la unitat és la morfologia urbana en forma d'eixample. Tot i que és comuna en molts municipis de Catalunya, l'Eixample d'Olesa es va desenvolupar seguint el pla dissenyat l'any 1898 i conserva la funcionalitat i forma quadricular, cosa que no passa als municipis més propers.

A part d'aquest valor, dins l'eixample s'hi poden trobar edificacions amb un alt valor històric i espais de gran valor social i cultural. De caire històric hi ha l'escorxador, edifici industrial del segle passat, actualment rehabilitat i convertit en espai social i cultural, que abans es trobava a les afores del municipi i ara es troba dins la malla de l'eixample. Pel que fa a espais culturals, destaquen el teatre de la Passió i el del Casal, que actuen com a pols d'atracció culturals i

associatius del municipi. Dins l'Eixample també s'hi poden trobar molts espais públics amb un alt valor social. Des de la Plaça de la Sardana, de l'Oli o de la Central fins al parc de l'Estatut, de l'Oli o la mateixa Rambla. Tots aquests espais acullen actes, terrasses de bars i restaurants i la vida social dels barris que conformen la unitat.

Avaluació del paisatge

L'avaluació del paisatge es correspon a un anàlisi DAFO de la unitat local plantejada:

Debilitats. El pas constant de vehicles genera inseguretat per al vianant i contaminació. La manca de lloc per aparcar és un problema al barri. El delimitador sud, infraestructura de transport viari i ferroviari, talla de manera brusca el límit i no existeixen unes vores urbanes graduals cap a les unitats inferiors.

Amenaces. Amb la substitució gradual dels antics casals per a blocs de pisos la densitat de població (i per tant demanda de serveis i necessitats) augmenta. L'incompliment de les directrius urbanístiques establertes al nou POUM també conformen un problema per a tota la unitat.

Fortaleses. És un ecosistema que ha millorat el seu estat ambiental en els últims anys i que avança en aquesta línia. La població gaudeix de la ruta que ressegueix el riu i, per tant, pren consciència dels valors naturals que l'acompanyen.

Oportunitats. Amb les obres realitzades al carrer Francesc Macià i a la Plaça de Catalunya i de l'Oli s'obre la porta a una pacificació de l'eixample. El nou POUM i les noves ordenances municipals esdevenen també una oportunitat per al municipi.

Objectius de qualitat paisatgística, criteris i accions

Els objectius de qualitat paisatgística i la proposta de criteris i accions que s'exposen a continuació són específics d'aquesta unitat de paisatge:

Objectius de Qualitat Paisatgística

1. Una trama urbana que mantingui els seus valors quadricular típics de d'eixample.
2. Un disseny orientat al futur que posi al centre de la vida al vianant, tot introduint la pacificació del municipi de manera gradual, solucionant, al mateix temps, els problemes derivats de la manca d'aparcament.
3. Una vida social plena, que tingui lloc en la seva totalitat dins dels barris, reforçant el comerç i la restauració, així com els espais públics, culturals i esportius.

criteris i Accions

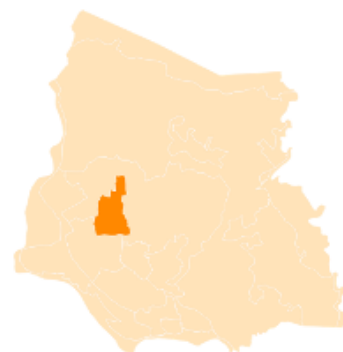
1. Assegurar el compliment de les noves directrius i ordenances urbanístiques que pegen del nou POUM.
2. Evitar la desaparició dels casals i les edificacions que no són blocs de pisos per tal de mantenir aquesta malla esponjada a nivell demogràfic.
3. Fomentar la presencia del comerç i la restauració a tota la unitat.
4. Aprofitar les noves oportunitats generades per al nou POUM i apropar les instal·lacions esportives per tal de reduir la mobilitat derivada i l'ús del transport privat.

6. Les Planes

Superfície:
31,405 ha.

Proporció terme:
1,88%

Descripció del paisatge

Aquesta unitat local del paisatge comprèn la totalitat del barri de les Planes. Aquest, situat a l'extrem nord de l'assentament urbà del terme, és actualment un barri en transformació. Des del 1980 que aquest barri està edificat i urbanitzat, tot i que els seus inicis són anteriors. Partint d'una zona d'horts, van començar a edificar-s'hi cases d'autoconstrucció (també segones residències) que van anar omplint la zona a mode d'urbanització. Amb el temps va esdevenir un barri residencial de cases unifamiliars, fins que va acabar enllaçant amb el municipi (amb el barri de Sant Bernat) amb els pavellons de bàsquet i futbol i una fila de cases adossades.

Actualment el barri segueix presentant aquest aspecte de cases unifamiliars, tot i que actualment s'està urbanitzant tot un sector (Cal Candi) que connectarà la zona amb l'extrem del casc antic, per Santa Oliva. Així i tot, la majoria d'entramat urbà segueix un patró: molt poca densitat, carrers pensats pel pas del cotxe i cases unifamiliars. Aquesta unitat limita amb unitats rurals. En la majoria dels casos no hi ha unes vores urbanes planificades i es pot observar com el final d'una residència significa l'inici de la zona agrícola o de matollar o bosc.

Valors del paisatge, rutes i miradors

Els valors principals d'aquesta unitat són de caire esportiu. En aquesta unitat s'hi concentren la gran part dels equipaments esportius del terme municipal. Les piscines, la pista d'atletisme, el camp de futbol, el pavelló de bàsquet i el complex esportiu Salvador Boada. Concentra, doncs, tota l'activitat associativa de les entitats derivades d'aquestes activitats, afegint-hi un valor social (a part del de salut) molt elevat. També s'hi pot trobar la creu de Beca, una creu de terme, de valor històric, que marcava el final del terme i el camí d'entrada per al nord antigament.

Els camins i les rutes actuals es poden iniciar des d'aquesta unitat, que connecta directament amb l'Olesa rural i agrícola.

Avaluació del paisatge

L'avaluació del paisatge es correspon a un anàlisi DAFO de la unitat local plantejada:

Debilitats. La localització allunyada del centre implica la utilització del cotxe per als desplaçaments. No hi ha comerç i molt poca restauració en aquesta zona, cosa que afecta la vida social del barri.

Amenaces. El creixement urbà pot incrementar la densitat de població i afegir problemàtiques de mobilitat a la zona. La presència del porc senglar (*Sus scrofa*) genera inseguretats al barri.

Fortaleses. La proximitat amb l'entorn natural i la baixa densitat resulten en un barri tranquil i agradable per a residir-hi.

Oportunitats. Amb la urbanització de l'espai de Cal Candi s'obre la porta a un teixit urbà molt més integrat i a generar un nou espai de trobada social i comercial que s'enfili cap el barri.

Objectius de qualitat paisatgística, criteris i accions

Els objectius de qualitat paisatgística i la proposta de criteris i accions que s'exposen a continuació són específics d'aquesta unitat de paisatge:

Objectius de Qualitat Paisatgística

1. Unes vores urbanes planificades que actuïn com a límit progressiu amb l'entorn rural i agrícola del terme.
2. Un teixit urbà transitable i en bon estat, que integri valors naturals i ajudi a l'augment del benestar de la ciutadania.
3. Uns nous espais d'urbanitzacions que segueixin un fil paisatgístic i no permetin la implantació de grans bosses denses d'habitatges.

Criteris i Accions

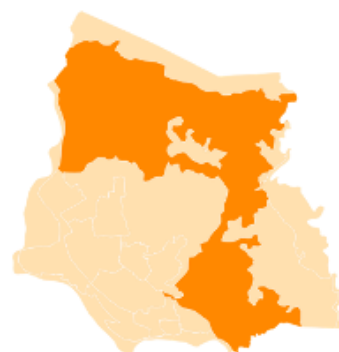
1. Assegurar que el nou espai urbanitzat i les futures edificacions tenen un sentit paisatgístic amb els elements confrontants i que la unió dels barris es produeix amb el mínim impacte paisatgístic.
2. Fomentar la realització d'activitats esportives en tota la unitat com a porta de sortida del terme cap a l'espai rural.
3. Tenir cura dels carrers, les places i espais públics de la zona i fomentar-ne l'ús ciutadà.

7. Matollars i Boscos d'Olesa

Superfície:
672,463 ha.

Proporció terme:
40,422 %

Descripció del paisatge

Aquesta unitat local de paisatge plantejada és la més gran del terme i comprèn tota la zona de bosc i matollars del terme. S'estén des del nord-oest del municipi fins al sud-est en forma d'arc i comprèn tot un territori que, antigament, havia set conreat en la seva totalitat.

Actualment aquesta zona està ocupada per zones de conreus abandonades, prats, herbassars, matollars i boscs en diferents estatges i condicions. És una unitat de tipus rural, molt representativa de la realitat catalana dels antics espais agrícoles del clima mediterrani. Amb un estat dels boscos i matollars que varia depenent del grau d'implicació dels propietaris però que està, en gran mesura, bastant brut i descuidat. Al no realitzar-se aquesta neteja de boscos recomanada per la prevenció d'incendis, el risc augmenta, i el paisatge resultant és una barreja de boscos i matollars atapeïts, molt sensibles al foc.

Aquesta unitat de paisatge conforma el relleu que presenta un canvi d'altitud més elevat, atès que ocupa bona part de la part baixa de les muntanyes de Puigventós i les rieres i torrents que s'hi poden trobar. És un relleu molt característic, que forma part de la serralada Prelitoral i que es visible des de qualsevol punt del nucli urbà del terme d'Olesa.

Valors del paisatge, rutes i miradors

El primer valor i més important de la unitat és el natural. Bona part de la mateixa forma part dels espais PEIN i, per tant, té garantida una protecció natural superior. A més, una gran part de la unitat és part del parc rural del Montserrat. Un altre valor abundant a la unitat és l'històric. Es poden trobar vestigis del passat agrícola per tota la unitat; des de marges, barraques i basses a runes de masies i masos. Un exemple n'és l'antic mas de Puigventós, d'una gran importància històrica per al desenvolupament de la zona. També s'hi localitzen l'ermita de Sant Pere Sacama i les restes de l'antic castell que ocupava la zona. Les fonts, la gran majoria de les quals seques, es troben repartides per tota la

unitat, com a recordatori, també, de que en algun moment tota l'extensió de la mateixa va estar ocupada per conreu.

Pel que fa a les rutes i miradors, per aquesta unitat hi passen totes les rutes, que s'enfilen pels camins i corriols cap als cims de les muntanyes de Puigventós, o als propis de la unitat. El turó de la Gronya, per exemple, o el salt de l'equip, anterior al turó, en són exemples. Les vistes des de la gran part d'aquesta unitat del nucli urbà són de gran bellesa visual, amb Esparreguera a sobre i la serralada litoral al fons. En aquells punts que s'observa Montserrat (dalt de cims o a les cares orientades al nord-oest) la bellesa visual encara és superior.

Avaluació del paisatge

L'avaluació del paisatge es correspon a un anàlisi DAFO de la unitat local plantejada:

Debilitats. L'abandonament de les activitats agrícoles té conseqüències negatives per a la biodiversitat de la unitat i per al manteniment dels boscos. Els boscos no tenen un gran valor productiu.

Amenaces. L'abandonament total del camp i la no gestió forestal esdevé l'amenaça més gran pel manteniment del paisatge. Al mateix temps, aquest abandonament suposa un augment del risc d'incendi i d'unes pitjors conseqüències.

Fortaleses. Té un gran valor natural i la població està plenament conscienciada (sobretot arran dels períodes de mobilitat limitada de la pandèmia) de la importància de la seva protecció. Té un gran nombre de fonts i construccions amb valor històric, que augmenta el patrimoni local.

Oportunitats. La millora de camins i l'augment del coneixement d'aquests per part de la població augmenta la conscienciació i l'estima ciutadana cap als valors naturals i històrics de la unitat.

Objectius de qualitat paisatgística, criteris i accions

Els objectius de qualitat paisatgística i la proposta de criteris i accions que s'exposen a continuació són específics d'aquesta unitat de paisatge:

Objectius de Qualitat Paisatgística

1. Uns boscos nets i ordenats per disminuir el risc d'incendi.
2. Una recuperació de l'espai agrícola tradicional per tal de mantenir un mosaic agroforestal que diversifiqui els ecosistemes i en millori la biodiversitat.
3. Unes rutes i miradors concorregudes, que facin augmentar la conscienciació ciutadana vers els valors naturals.
4. Un patrimoni històric, agrícola o religiós, ben conservat que s'utilitzi de manera didàctica per entendre el passat del municipi.

Criteris i Accions

1. Redactar un pla de desbrossament general per tal d'afrontar la problemàtica del risc d'incendis amb els propietaris forestals.
2. Fomentar la ramaderia ovina o cabriu com a activitat extractiva i de neteja de sotabosc.
3. Evitar l'abandonament agrícola i fomentar la recuperació de terrenys per al conreu de la olivera.
4. Instal·lar plafons informatius a totes les fonts i elements arquitectònics per tal de fomentar el coneixement històric d'aquesta zona del terme.

8. Muntanyes de Puigventós

Superfície:
104,119 ha.

Proporció terme:
6,259%

Descripció del paisatge

Aquesta unitat de paisatge local plantejada agafa els punts més elevats del terme d'Olesa; la part alta de la muntanya de Puigventós, Puigcendrós i les Guixeres. En aquesta zona s'hi acumula el roquissar que es pot trobar al terme i esdevé, per una banda, un fons escènic vist des d'Esparreguera o des del mateix nucli urbà i, per l'altra, un mirador de Montserrat i del mateix terme.

Antigament els conreus arribaven també fins aquesta alçada i ocupaven part de la unitat, tot i que en els cims més elevats, on les roques són a simple vista, no s'hi havia arribat a estendre mai. Aquesta unitat delimita amb el terme municipal de Vacarisses, que s'inicia al cim de la muntanya, quedant tota la part d'obaga de la muntanya dins del seu terme. L'orientació de les muntanyes d'Olesa, cap al sud, té com a resultat un clima molt sec, especialment a l'estiu.

Valors del paisatge, rutes i miradors

A part del valor natural intrínsec, i de que forma part de la xarxa d'espais PEIN i del parc rural del Montserrat, s'hi poden trobar elements de valor històric i religiós. Per una banda l'ermita de Sant Salvador de les Espases, que actua també amb cert valor social aplegant a excursionistes sovint i el dia del seu aplec, al setembre. Per altra banda la Creu de Saba, situada al punt més alt de la muntanya de Puigventós, i que corona el terme municipal amb una creu de ferro gegant.

L'ermita de Sant Salvador, la Creu de Saba, la Creueta o Puigcendrós actuen com a miradors, i són al mateix temps el destí de les rutes i camins que surten des del terme.

Avaluació del paisatge

L'avaluació del paisatge es correspon a un anàlisi DAFO de la unitat local plantejada:

Debilitats. La seva orientació, que rep tot el dia l'impacte directe del sol, fa que amb l'augment de temperatura sigui més sensible al canvi climàtic i al risc de sequera. El dèficit hídric de l'àmbit de la unitat, cada vegada més extrem, representa un problema per a les espècies vegetals.

Amenaces. El pas d'excursionistes, sumat al risc d'incendi habitual de les zones prelitorals mediterrànies, genera una amenaça molt elevada a la conservació de la biodiversitat.

Fortaleses. És un espai amb molt valor per a la ciutadania i esdevé un fons escènic per a la plana de Montserrat molt característic.

Oportunitats. La localització i fàcil accés, tan per Olesa com per Vacarisses, fa que els remats ovins i cabrius disposin d'un espai per l'alimentació molt gran. Formar part del Parc Rural de Montserrat també esdevé una oportunitat per a la unitat.

Objectius de qualitat paisatgística, criteris i accions

Els objectius de qualitat paisatgística i la proposta de criteris i accions que s'exposen a continuació són específics d'aquesta unitat de paisatge:

Objectius de Qualitat Paisatgística

1. Uns cims valorats i marcats coma miradors i destinacions excursionistes.
2. Uns matollars i sotabosc nets i ordenats per disminuir el risc d'incendi.
3. Unes rutes i miradors ben conservats i concorreguts, que facin augmentar la conscienciació ciutadana vers els valors naturals i l'estima per el paisatge local general.
4. Un patrimoni històric, ben conservat que s'utilitzi de manera didàctica per entendre el passat del municipi.

Criteris i Accions

1. Redactar un pla de desbrossament general per tal d'afrontar la problemàtica del risc d'incendis amb els propietaris forestals.
2. Mantenir els camins en bon estat per accedir als cims i zones de la muntanya de Puigventós.
3. Posar en valor l'ús social de l'ermita de Sant Salvador de les Espases i treballar per augmentar-ne el coneixement entre la població jove.
4. Fomentar el coneixement de la població de les muntanyes i miradors del terme que es veuen des del mateix poble per tal de fomentar l'orientació i l'arrelament al terme.
5. Ajudar al sector ramader a desplegar-se a la zona com a forma de treball d'alt valor històric i de gran impacte ambiental positiu.

9. Poble Sec – El Collet

Superfície:
31,082 ha.

Proporció terme:
1,868%

Descripció del paisatge

Aquesta unitat local de paisatge plantejada agrupa un àmbit corresponent entre el barri del Collet de Sant Joan i el del Poble Sec. Malgrat són dos barris amb una història diferent i una realitat urbana i demogràfica diferent, la seva situació a l'extrem nord-est del nucli de població del terme, i amb una realitat comercial força similar, els agrupa en una sola unitat. La morfologia urbana del Poble Sec respon majoritàriament a cases unifamiliars adossades a la zona nord i est (tocant al Collet) i a pisos de densitat elevada. L'organització dels carrers respon a la realitat del relleu, que genera un barri en pujada. Al centre del Poble Sec hi ha un parc i unes pistes de futbol i bàsquet de gaudi públic.

Pel que fa al Collet de Sant Joan s'hi pot trobar una morfologia urbana més similar al barri de les Planes que al del Poble Sec. Cases unifamiliars, amb jardins, piscines i espais més grans particulars. És un barri únicament residencial, i s'enfila cap a la muntanya, resultant en un entramat de carrers força estrany i de gran desnivell. Aquest barri connecta amb el Casc Antic i Santa Oliva, i la seva posició elevada permet observar la resta del municipi des del mateix.

Valors del paisatge, rutes i miradors

Pel que fa al barri del Poble Sec s'hi poden trobar elements de valor social públic i esportiu. Les pistes de futbol i bàsquet del Poble Sec són un punt de trobada, sobretot per al jovent, i actuen com a vertebradors de la vida social al barri. Al seu costat s'hi pot trobar l'edifici de l'Associació de Veïns i Veïnes del Poble Sec, al costat del parc, un altre punt d'alt valor social al barri. Pel que fa al Collet s'hi pot trobar una piscina i unes pistes de tennis, de propietat privada, però que actuen també com a punt de trobada social.

Avaluació del paisatge

L'avaluació del paisatge es correspon a un anàlisi DAFO de la unitat local plantejada:

Debilitats. El desnivell del barri genera una morfologia de carrers complicada de circular-hi. La manca de comerç a la zona genera un espai residencial que necessita d'una mobilitat (rodada, en el cas del Collet) per accedir al nucli comercial i social del municipi. Les necessitats energètiques i hídriques de les cases del Collet són superiors a la resta del municipi, i encara augmenten més quan es calcula de manera relativa segons l'ocupació d'habitants per metres quadrats.

Amenaces. La proximitat a la zona agrícola fa que sigui un barri que pot rebre l'impacte d'un possible incendi. L'expansió del terme cap a l'Est o cap al Nord en aquest sector esdevé una amenaça per les zones naturals properes a aquesta unitat.

Fortaleses. La varietat de densitats constructives agrupa diferents realitats socials en un espai molt reduït.

Oportunitats. El nou POUM obre la porta a generar nous espais esportius i equipaments dins i a tocar d'aquesta unitat, diversificant així el teixit social del barri i generant més varietats d'usos i ocupacions que residencial.

Objectius de qualitat paisatgística, criteris i accions

Els objectius de qualitat paisatgística i la proposta de criteris i accions que s'exposen a continuació són específics d'aquesta unitat de paisatge:

Objectius de Qualitat Paisatgística

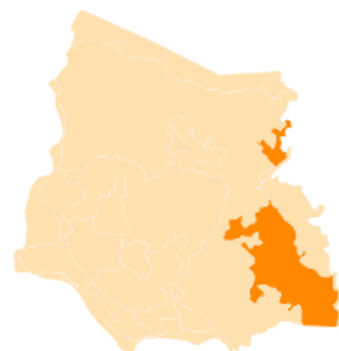
1. Uns carrers nets, ben cuidats i inclusivament, que garanteixin una mobilitat positiva a tota la població,
2. Uns espais públics de qualitat que busquin generar un teixit social actiu als barris.
3. Una estètica urbana que segueixi uns patrons i no permeti l'edificació d'elements arquitectònics que trenquin amb la realitat urbanística actual.

10. Ribes Blaves i Oasis

Superfície:
155,299 ha.

Proporció terme:
9,335%

Descripció del paisatge

Aquesta unitat local del paisatge que es planteja agrupa les urbanitzacions de Ribes Blaves, Oasis i la petita de Llumbres. Aquestes urbanitzacions, algunes edificacions de les quals regularitzades a l'últim POUM, van aparèixer a finals del segle XX, dalt de les Saborides, enmig de la zona de bosc entre Viladecavalls i Olesa i s'hi accedeix des de la carretera de Terrassa (B-120). Van començar com a segones residències en el moment del boom de les urbanitzacions disperses i han generat un paisatge fracturat. Les cases, repartides enmig d'una zona de bosc relativament propera a la Riera de Sant Jaume, són unifamiliars. I generen una ocupació del sòl molt negativa en termes de sostenibilitat ambiental i de recursos.

La distribució de les dues urbanitzacions, a les parts més altes dels turons, s'agrupen en nuclis petits de cases unifamiliars, amb la presència d'alguns equipaments esportius de propietat privada. Les cases disposen de jardí i piscina. La distribució dels carrers és completament irregular i intenta salvar el desnivell existent entre les cases.

Valors del paisatge, rutes i miradors

Aquest paisatge, derivat de la ocupació irregular no planejada del territori, no té cap valor positiu més enllà de l'existència d'una bossa residencial situada dins d'un bosc on la ciutadania gaudeix de la màxima tranquil·litat però necessita el cotxe per a desplaçar-se fins al centre.

Avaluació del paisatge

L'avaluació del paisatge es correspon a un anàlisi DAFO de la unitat local plantejada:

Debilitats. La situació geogràfica fa que requereixi d'infraestructures i serveis de mobilitat per connectar amb el municipi. Aquestes connexions, com els mateixos habitatges, tallen el territori i generen un impacte negatiu a la biodiversitat existent.

Amenaces. El creixement de les urbanitzacions constitueix l'amenaça més gran per als valors naturals que encara existeixen en els boscos, molt degradats, del voltant. El mal estat dels boscos propers significa un risc d'incendi elevat per a les cases de les urbanitzacions, fet que constitueix un gran perill humà. Les entrades a les urbanitzacions i els seus contenidors s'utilitzen com a abocadors.

Fortaleses. La distància amb el municipi genera un espai de tranquil·litat, lluny de contaminació acústica i lumínica.

Oportunitats. El nou POUM regularitza les finques que encara no estaven legalitzades; fet que dona seguretat jurídica a veïns i veïnes i garanteix serveis.

Objectius de qualitat paisatgística, criteris i accions

Els objectius de qualitat paisatgística i la proposta de criteris i accions que s'exposen a continuació són específics d'aquesta unitat de paisatge:

Objectius de Qualitat Paisatgística

1. Unes urbanitzacions ben delimitades i de les quals se'n bloquegi l'expansió.
2. Uns boscos propers als habitatges ben desbrossats per evitar incendis.
3. Uns carrers en bon estat per a la mobilitat i unes entrades netes i lliures de deixalles i residus derivats d'abocaments.

Criteris i Accions

1. Establir un pla de desembossament de sotabosc per assegurar que, en cas d'incendi, les cases de les urbanitzacions estan sota perill.
2. Realitzar les actuacions urbanístiques necessàries per tal de reduir l'impacte paisatgístic i mediambiental de les urbanitzacions sobre el territori.
3. Bloquejar de manera clara qualsevol creixement d'aquestes urbanitzacions.

11. Riera de Sant Jaume

Superfície:
76,245 ha.

Proporció terme:
4,583%

Descripció del paisatge

Aquesta unitat local del paisatge plantejada ocupa l'àmbit corresponent a la petita vall per on hi passa la riera de Sant Jaume. Aquesta riera, en un passat, disposava d'una vegetació de riera que la resseguia, degut a la presència més abundant d'aigua. Actualment, però, tot i que la presència d'aigua en forma de bassals existeix a tota la riera, només quan plou hi baixa un cabal continu. Del bosc de ribera només en queden alguns vestigis, tot i que se'n conserven algunes petites bosses amb un relatiu bon estat. Majoritàriament, però, la zona està ocupada per un bosc d'alzines i pins, molt densos. Els boscos són densos i el sotabosc no es troba en les condicions més òptimes per a la protecció al foc.

Valors del paisatge, rutes i miradors

Dins d'aquesta unitat hi trobem l'església de Sant Jaume, a costat de l'antic Mas de Sant Jaume, vestigis històrics de la vida rural agrícola del terme. Si bé el complex del mas de Sant Jaume està ben conservat, l'església ha quedat engolida per el bosc, que se n'ha carregat les condicions històriques de valor. Un altre valor important és el natural; el bosc de ribera que aguanta tot i la falta d'aigua és d'una importància molt gran, atès que alberga un ecosistema d'espècies úniques, com ara la reineta (*Hyla meridionalis*).

Avaluació del paisatge

L'avaluació del paisatge es correspon a un anàlisi DAFO de la unitat local plantejada:

Debilitats. És una zona molt degradada, per la manca d'aigua i per la localització, molt apartada dels nuclis de població, tant d'Olesa com de Viladecavalls. No és un espai massa conegut per a la població del municipi.

Amenaces. L'estat del bosc no és òptim pel que fa a la protecció davant dels incendis, fet que comporta un gran risc. La sequera i manca d'aigua general pot fer desaparèixer de forma definitiva el bosc de ribera a la zona.

Fortaleses. El valor històric del mas i l'església de Sant Jaume donen a la zona un contingut i importància històrica remarcable. Els vestigis de bosc de ribera i les espècies animals que hi viuen.

Oportunitats. Al ser un espai desconegut per la ciutadana és una oportunitat el donar a conèixer aquesta zona.

Objectius de qualitat paisatgística, criteris i accions

Els objectius de qualitat paisatgística i la proposta de criteris i accions que s'exposen a continuació són específics d'aquesta unitat de paisatge:

Objectius de Qualitat Paisatgística

1. Un bosc net i protegit davant dels incendis. Que estigui desembrossat i amb un sotabosc net, que serveixi d'aliment a remats de bestiar.
2. Uns edificis i vestigis històrics ben conservats, que expliquin la història del terme i ajudin a connectar aquest espai amb el nucli municipal.
3. Un bosc de ribera en recuperació, que serveixi d'hàbitat a espècies en perill d'extinció.

Criteris i Accions

1. Establir un pla per desembrossar i realitzar una neteja del sotabosc i dels boscos per a la reducció del risc d'incendi.
2. Fomentar els valors històrics de la zona i donar a conèixer, dins del municipi, la zona de Sant Jaume i la seva realitat històrica i natural.
3. Evitar el creixement urbanístic del voltant que afecti a aquesta unitat local del paisatge.
4. Protegir el bosc de ribera que hi queda i informar del valor natural i biosistèmic de la zona.

12. Sant Bernat – Els Closos

Superfície:
51,211 ha.

Proporció terme:
3,078%

Descripció del paisatge

Aquesta unitat local del paisatge agrupa els barris dels Closos i Sant Bernat. Aquests dos barris responen a la creixuda del municipi degut a les necessitats d'habitatge en dos moments diferents. El primer, a mitjans dels anys cinquanta, i el segon, a finals dels noranta. En tots dos casos, però, es tracta de carrers que segueixen una estructura urbana relativament rectangular, és a dir, els carrers no són irregulars i són el resultat d'una planificació zonal prèvia. En el cas dels Closos, però, la morfologia urbana difereix en tant que concentra blocs de pisos d'alta densitat. En el cas del Sant Bernat s'hi poden trobar també cases adossades unifamiliars.

En tot cas tots dos barris tenen una composició social bastant semblants, ja que són fruit de les necessitats d'expansió produïdes per les onades migratòries, en el cas del primer per la immigració del sud d'Espanya de la postguerra i en el segon de la immigració exterior de finals del segle XX. En tot cas, tots dos barris, concentren un alt teixit associatiu i tenen una gran quantitat d'espais públics. Malgrat no ser el focus del comerç del municipi, el barri dels closos, disposa d'una rambla amb locals de restauració i bars que fan del barri un lloc viu i transitat. La proximitat del barri amb la zona industrial, separada majoritàriament pel pas de la C-55, resulta en unes vores urbanes poc planificades, especialment a la proximitat de la indústria química de la KAO, que queda separada per unes parcel·les buides.

Valors del paisatge, rutes i miradors

Principalment els valors que es poden trobar dins d'aquesta unitat són de caire social. Per una banda hi ha la rambla dels closos, que concentra un espai verd i de parc infantil. Lligat a aquesta, el parc del Llac, que ofereix un gran espai per al gaudi de la ciutadania. Al barri del Sant Bernat i trobem les pistes de l'escola que rep el mateix nom del barri, i a l'extrem nord, limitant amb les planes, els pavellons de futbol i de bàsquet.

Avaluació del paisatge

L'avaluació del paisatge es correspon a un anàlisi DAFO de la unitat local plantejada:

Debilitats. És una zona força densa que queda relativament allunyada del centre social del municipi. La proximitat a la indústria genera unes vores urbanes no planificades i un rebuig pel paisatge proper.

Amenaces. Que la manca d'inversió degradi el barri i els seus serveis i instal·lacions. O que no s'inverteixi en la millora del mateix.

Fortaleses. El seu teixit social i de restauració és elevat i busca desplaçar el centre social del mig de l'Eixample per apropar-lo cap al barri. Tot i estar apartat del centre la comunicació és total i la mobilitat peatonal i rodada és molt senzilla.

Oportunitats. Amb la construcció de la zona de Cal Candi s'obre la porta a millorar la connexió del barri de Sant Bernat amb el de les Planes, eliminant la barrera física que existia amb aquella part del municipi pel seu relleu, a menys alçada.

Objectius de qualitat paisatgística, criteris i accions

Els objectius de qualitat paisatgística i la proposta de criteris i accions que s'exposen a continuació són específics d'aquesta unitat de paisatge:

Objectius de Qualitat Paisatgística

1. Unes vores urbanes planificades que embelleixin el paisatge camuflant la realitat industrial propera.
2. Uns carrers inclusius, que garanteixin una mobilitat adequada per part de tota la ciutadania. Que estiguin nets i endreçats.
3. Un nou barri que connecti Sant Bernat, Les Planes i el Casc Antic tot generant un nucli urbà compacte, amb els serveis, equipaments i

comerços més a prop de la ciutadania i més accessibles per a tots els veïns i veïnes.

Criteris i Accions

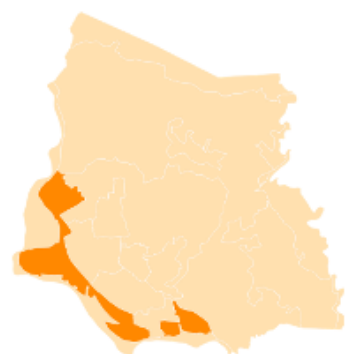
1. Planificar les vores urbanes que delimiten amb els polígons industrials, especialment al sector de la KAO.
2. Evitar un creixement desmesurat dels barris que augmentin la densitat de població de manera desigual al terme.

13. Sector Industrial

Superfície:
118,415 ha.

Proporció terme:
7,118%

Descripció del paisatge

Aquesta unitat local de paisatge que es planteja agafa tot el sector industrial del poble, que ressegueix el riu Llobregat i queda entre aquest i el nucli de població. Aquest paisatge està compost, bàsicament, de quatre tipus de paisatge industrial. Per una banda els polígons industrials de principis de segle que segueixen una estructura visual de grans magatzems quadrats, generant un entramat semblant a l'urbà però amb usos industrials. Per altra banda, l'obertura de nous espais per a futurs polígons, que es va veure aturada per la crisi i per la manca de seguretat jurídica de l'antic POUM, ha deixat parcel·les completament buides, a l'espera de ser ocupades per a polígons. En tercer lloc els espais degradats; antigues fàbriques i magatzems que van ser abandonades, espoliades i que han acabat en molt mal estat i enderrocades. Fins i tot hi ha espais plens de runa de la caiguda d'aquestes. Per últim, l'altre paisatge visual de la zona és l'industrial químic, representat per la fàbrica KAO, a l'oest del terme.

Aquests quatre esquemes visuals de paisatge industrial conformen la unitat de paisatge, i en el mateix ordre, s'estableixen des de l'est de la unitat en direcció oest, quedant separades les parts per zones d'horta, camps o pel pas del riu o de vies de comunicació. Aquesta unitat arriba, pel nord, fins la C-55 i la via de Ferrocarrils Catalans de la Generalitat (línia Manresa-Barcelona).

Valors del paisatge, rutes i miradors

Els valors històrics d'aquesta unitat del paisatge són els vestigis de la era industrial al municipi. Antigues xemeneies i la carcassa d'alguna fàbrica (com ara Paños Margarit) a la zona sud del municipi expliquen el passat industrial i tèxtil del terme. El valor històric industrial és molt elevat, tot i que en general, aquest tipus d'edificacions, no estan tan ben valorades a nivell social com elements arquitectònics de tipus, per exemple, residencial.

Avaluació del paisatge

L'avaluació del paisatge es correspon a un anàlisi DAFO de la unitat local plantejada:

Debilitats. Al ser una zona d'activitats industrials genera uns impactes negatius al territori, que a escala local són notables. A nivell de la unitat, el mal estat de les infraestructures i edificacions, així com l'existència d'espais abandonats, són un problema per als valors estètics.

Amenaces. La degradació continuada de les zones adjacents dels polígons i dels mateixos polígons si no es reinventa i progressa el tipus d'indústria que l'ocupa.

Fortaleses. La seva localització el fa d'un espai òptim per al desenvolupament industrial de la zona.

Oportunitats. Amb el nou POUM la regularització dels espais aportarà estabilitat jurídica a l'arribada de noves empreses i indústries, que ocuparan els espais degradats i sense ús. Al mateix temps, l'obertura de la B-40 en direcció Terrassa i la millora de les infraestructures i connexió amb l'A-2 comportarà un endreç visual i una millora de la qualitat d'aquestes.

Objectius de qualitat paisatgística, criteris i accions

Els objectius de qualitat paisatgística i la proposta de criteris i accions que s'exposen a continuació són específics d'aquesta unitat de paisatge:

Objectius de Qualitat Paisatgística

1. Uns espais industrials endreçats, nets i que permetin una mobilitat segura i inclusiva per a la població i els treballadors i treballadores.
2. Unes infraestructures adequades i en bon estat, que minimitzin l'impacte acústic i visual del pas de camions i cotxes i siguin segures per a la realització de connexions amb altres vies i l'entramat urbà.

3. Uns polígons plens on s'hi desenvolupi activitat industrial que sigui el mínim d'agressiva amb el territori i generi el mínim impacte ambiental possible.

Criteris i Accions

1. Acabar les obres necessàries per a millorar la connexió amb les infraestructures de comunicació.
2. Millorar la seguretat i l'estat dels carrers i espais interiors dels polígons industrials.
3. Posar en oferta els espais degradats i en desús per a la instal·lació d'empreses i garantir que en tenen cura i respecten l'espai.
4. Millorar les vores amb les unitats adjacents, garantint la protecció dels valors naturals de la unitat del Riu Llobregat i l'habitabilitat i benestar de la ciutadania de les unitats urbanes.

14. Vinyes i Conreus d'Olesa

Superfície:
217,034 ha.

Proporció terme:
13,046%

Descripció del paisatge

Aquesta unitat local del paisatge plantejada agafa tota la zona on, actualment, els usos del sòl que se'n fan són majoritàriament agrícoles. Això no treu, però, que dins d'aquest espai hi convisquin també cultius en diferents fases d'abandonament, fruit de la problemàtica nacional d'abandonament del sector primari i les activitats agrícoles. Així i tot, aquesta unitat, representa allò que en un passat ocupava tot l'espai rural del terme; vinyes i conreus. Cal mencionar que l'ús del nom de vinya no es refereix a una vinya de ceps, com podria ser habitual, sinó a la raresa local d'anomenar als terrenys de cultiu de la olivera vinyes. És per això que, principalment, en aquesta unitat s'hi pot trobar conreu de l'olivera per a la producció d'oli. A part, també hi ha parcel·les dedicades al conreu d'arbres fruiters i ceps, però en són minoritàries.

El paisatge resultant, doncs, és agrícola. Aquest mosaic de diferent conreu i espais de bosc i matollar és un exemple del que es busca amb els paisatges de mosaic agroforestal. La unió d'aquests diferents usos genera una combinació d'ecosistemes amb una biodiversitat variada i espais més preparats en cas d'incendi forestal, que és l'objectiu de les polítiques de paisatge en espais rurals.

Valors del paisatge, rutes i miradors

Els valors d'aquest paisatge són principalment agrícoles, tan naturals com històrics. Per una banda el valor del mosaic agroforestal que produeix l'existència d'una bossa de conreu i activitat agrícola al terme, i per l'altra els valors de fauna i flora que s'hi poden trobar.

Pel que fa al valor històric, la presència de masos, en estat funcional i ruïnós, és el recordatori del passat agrícola del terme. La presència de rutes que travessen aquests espais fa augmentar-ne la consciència ciutadana, que els percep com espais encara necessaris per al desenvolupament.

Avaluació del paisatge

L'avaluació del paisatge es correspon a un anàlisi DAFO de la unitat local plantejada:

Debilitats. La seva posició propera al municipi i la seva orografia, que representa la zona d'ús rural amb menys pendent, el fa un lloc amb possibilitats de convertir-se en zona urbanitzable.

Amenaces. L'abandonament del camp que afecta a tot el país esdevé la principal amenaça. Tal i com ha desaparegut el conreu de la resta del terme, és un perill real que ho acabi fent també d'aquesta unitat local del paisatge.

Fortaleses. És un espai amb un ecosistema ric, que genera un paisatge de mosaic agroforestal. El treball agrícola ajuda a mantenir una zona de protecció cap al nucli urbà en cas d'incendis.

Oportunitats. S'ha d'aprofitar l'existència de fons europeus i l'augment de la demanda de productes de proximitat KM0 per tornar a impulsar l'agricultura (sobretot ecològica) a la unitat.

Objectius de qualitat paisatgística, criteris i accions

Els objectius de qualitat paisatgística i la proposta de criteris i accions que s'exposen a continuació són específics d'aquesta unitat de paisatge:

Objectius de Qualitat Paisatgística

1. Un paisatge de mosaic agroforestal ben cuidat, que actuï de refugi per a espècies animals i tingui una gran riquesa ecosistèmica.
2. Uns camins i pistes correctament tractades per al pas de vehicles d'ús agrari i pel gaudi d'excursionistes.
3. Una valorització dels productes de proximitat, i del conreu típic del municipi; l'olivera.

4. Un impacte urbanístic mínim, amb unes vores amb el nucli de població ben planificades.

Criteris i Accions

1. Fomentar l'ocupació de nous espais agrícoles i incentivar-ne polítiques de recuperació d'activitats agràries.
2. Valoritzar i donar a conèixer els productes de proximitat del terme, a través dels mercats de pagesos mensuals i d'altres iniciatives que fomentin el comerç local.
3. Establir un pla de protecció municipal per a incendis que tingui en compte aquest espai com a frontera entre el bosc i el terme i que en cuidi els espais de bosc i en desús agrícola.

15. Zona d'Horta

Superfície:
19,261 ha.

Proporció terme:
1,158%

Descripció del paisatge

Aquesta unitat local del paisatge plantejada ocupa una zona molt petita del terme municipal que es localitza a tocar del riu Llobregat a l'extrem sud i que talla la unitat de Zona Industrial. La delimitació d'aquesta zona de manera independent respon a que la realitat paisatgística d'aquest punt és única, atès que és la zona del municipi on encara s'hi conserven petits horts i conreus familiars de regadiu situats a prop del terme. La zona és complexa, atès que és un paisatge delimitat per eixos de comunicació (la C-55 i els accessos a les zones industrials) i els mateixos polígons. Per tant és un espai que, malgrat s'utilitza per al conreu, està força degradat.

El paisatge resultant és, doncs, una suma de parcel·les de diferent mida dedicades al cultiu d'hortalisses i verdures amb algunes barraques i coberts d'autoconstrucció. Aquestes parcel·les estan delimitades a partir de tanques i altres objectes utilitzats amb aquesta finalitat sense estar-hi pensats. L'ajuntament ha anat regularitzant horts urbans d'aquesta zona per a donar-li una ocupació legal, atès que molts d'aquests no ho eren.

Valors del paisatge, rutes i miradors

El valor d'aquest paisatge és, principalment social, atès que aquests espais d'horta solen ser cuidats per persones jubilades que destinen el seu temps en el cultiu i el treball de la terra. Per tant exerceix de manera involuntària d'eix conductor d'un sector de la societat.

Avaluació del paisatge

L'avaluació del paisatge es correspon a un anàlisi DAFO de la unitat local plantejada:

Debilitats. No és un espai planejat i té moltes deficiències en quan a l'estat dels carrers i camins que hi arriben.

Amenaces. El creixement dels polígons afecta negativament a aquests espais, que corren el risc de desaparèixer. La no regulació d'alguns dels horts també esdevé una amenaça pel paisatge general.

Fortaleses. És un espai amb una identitat social pròpia, on els que conreen la terra hi estan molt arrelats.

Oportunitats. És un espai de connexió entre el nucli de població i el riu, per tant ple de possibilitats per a generar zones de pas i camins.

Objectius de qualitat paisatgística, criteris i accions

Els objectius de qualitat paisatgística i la proposta de criteris i accions que s'exposen a continuació són específics d'aquesta unitat de paisatge:

Objectius de Qualitat Paisatgística

1. Un espai accessible, net i que permeti el gaudi de la ciutadania en general.
2. Uns horts cuidats i que siguin llocs socials de trobada.
3. Unes vores planejades que serveixin de frontera amb la zona industrial.

Criteris i Accions

1. Netejar i tenir cura dels camins per tal de connectar adequadament el municipi amb el passeig del riu travessant els horts.
2. Regularitzar totes les parcel·les.
3. Fer activitats de conscienciació de l'ús d'aquests espais i de la producció local d'hortalisses i verdures.

Bloc
4

Documentació de Referència

Fonts d'informació

- Ajuntament d'Olesa de Montserrat. (2022). *Cultura i Història*. Recollit de Història:
<https://www.olesademontserrat.cat/ca/el-municipi/historia-cultura-i-festes/historia.htm>
- Ajuntament d'Olesa de Montserrat. (2022). *Normativa d'Urbanisme*. Recollit de
<https://seu-e.cat/ca/web/olesademontserrat/govern-obert-i-transparencia/accio-de-govern-i-normativa/urbanisme/normativa-d-urbanisme>
- Ajuntament d'Olesa de Montserrat. (2022). *Turisme Olesa de Montserrat*. Recollit de
<https://www.turismeolesademontserrat.cat>
- Bayona Paltor, A., & Valldeperas Costa, E. (2008). *50 anys d'història olesana 1950-2000*. Olesa de Montserrat: Comunitat Minera Olesana.
- Benitez, A., Cerdeira, J., Montoro, B., & Soler Girones, J. (2021). La Llúdriga a Olesa de Montserrat. *Muntanya*, 60-69.
- Benitez, A., Montoro, B., & Soler, J. (2020). El Patrimoni Natural d'Olesa de Montserrat. *Muntanya*, 56-65.
- Boada, X. R. (2012). *Oficis d'Ahir*. Olesa de Montserrat: Paper d'Estrassa.
- Cardona, À. M. (1997). *Les Plantes i el Paisatge Vegetal d'Olesa de Montserrat*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- Cardona, À. M. (2000). *Olesa al final del segle XVIII segons les respostes de Joan Boada al qüestionari de Zamora*. Montcada i Reixac: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- Centre Muntanyenc i de Recerques Olesà. (1992). *Sant Pere Sacama - Els Primers Pobladors (segles VI a.C. al XIV)*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- Cobos, J. M. (1994). *Olesa al segle XIX*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- Departament de Medi Ambient. (sense data). Recollit de GEÒTOP 329 RIBES BLAVES:
https://mediambient.gencat.cat/web/.content/home/ambits_dactuacio/patrimoni_natural/sistemes_dinformacio/inventari_despais_dinteres_geologic/consulta_de_les_fitxes_descriptives_dels_eig/documentos/329_descrip.pdf
- Departament de Política Territorial i Obres Públiques. (2006). Llei 8/2005 i Reglament de protecció, gestió i ordenació del paisatge. A *Quaderns de Legislació*. Generalitat de Catalunya - Departament de Política Territorial i Obres Públiques.

- Gironès, J. S. (2020). Evolució del paisatge cultural i del patrimoni rural de l'entorn de Montserrat en els últims cent anys a partir de la fotografia històrica. *Treball de Final de Màster*. UdG.
- Nogareda, E. M. (2000). *L'Abans*. Castellbisbal: Efadós.
- Observatori del Paisatge de Catalunya. (2014). *Catàleg del Paisatge de la Regió Metropolitana de Barcelona*. Barcelona: UPC.
- Parròquia de Santa Maria. (2006). *L'Església a Olesa: passat i present*.
- Piñero, J. (2012). *Mapa de Patrimoni Cultural. Olesa de Montserrat*. Olesa de Montserrat: Ajuntament d'Olesa. Recollit de <https://patrimonicultural.diba.cat/sites/default/files/mapes/grups/adjunts/08147.pdf>
- Pujol i Matas, M., & Tarrago i Zuñeda, F. (1993). *Olesa de Montserrat Itineraris de Natura*. Olesa de Montserrat: ICE UB.
- Solà, J. (1990). *Sant Salvador de les Espases*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

Fonts d'imatge

	Descripció de la foto	Lloc d'Extracció	Autor/a
1	Vista aèria d'Olesa	Viquipèdia	Jordi Monton
2	Turó de la Gronya	Viquipèdia	S.A.
3	Carrer de l'Església amb la Torre del Relotge de fons	Ajuntament d'Olesa de Montserrat	S.A.
4	Sant Pere Sacama d'aprop	Turisme Olesa de Montserrat	Jaume Morera Guixà
5	Teatre de la Passió	Ajuntament d'Olesa de Montserrat	S.A.
6	Creu de Saba	Senderisme	S.A.
7	Mirador del Coll de les Espases	Turisme Olesa de Montserrat	Joan Soler Gironès
8	Vista d'Olesa i Esparreguera	Realització Pròpia	Ferran Cerdeira i Casals
9	Vinya d'Oliveres	Turisme Olesa de Montserrat	Jaume Morera Guixà
10	Antiga barraca de pedra seca	Turisme Olesa de Montserrat	Jaume Morera Guixà
11	Aflorament de Ribes Blaves	Turisme Olesa de Montserrat	S.A.
12	Farina de Falla	Viquipèdia	S.A.
13	Vista de l'aflorament	Turisme Olesa de Montserrat	CMRO
14	Ribes Blaves	Turisme Olesa de Montserrat	Joan Soler Gironès
15	Vista del Bosc del Gavatx	Realització Pròpia	Ferran Cerdeira i Casals
16	Interior del Bosc del Gavatx 1	Realització Pròpia	Ferran Cerdeira i Casals
17	Interior del Bosc del Gavatx 2	Turisme Olesa de Montserrat	S.A.
18	Interior del Bosc del Gavatx 3	Realització Pròpia	Ferran Cerdeira i Casals
19	Torre del Relotge des de la Plaça de les Fonts	Turisme Olesa de Montserrat	S.A.
20	Entrada Illa de Vianants	El Llobregat	S.A.
21	Santa Oliva patrona	Turisme Olesa de Montserrat	S.A.
22	Carrer de Dalt	Pobles de Catalunya	Albert Esteves
23	Riu Llobregat	La Vanguardia	Ginés Gómez
24	Camí del Riu	Turisme Olesa de Montserrat	S.A.
25	Canyes del Riu Llobregat	Ajuntament Olesa de Montserrat	S.A.
26	Areny del Molí	Som de Pícnic	S.A.
27	Vista aèria de la Passió	La Passió d'Olesa	S.A.
28	Ortofotografia de l'Eixample	Vissir ICGC	
29	Plaça de Catalunya	Gastroteca	Ferran Cerdeira i Casals
30	Passeig del Progrés	Realització Pròpia	Ferran Cerdeira i Casals
31	Ortofotografia de les Planes	Vissir ICGC	
32	Piscina Municipal	Vilapress	S.A.
33	Rambla del Priorat	Realització Pròpia	Ferran Cerdeira i Casals
34	Carrer d'Occitània	Realització Pròpia	Ferran Cerdeira i Casals
35	Olivera i Pista del Pla del Fideuer	Realització Pròpia	Ferran Cerdeira i Casals
36	Sant Pere Sacama	Turisme Olesa de Montserrat	Jaume Morera Guixà
37	Mas de Puigventós	Turisme Olesa de Montserrat	Joan Soler Gironès
38	Puigcendrós	Realització Pròpia	Ferran Cerdeira i Casals
39	Sant Salvador de les Espases	Turisme Olesa de Montserrat	CMRO
40	Puigcendrós 2	Turisme Olesa de Montserrat	Joan Soler Gironès
41	Sant Salvador de nit	Turisme Olesa de Montserrat	Jaume Morera Barreda
42	Mirador del Coll de les Espases	Turisme Olesa de Montserrat	Joan Soler Gironès
43	Ortofotografia del Poble Sec	Vissir ICGC	
44	Escola Daina Isard	Blog Daina Isard	S.A.
45	Entrada de la Carretera de Terrassa	Google Maps Imatges	S.A.
46	Parc del Poble Sec	Google Maps Imatges	S.A.

47	Carretera de Ribes Blaves	Realització Pròpia	Ferran Cerdeira i Casals
48	Ortofotografia de Ribes Blaves i Oasis	Vissir ICGC	
49	Entrada a la Urbanització	Realització Pròpia	Ferran Cerdeira i Casals
50	Cases d'Oasis	Realització Pròpia	Ferran Cerdeira i Casals
51	Sant Jaume	Catalunya Medieval	Ricard Ballo
52	Riera de Sant Jaume 1	Diputació de Barcelona	S.A.
53	Bosc de la riera de Sant Jaume	Diputació de Barcelona	S.A.
54	Pont de la riera de Sant Jaume	Google Maps Imatges	S.A.
55	Escola Sant Bernat	Llobregat Digital	S.A.
56	Ortofotografia de Sant Bernat-Els Closos	Vissir ICGC	
57	Avinguda Lluís Companys	Realització Pròpia	Ferran Cerdeira i Casals
58	Carrer de Miquel Coll i Alentorn	Realització Pròpia	Ferran Cerdeira i Casals
59	Poligons industrials	Ajuntament Olesa de Montserrat	S.A.
60	KAO corporation	Google Maps Imatges	S.A.
61	Vilapou	Ajuntament Olesa de Montserrat	S.A.
62	Vista aèria dels Poligons	Ajuntament Olesa de Montserrat	S.A.
63	Pagès treballant la terra	Turisme Baix Llobregat	S.A.
64	Vinya d'Oliveres	Orgull de Baix	S.A.
65	Vinya de Ceps	Realització Pròpia	Ferran Cerdeira i Casals
66	Can Limona	Diputació de Barcelona	S.A.
67	Horts Urbans 1	Ajuntament Olesa de Montserrat	S.A.
68	Horts Urbans 2	Diputació de Barcelona	S.A.
69	Horts Urbans 3	Diputació de Barcelona	S.A.
70	Horts Urbans 4	Diputació de Barcelona	S.A.